

Obsah

1. NÁVRH METODIKY A PŘÍPADOVÉ STUDIE DLE ZADÁVACÍ DOKUMENTACE	2
1.1 PŘEDSTAVENÍ UCHAZEČE	2
1.2 POPIS KONTEXTU A CELKOVÁ INTERPRETACE ZADÁNÍ ŘEŠITELSKÝM TÝMEM	4
1.2.1. Hospodářský kontext rozvoje venkova EU v ČR během programového období 2007 - 2013.....	4
1.2.2. Kontext politiky rozvoje venkova EU v ČR v programovém období 2007 - 2013 .	4
1.3 CELKOVÉ POROZUMĚNÍ ZÁMĚRŮM ZADÁNÍ	6
1.4 INFORMAČNÍ ZDROJE PRO REALIZACI ZAKÁZKY	16
1.5 METODIKA PRO HODNOCENÍ PRV	17
1.5.1. DETAILNÍ METODIKA EX-POST EVALUACE – OSA I.....	24
1.5.2. DETAILNÍ METODIKA EX-POST EVALUACE – OSA II.....	39
1.5.3. DETAILNÍ METODIKA EX-POST EVALUACE – OSA III.....	58
1.5.4. DETAILNÍ METODIKA EX-POST EVALUACE – OSA IV.	69
1.5.5 HODNOCENÍ TECHNICKÉ ASISTENCE A NÁRODNÍ SÍŤ ROZVOJE VENKOVA	76
1.5.6 POSUZOVÁNÍ NA ÚROVNI PROGRAMU	77
2. PŘÍPADOVÁ STUDIE.....	80
2.1 CÍLE PŘÍPADOVÉ STUDIE	80
2.2 KONTEXT	80
2.3 PŘEDSTAVENÍ OPATŘENÍ III.1.1 DIVERZIFIKACE ČINNOSTÍ NEZEMĚDĚLSKÉ POVAHY	80
2.4 POPIS PŘEDMĚTU INTERVENČNÍ A EFEKTU INTERVENČNÍ	81
2.5 HODNOCENÍ INTERVENČNÍ LOGIKY.....	81
2.6 PŘÍSTUP K NALEZENÍ ODPOVĚDI NA EVALUAČNÍ OTÁZKU	82
2.7 NAVRHOVANÉ METODY HODNOCENÍ A POPIS JEJICH UPLATNĚNÍ	84
2.8 SAMOTNÉ ZODPOVĚZENÍ HODNOTÍCÍ OTÁZKY	86
2.9 KVALITATIVNÍ ČÁST POSOUZENÍ	86
2.10 CÍLE PŘÍPADOVÉ STUDIE	86
2.11 KONTEXT	87
2.12 PŘEDSTAVENÍ TITULU „INTEGROVANÁ PRODUKCE“	87
2.13 VÝVOJ ROZLOH A JEJICH PODÍL NA CELKOVÉ ROZLOZE	87
2.14 STRUČNÝ ÚVOD DO IMPLEMENTACE	88
2.15 POPIS PŘEDMĚTU INTERVENČNÍ A EFEKTU INTERVENČNÍ	88
2.16 HODNOCENÍ INTERVENČNÍ LOGIKY.....	88
2.17 PŘÍSTUP K NALEZENÍ ODPOVĚDI NA EVALUAČNÍ OTÁZKY	89
2.18 SAMOTNÉ ZODPOVĚZENÍ HODNOTÍCÍ OTÁZKY	92
2.19 KVALITATIVNÍ ČÁST POSOUZENÍ	93
3. POSTUP ŘEŠENÍ, ORGANIZACE PRÁCE, PŘÍSTUP K JEDNÁNÍ SE ZADAVATELEM	94
3.1 POSTUP ŘEŠENÍ	94
3.2 ORGANIZACE PRÁCE A PŘÍSTUP K JEDNÁNÍ SE ZADAVATELEM.....	95
3.3 ČASOVÝ HARMONOGRAM A POPIS ZAPOJENÍ ČLENŮ REALIZAČNÍHO TÝMU.....	98

1. Návrh Metodiky a případové studie dle zadávací dokumentace

Úvod k metodice

V metodice hodnocení bude představeno, **co bude hodnoceno a jakým způsobem**. Struktura samotné metodiky, mimo představení uchazeče a členů týmu:

- Popis hospodářského kontextu má umožnit lépe vyhodnotit zejména okolnosti, které ovlivňují výsledky programu (např. dostupnost úvěrů), současně představí rámec politiky, v kterém se Program rozvoje venkova (PRV) nachází (kapitola představuje smysl kontextových informací spíše než informace samotné).
- Představení porozumění zadání – zde je hlavním cílem popsat **co se bude a částečně i jak hodnotit**, bude popsáno konceptuálně, ne v detailech.
- Informační zdroje – tato kapitola představí typické zdroje informací a jejich sběr/zpracování, popis specifických zdrojů informací bude začleněn do popisu metodiky hodnocení.
- Kapitola Metodika hodnocení představí v detailu přístupy a ukáže, **jak bude hodnocení prováděno**.

1.1 Představení uchazeče

IREAS je organizace, jejímž hlavním cílem je analyzovat a rozvíjet podmínky pro přizpůsobení strukturálním změnám v České republice, v kontextu mezinárodního vývoje a zejména postupující evropské integrace. Zaměřuje se na hospodářskou politiku, na problematiku veřejného sektoru a veřejných financí, evaluace, sociální politiku a sociální služby. Velkou měrou je řešena i regionální politika a zemědělská politika, problémy regionálního rozvoje a možnosti čerpání ze strukturálních fondů. V neposlední řadě se věnuje i problematice životního prostředí - problematika odpadů, ovzduší, vody, škod a oceňování, území a krajiny. Cílem společnosti není pouze řešení metodických projektů, ale i předávat nabyté zkušenosti z metodických projektů širší veřejnosti ať již formou vzdělávání a školení, konzultací nebo vydáváním publikací.

IREAS spolupracuje s odborníky z veřejných institucí (zejména univerzit, např. VŠE Praha, UJEP, Univerzita Karlova) i soukromých podniků. Vytváří podmínky pro interdisciplinární spolupráci odborníků působících na vysokých školách, na vědeckých, výzkumných a odborných pracovištích, ve veřejné správě či v neziskových organizacích. Pro řešení konkrétních problémů a zadání vytváří IREAS flexibilní, projektově orientované týmy složené z vlastních i externích expertů. Tímto přístupem se IREAS snaží propojovat znalosti a zkušenosti z jiných zemí a upozorňovat na možné varianty situace v České společnosti.

EKOTOXA s.r.o. je výzkumné, vývojové a expertní pracoviště se sídlem v Brně a pobočkami v Opavě a Olomouci. Firmu tvoří celá řada pracovníků různých profesí. Profesionální skladba týmu firmy pokrývá zejména obory informatika, kartografie, geoinformatika, zemědělství, lesnictví, chemie životního prostředí, čistota ovzduší, pedologie, ekologie, biochemie, ochrana přírody, životní prostředí, regionální politika, prostorové plánování. Firma poměrně často kooperuje s celou řadou odborných státních, univerzitních i podnikatelských pracovišť po celé ČR (např. Vysoké učení technické v Brně, Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Masarykova univerzita v Brně, Slezská univerzita v Opavě, Gisat s.r.o., Zdravotní ústav v Ústí nad Labem a další).

Hlavní objem prací ve společnosti je zaměřen na řešení rozsáhlejších a dlouhodobějších projektů v České republice. Nejčastějšími zadavateli projektů informačních systémů, výzkumných projektů, odborných studií a mapových výstupů zpracovávaných firmou jsou Ministerstvo zemědělství (např. hodnocení agroenvironmentálních opatření v rámci HRDP, podklady pro nastavení nových opatření, lesnická opatření týkající se podpory výsadby nelesních dřevin apod.) a Ministerstvo životního prostředí kvalitativní a kvantitativní ochrana půdy, mapování ÚSES apod.). Dílčí výstupy byly zpracovány také pro jiná ministerstva (např. Ministerstvo pro místní rozvoj). Z dalších zadavatelů lze jmenovat Lesy ČR s. p. Hradec Králové (dopady

znečištění ovzduší na lesy); městské a krajské úřady, spolupracující výzkumné ústavy a vědecká pracoviště, podniky zemědělské prvovýroby. Společnost organizovala nebo kooperovala na celé řadě zahraničních projektů (např. projekt Horní Pomoraví v rámci iniciativního programu EU INTERREG IIIB, budování LPIS v kandidátských zemích EU, projekt Fieldfact týkající se využití navigačního systému Galileo apod.).

Technologické centrum AV ČR (TC AVČR) - subdodavatel

TC AVČR je národním pracovištěm pro přípravu strategických informací pro VaVal a rozvoj mezinárodní spolupráce ČR v rámci evropského výzkumného prostoru (ERA). Jsou zde systematicky rozvíjeny metody strategických studií, foresight a hodnocení VaVal pro zpracování koncepčních podkladů pro veřejnou správu odpovědnou za politiku VaVal na evropské, národní i regionální úrovni. Další oblastí je zkoumání dopadu nových technologií na společnost přístupem technology assessment. Tato metoda posuzuje možné pozitivní a negativní dopady nových technologií na společnost, kombinuje řadu vědních disciplín, od technických a zdravotních věd pro hodnocení technologických a zdravotních rizik přes přírodní vědy oslovující ekologická rizika po sociologii a politické vědy pro posouzení společenských rizik a etiky. Součástí přístupu technology assessment jsou konzultace s občany a aktéry. Významnou oblastí výzkumného a aplikačního zájmu jsou inovace a spolupráce průmyslu s výzkumem. Zemědělství a venkov jsou jednou ze součástí sektorového a teritoriálního přístupu k VaVal a technologickému transferu, rozvíjeného v TC AVČR, podobně jako např. energetika. TC AVČR je úspěšným řešitelem projektů (14 ke konci roku 2015) od spektra domácích i zahraničních zadavatelů např.: právě skončené projekty CZERA (MŠMT)- rozvoj výzkumné infrastruktury, který přispěl k aktivnímu zapojení ČR do mezinárodní spolupráce ve VaVal a podporuje odborné, informační a organizační zázemí pro strategické rozhodování a IPN Metodika (MŠMT), jež připravil návrh na nový systém hodnocení výzkumných organizací; VATES (MŠMT) - Věda a technologie pro společnost, vývoj aplikací a metod pro systematické sledování a zhodnocení technologických a socioekonomických trendů pro hodnocení dopadů na společnost; TES-Vliv nových technologií na sídelní strukturu a strukturu sídel (TAČR na zakázku MMR); RIS Středočeského kraje (zakázka Středočeský kraj); PACITA (RP7 - Věda a společnost)-rozšíření evropské základny pro politické rozhodování s využitím výsledků VaV, zvýšení zájmu společnosti o vědu a technologie, společenské a etické aspekty VaV; CIMULACT (H2020) pro hledání nových témat výzkumu na evropské úrovni; PROVIDE (H2020)-výzkumný projekt zaměřený na dopady evropské a národní zemědělské politiky na životní prostředí; nebo CSA JPI HDHL (H2020) - společná programová iniciativa v oblasti zdravé výživy a života.

1.2 Popis kontextu a celková interpretace zadání řešitelským týmem

Pozn. Tato kapitola podává přehled o přístupu zhotovitele k realizaci zakázky. Zhotovitel zde popisuje celkový přístup k ex-post hodnocení Programu rozvoje venkova ČR (PRV), metodiku, která bude aplikována a dále popisuje metodické souvislosti a evaluační aktivity v rámci jednotlivých os PRV, podklady pro realizaci těchto aktivit a předpokládané výstupy jednotlivých etap projektu. Specifickou částí je pak detailnější popis případových studií zaměřené na posouzení opatření III.1.1 Diversifikace činností nezemědělské povahy a II.1.3 Agroenvironmentální opatření, titul Integrovaná produkce. Zhotovitel v této kapitole také poskytuje přehled o jednotlivých členech týmu a jejich zapojení do realizace projektu.

Zhotovitel respektuje všechny údaje a podmínky uvedené v zadávací dokumentaci tohoto projektu. Následující popis nabídky dále rozvádí naplnění požadavků zadávacích podmínek a jejich celkovou interpretaci.

1.2.1. Hospodářský kontext rozvoje venkova EU v ČR během programového období 2007 - 2013

Evaluační zpráva stručně představí základní kontextové ukazatele vývoje českého hospodářství a zemědělství/lesnictví, které umožní lépe interpretovat výsledky hodnocení. Zejména půjde o základní ekonomické a strukturální ukazatele vývoje zemědělství a vybrané hnací síly v životním prostředí.

Výchozí otázkou pro identifikaci kontextových informací bude:

„Které ukazatele dobře odrážejí vnější vlivy, které mohou zásadně ovlivnit výsledky a dopady programu?“

1.2.2. Kontext politiky rozvoje venkova EU v ČR v programovém období 2007 - 2013

Pro programové období 2007 – 2013 byly stanoveny cíle podpory rozvoje venkova v nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD), čl. 4, odst. 1:

- a) zlepšovat konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví podporou restrukturalizace, rozvoje a inovací;
- b) zlepšovat životního prostředí a krajiny podporou hospodaření s půdou;
- c) zlepšovat kvalitu života ve venkovských oblastech a povzbudit diverzifikaci hospodářské činnosti.

Další priority pocházejí ze Strategických vodítek Společenství pro rozvoj venkova:

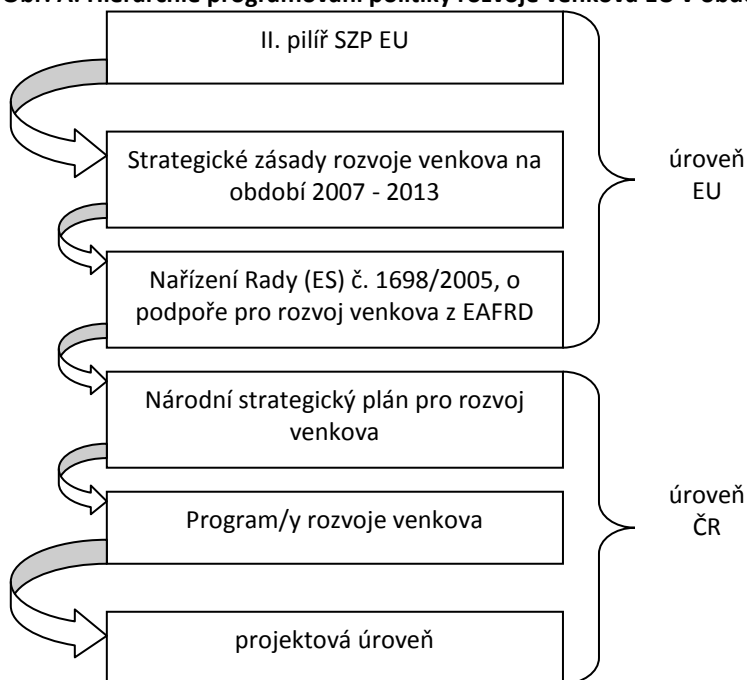
- d) budování místních kapacit pro zaměstnanost a diversifikaci
- e) zajištění konzistence v programování (maximalizace synergií mezi osami)
- f) doplňkovost mezi nástroji Společenství.

V programovém období 2007 – 2013 je II. pilíř SZP EU obdobně jako politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS). Byly vytvořeny obecné Strategické zásady rozvoje venkova na období 2007 – 2013, které definovaly obecný rámec a záměry této politiky. Tyto strategické zásady byly dále upřesněny v nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD, které vymezuje konkrétní podmínky realizace jednotlivých opatření II. pilíře SZP EU. Na úrovni členských států EU jsou pak vytvářeny národní strategické plány pro rozvoj venkova, které jsou dále rozpracovány v programech rozvoje venkova. Každý členský stát může podle čl. 15,

odst. 2 výše uvedeného nařízení, předložit buď jeden program pro celé své území, nebo soubor regionálních programů rozvoje venkova. V nařízení jsou stanoveny celkem 4 osy, přičemž první tři z nich kopírují výše uvedené (nařízení Rady (ES) č. 1698/2005) cíle podpory rozvoje venkova a jedná se o:

Osa I:	Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
Osa II:	Zlepšování životního prostředí a krajiny
Osa III:	Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
Osa IV:	Leader

Obr. A: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova EU v období 2007 – 2013

Jednotlivé osy politiky rozvoje venkova lze rozdělit dvěma způsoby s ohledem na:

- 1) nárokový¹/nenárokový charakter podpory v dané ose;
- 2) zaměření pojetí dané osy, tj. buď na zemědělské pojetí rozvoje venkova (multifunkční zemědělství) nebo nezemědělské - strukturální pojetí rozvoje venkova (multifunkční venkov).

Dle výše uvedeného rozlišení má osa I nenárokový charakter podpory a zaměřuje se na zemědělské pojetí rozvoje venkova. Klíčovou cílovou skupinou v této ose jsou zemědělci, kteří mají možnost zvyšovat svou konkurenceschopnost prostřednictvím finančních prostředků směřovaných na modernizaci zemědělství a inovace v zemědělském, lesnickém a zpracovatelském sektoru, s přihlédnutím k nepotravinářskému využití produkce, podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu a zlepšováním kvality zemědělské produkce a produktů.

Osa II má ryze zemědělský charakter z hlediska svého pojetí a navíc jsou poskytovány dotace nárokové, tj. pokud zemědělec splní určitá pravidla a stanovené podmínky, má nárok na získání příslušných finančních prostředků. Jedná se o dvojí typ podmínek. Na straně jedné jsou to tzv. podmínky cross-compliance (podmíněnost plateb), kdy zemědělec musí splňovat určité zákonem stanovené požadavky při svém zemědělském hospodaření, a na straně druhé se jedná o specifické vymezení podmínek daného opatření (např.

¹ Pojem „nároková podpora“ je široce používán, i když zavádějící, v principu nemají žadatelé o podporu na podpory nárok, pojem odráží především způsob žádání a schvalování podpory, rozdílný např. mezi plošnými a projektovými podporami.

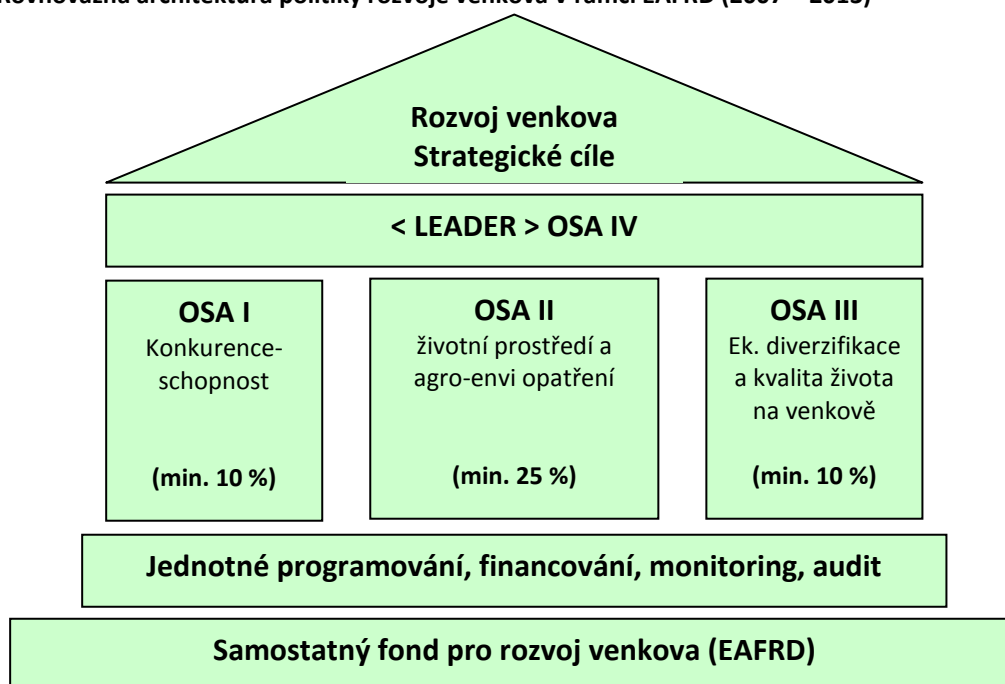
geografické omezení možnosti pro získání plateb v případě tzv. méně příznivých oblastí - LFA). Účelem této osy je zvýšení biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajín. Dále se podporuje také ochrana vody a půdy.

Osa III má nenáročný charakter a zaměřuje se na nezemědělské – strukturální pojetí rozvoje venkova. V této ose jsou zakomponovány podpory nezemědělských aktivit na venkově a podporuje se rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit na venkově. Mezi hlavní priority patří tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech, včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a v neposlední řadě ochrana kulturních památek.

Poslední uvedená osa IV – Leader má průřezový a metodologický charakter, který je nenáročný, tj. žadatelé nemají předem jistotu získání finančních prostředků při splnění všech podmínek. Tato osa má z hlediska svého pojetí smíšený charakter, protože pokrývá průřezově aktivity nejen zemědělských, ale i nezemědělských aktérů. Hlavním příjemcem dotačních prostředků jsou tzv. místní akční skupiny, které jsou složeny proporcionálně ze zástupců místní veřejné správy (obce a svazky obcí), neziskové sféry a podnikatelské sféry.

Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, čl. 17, definuje rovnováhu mezi jednotlivými osami, kdy na osu I a III by mělo být alokováno minimálně 10 % prostředků EAFRD a na osu II alespoň 25 % prostředků EAFRD. Specifická průřezová osa IV Leader by měla mít nejméně 5 % prostředků EAFRD s dílčí výjimkou pro nové členské státy EU². Celkově je tato situace znázorněna v následujícím schématu.

Obr. 1: Rovnovážná architektura politiky rozvoje venkova v rámci EAFRD (2007 – 2013)

Zdroj: převzato z podkladu HOFFMAN-Loriz Josefina (2007), DG-Agri

1.3 Celkové porozumění záměrům zadání

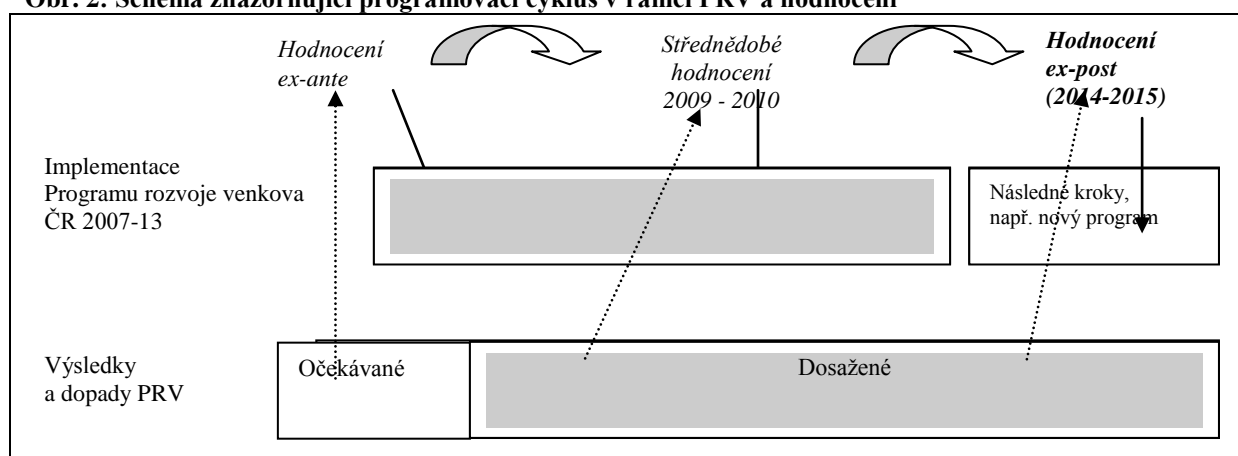
Projekt „Ex-post hodnocení Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013“ představuje následnou, neboli dodatečnou evaluaci, jejímž prostřednictvím se bude posuzovat celý program, především pak jeho

² Čl. 17, odst. 2 uvedeného nařízení specifikuje minimální finanční příspěvek EAFRD ve výši 5 % v případě České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska tak, že jej bylo možné zavádět postupně v průběhu programového období, přičemž pro osu IV by mělo být vyhrazeno v průměru nejméně 2,5 % z celkového příspěvku z EAFRD.

dopady. Obecně je cílem jakékoliv ex-post evaluace analyzovat použití zdrojů a zhodnotit účinnost a výkonnost využití veřejných výdajových programů, včetně vyhodnocení naplnění míry stanovených cílů a efektů. Nedílnou součástí ex-post hodnocení je analýza faktorů, které zapříčinily úspěch či selhání dílčích částí programu, a dále se zaměřuje na vyhodnocení udržitelnosti výsledků a dopadů. Zatímco dosavadní průběžné hodnocení PRV se při zodpovídání hodnotících otázek zaměřilo více na první výstupy/výsledky, tak ex-post evaluace bude dále klást důraz na dopady.

Dle níže uvedeného schématu musí ex-post hodnocení mj. vycházet a využívat výsledky ex-ante a střednědobé hodnocení (horní šipky schématu), přesto bude v hodnocení velmi důležité ověření vydefinovaných předpokládaných dopadů tohoto veřejného výdajového programu. V hodnocení budou dále reflektovány výsledky hodnocení programů realizovaných v předchozím programovacím období 2004 – 2006, tj. zejména Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a Horizontální plán rozvoje venkova ČR (stav a trendy v politice rozvoje venkova a jejích dopadů).

Obr. 2: Schéma znázorňující programovací cyklus v rámci PRV a hodnocení

Zdroj: vlastní dílčí úpravy s inspirací dle DG-Agri (1999), Hodnocení programů rozvoje venkova pro období 2000-2006 podporovaných z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu - Zásady; VI/8865/99 – Rev.; str. 7

Zjištění a závěry bude možné generalizovat a aplikovat na navazující program v období 2014 - 2020. Ex-post evaluace se zvláště zabývá:

- hodnocením dopadů,
- hodnocením efektivnosti (účelnosti) a účinnosti, ale i relevance a udržitelnosti,
- hodnocením přidané hodnoty Společenství (Community added value).

Základní popis projektu:

Celkový cíl projektu ex-post hodnocení PRV 2007 - 2013 (dle zadávací dokumentace)

Cílem hodnocení je prověření stupně využití prostředků, efektivity a účinnosti programování Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (dále „EZFRV“), jeho socioekonomického dopadu, dopadu na životní prostředí a vlivu na priority EU.

Cílem vlastní ex-post evaluace na úrovni programu, čtyř os a jednotlivých opatření je:

1. Relevance – zda program cílí na nejdůležitější potřeby programovací oblasti.
2. Posouzení stupně dosažení cílů politiky
3. Efektivita – maximalizace výsledků za dané veřejné prostředky.
4. Výsledky dosažené programem ve skupině hlavních beneficiářů programu
5. Dopady, představující příspěvek programu ke změnám pozorovaným ve sledované oblasti programu
6. Faktory úspěchu/neúspěchu a z nich plynoucí zkušenosti/doporučení pro příští návrhy politiky.

Relevance: bude posouzena konzistence mezi potřebami cílových skupin/výzvami v sektoru a cíli/celkovým návrhem programu. Posouzení se bude opírat o intervenční logiku (cíle, opatření, aktivity, alokované prostředky) a jak se v ní odráží SWOT analýza a bude stavět na posouzení návaznosti mezi aktivitami/výstupy a výsledky/dopady. Program bude také posuzován z hlediska rozsahu podpory produkování veřejných statků. Posouzení bude kvalitativní (analýza proporcí mezi potřebami a strukturou Programu/rozpočtu) ale také kvantitativní (s využitím výsledků předchozích výzkumů bude posouzen rozsah podpory produkce veřejných statků).

Stupeň dosažení cílů programu: Dosažené výsledky programu (měřené ukazateli výstupů, výsledků a dopadů) budou poměřeny s plánovanými cíli, což přinese kvantifikované rozdíly a možnost posouzení dosažení cílů. Tato analýza umožní posoudit do jaké míry PRV přispělo k naplňování priorit EU v rozvoji venkova v období 2007-2013. Z této perspektivy bude také identifikovány faktory, které ovlivnily dosažení nebo nedosažení stanovených cílů.

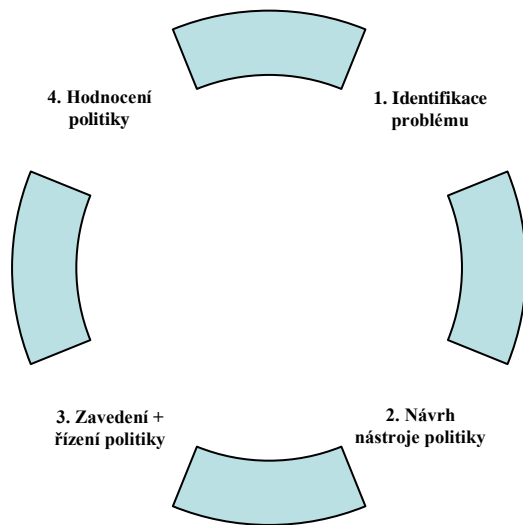
Efektivita: budou posouzeny možnosti dosáhnout stejných výsledků s nižším rozpočtem, nebo dosažením lepších výsledků se stejným rozpočtem. Analýza bude postavena na kvalitativním posouzení, např. studium naplňování principů implementace (jako např. dostatek informací, důvěra v cíle opatření, které obvykle ovlivňují kvalitu provádění závazků) a tam, kde to bude možné také kvantitativním posouzením (např. posouzením vlivu inflace na ztráty příjmů spojených s účastí na opatření v porovnání se skutečně poskytovanými platbami). Budou identifikovány faktory ovlivňující efektivitu vynaložených veřejných financí (z literatury a následně pomocí rozhovorů s klíčovými aktéry).

Výsledky: bude posouzen stupeň naplnění potřeb beneficiantů programu (např. odborná veřejnost, daňoví poplatníci, zástupci zemědělců, vybrané sektory) naplněním výstupů (např. cíle měřené výstupovými indikátory). Potřeby beneficiantů budou převzaty z analýzy potřeb, provedené v rámci přípravy PRV. Výsledky budou také posouzeny z hlediska jejich příspěvku k naplňování priorit Společenství a současně poslouží jako podklady pro posouzení dopadů programu.

Dopady: sestrojením kontrafaktuální analýzy bude provedeno posouzení čistého dopadu programu měřeného ukazateli, které odrážejí vliv intervencí na prioritních oblastech programu (strategických cílech). Posouzení dopadů bude provedeno na úrovni programu, os a opatření. Metodě posuzování dopadů programu bude věnována zvláštní pozornost v kapitole Metodika hodnocení PRV. Posouzení dopadů programu patří k nejobtížnějším fázím hodnocení PRV a rozsah posouzení bude do značné míry záviset na dostupnosti a kvalitě nezbytných podkladů (dat). V rámci kontrafaktuální analýzy budou odečteny od sledovaných změn dopadových ukazatelů ty efekty, které není možné přisoudit působení programu (např. mrtvá váha). Bude brán zřetel na vedlejší efekty (např. multiplikační efekty). Vzhledem k obtížnosti získat dostatek kvalitních dat bude zvažováno u opatření menšího rozsahu posuzování hrubých efektů (po konzultaci se zadavatelem).

Faktory úspěchu/neúspěchu, dobrá praxe: v rámci celého cyklu politiky (obr. 3 níže) existuje celá řada faktorů, které mohou zásadně ovlivnit účinnost programu. Jsou to např. způsob implementace/řízení programu a jejich nákladová účinnost, úroveň podpory potenciálních příjemců podpor a tedy jejich schopnost absorpce fondů, cílení, šíření informací, včetně kontextových faktorů jako např. schopnost potenciálních příjemců kofinancovat projekty. Většina posouzení bude mít kvalitativní povahu. Bude proveden výběr opatření v rámci jednotlivých Os, na kterých bude možné toto posouzení demonstrovat. Posouzení bude mít povahu případových studií (ve smyslu vědecké metody, jak na ni odkazují vodítka), jejichž počet bude pro jejich časovou náročnost omezený. U vybraných opatření posouzena možnost (např. možné u některých podopatření agroenvironmentálního opatření nebo LFA) využít výstupové ukazatele nového programu (za rok 2015) pro identifikaci některých faktorů úspěchu/neúspěchu, neboť ukazují na reakci zemědělců na změny v implementaci a pravidlech spojených se vstupem do opatření.

Obr. 3: Cyklus politiky

Zdroj: Pražan 2014, zpracováno na základě Hogwood, Gunn 1984, OECD 2000

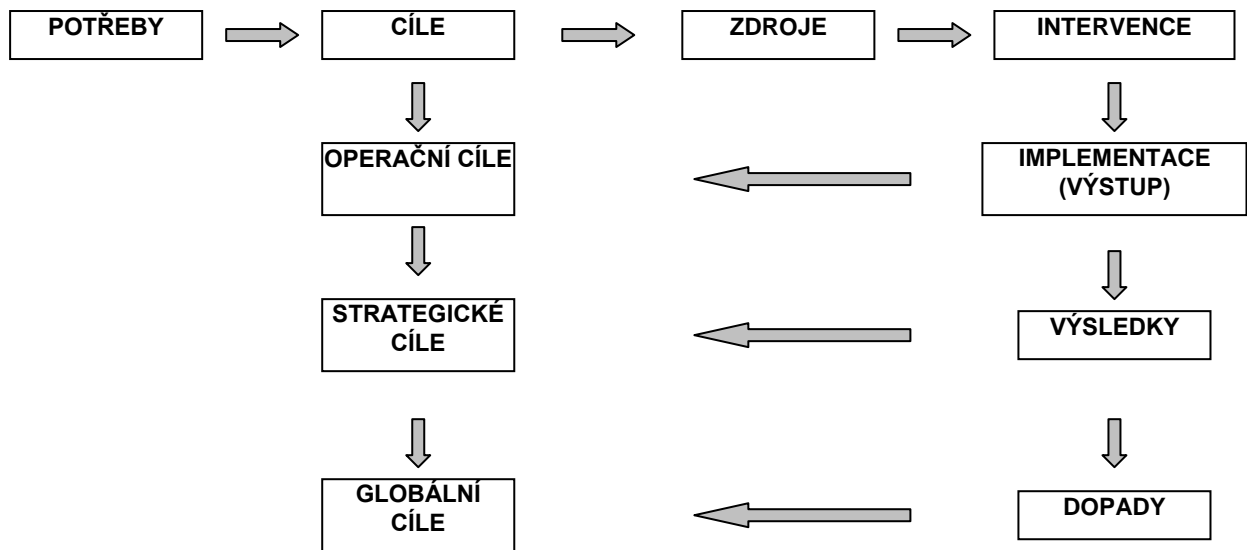
Čím se ex-post hodnocení zabývá:

- Stupněm využití zdrojů.
- Stupněm dosažení cílů a účinností využití zdrojů.
- Socio-ekonomickými dopady programu.
- Dopadem programu v oblasti priorit Společenství, včetně nových výzev.
- Postihne cíle programu.
- Představí zkušenosti, které z hodnocení plynou pro rozvoj venkova.
- Identifikuje nejlepší praxi.

Společné a specifické prvky hodnocení představují:

- EU společná intervenční logika včetně hierarchie cílů v rozvoji venkova.
- Společné evaluační otázky (součástí CMEF) s možností doplnit hodnocení i národní specifické otázky.
- Hodnotící otázky specifické programu (např. týkající se implementace, řízení programu).
- Společné indikátory.
- Indikátory specifické programu (ve vazbě na specifické hodnotící otázky nebo podporující odpovězení společných evaluačních otázek, pokud shledány nedostatečnými).

Obr. 4: Vazby mezi cíli a efekty PRV

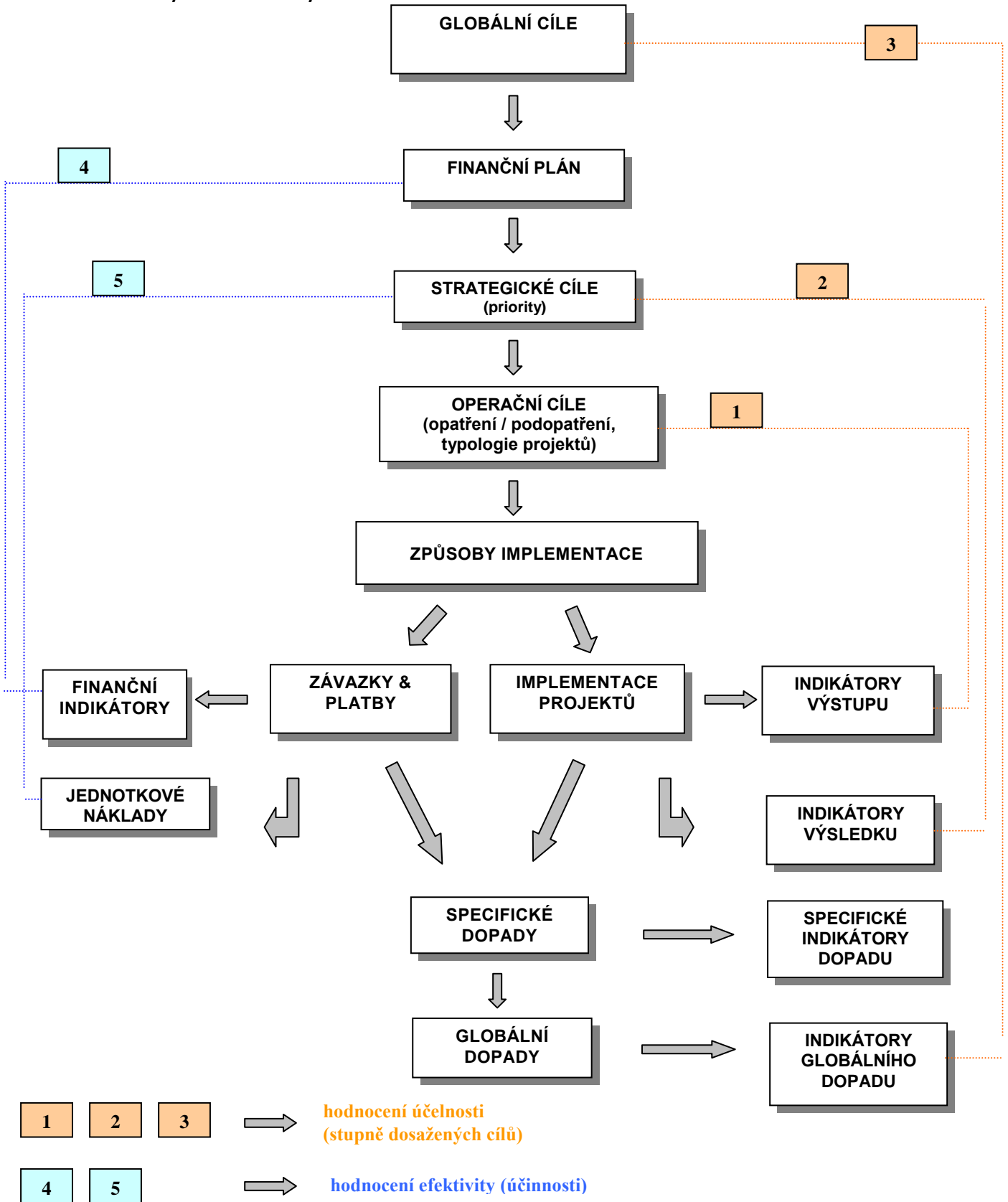
Vztah mezi rozvojovou vizí, globálními cíli strategie a očekávanými dopady je popsán v Národním strategickém plánu a Programu rozvoje venkova. Strategie rozvoje venkova České republiky vychází v Národním plánu rozvoje venkova (str. 14) z této vize:

„Do roku 2013 se změní tvář venkova České republiky a jeho hospodářská struktura v míře vedoucí k výraznému zlepšení životního prostředí, životní úrovně a životních podmínek jeho obyvatel, k posílení nosných oborů a diverzifikaci ekonomických aktivit zemědělství, lesního a vodního hospodářství, cestovního ruchu a dalších odvětví zabezpečujících hospodářskou a společenskou stabilitu venkova vedoucí k dosažení úrovně srovnatelné s venkovskými regiony vyspělých zemí Evropské unie“. Uvedená vize je rozdělena do skupin globálních cílů dle charakteru jednotlivých os Programu rozvoje venkova ČR.

Hodnotící tým zpracovatele bude ověřovat naplnění strategických cílů PRV. Strategické cíle jsou dále podrobněji upraveny v rámci operačních cílů, které jsou dále kvantifikovány. Proto zde i vyvstává otázka celkové rekonstrukce struktury cílů PRV ve smyslu „kaskády“, která postupuje od obecných cílů směrem k více specifickým. Prostřednictvím poskytovaných finančních prostředků v rámci jednotlivých projektů jsou pak postupně plněny operační cíle PRV, které realizují konkrétní výstupy programu, a jejichž realizací je dosahováno řady výsledků v krátkodobém horizontu. Tyto výsledky představují okamžité efekty široké škály realizovaných opatření přiřazených k operačním cílům. Z těchto základních výsledků se odvozují dopady celého nástroje PRV, které představují příspěvek k dosahování strategických cílů PRV.

Následující schéma znázorňuje vazby mezi účinností a účelností řízení PRV a jeho hodnocením.

Obr. 5: Vazby mezi cíli a efekty PRV

Dílčí cíle ex-post (2016) hodnocení:

- zjištění efektivnosti, účelnosti a udržitelnosti realizovaných opatření PRV,
- revize závěrů předběžného (ex-ante) a průběžného hodnocení PRV z hlediska jejich platnosti,
- určení změn v systému PRV, k nimž by mělo dojít v kontextu nového programového období,
- identifikace potenciálu, rizik i bariér u těch opatření PRV, v nichž se předpokládá kontinuita i pro následující programové období,
- vyhodnocení čerpání alokace finančních prostředků.

V rámci ex-post hodnocení bude přezkoumána rovnováha a adekvátnost kombinace opatření, podopatření. Toto bude uskutečněno na základě podrobné analýzy, do jaké míry přispívá plnění specifických cílů k dosažení strategických cílů.

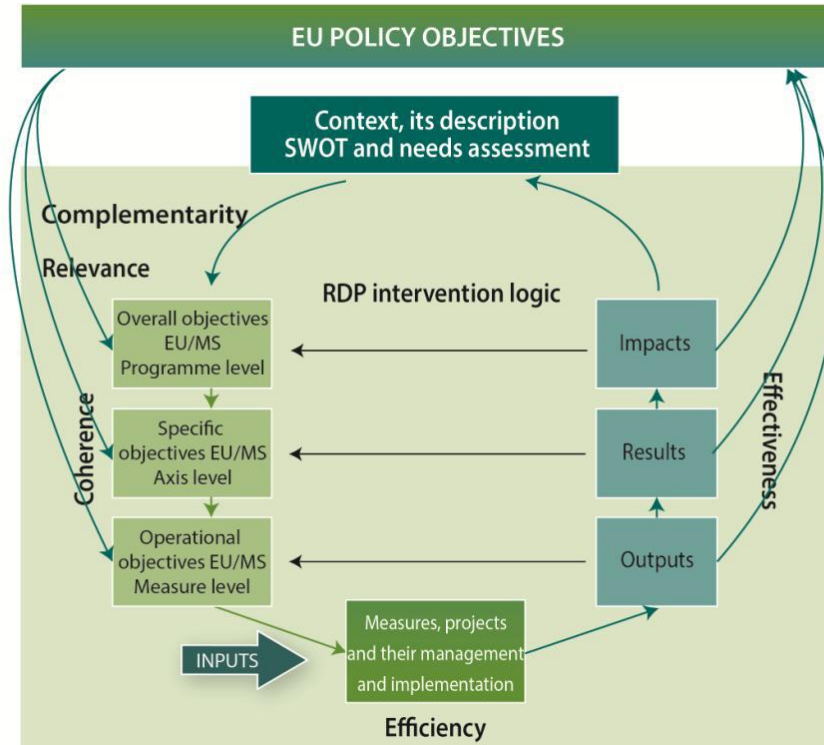
Kvantifikované cíle – výstupy, výsledky a dopad

Ex-post hodnocení bude analyzovat kvantifikaci operačních cílů na úrovni opatření (podopatření) jednotlivých os PRV, pokud dosažení těchto cílů představuje nezbytný předpoklad pro dosažení specifických a strategických cílů.

V rámci hodnocení bude posouzena **účinnost** specifikace cílů. Bude provedena komplexní analýza, zachycující logický vztah mezi operačními cíli opatření, specifickými a strategickými cíli programu.

Hodnocení bude analyzovat monitorovací a hodnotící ukazatele a navrhnout možná zlepšení. Budou identifikovány nedostatečně definované ukazatele. Ukazatele budou zkoumány na základě hypotézy, zda odrážejí příčinný vztah mezi výsledky realizace opatření programu, přičemž budou identifikovány všechny ukazatele, které jsou silně ovlivněny externími faktory, a navrženy jejich alternativy.

Obr. 6: Vazby a prvky evaluačního procesu

Zdroj: volně převzato z EC, European Evaluation Network (2014)

Jádro obrázku představuje intervenční logiku, která odráží logické vazby mezi cíli a odpovídajícími akcemi v programu (tyto vazby musí být koherentní – jednoznačně související). Cíle musí odpovídat potřebám, které se odrážejí ve SWOT analýze.

Posouzení této koherence bude převážně kvalitativní a bude odpovídat např. na otázky – Existuje jasná vazba mezi potřebami a cíli? Jsou cíle definovány jasně (např. dle konceptu SMART)? Je návaznost hierarchie cílů zřejmá a vede naplnění dílčích cílů k naplnění hlavních cílů? Odpovídají cíle národním i EU prioritám? Vede naplnění opatření k naplnění cílů? Existují v odpovídajících teoriích argumenty pro konstrukci intervenční logiky pro každou ze čtyř Os a odpovídající typy akcí (např. rozdílná logika pro posílení lidského kapitálu/konkurenceschopnosti, jiná pro poskytování veřejných statků v rámci Osy II a odlišná pro opatření v Osě III/IV)? Existují argumenty pro rozhodnutí o odpovídajících intervencích? Jak byly cíleny rozdílné skupiny beneficentů? Jaká poučení vyplývají ze zjištění o přiměřenosti intervenčních logik?

LEADER bude představovat zvláštní výzvu pro svoji povahu a způsob působení. Důvodem je obtížnost měření změn v lidském kapitálu, změn v kvalitě a rozsahu nových sítí a vliv na růst inovací na venkově. Posouzeno bude, zda cíle v oblasti řízení a budování kapacit v rámci LEADER mohly být naplněny prostřednictvím vstupů, výběrem a kombinací opatření a odpovídajících výstupů.

V kombinaci s kvalitativním posouzením procesu implementace bude možné také posoudit a do jisté míry i vysvětlit míru participace beneficentů na opatření.

Při posuzování intervenční logiky budou zváženy také možné vedlejší efekty a na této úrovni také posouzena efektivita programu (poměr vstupů a výstupů).

Tab. 1: Pestrost rozdílných intervenčních logik

Opatření	Primární intervenční logika	Vedlejší intervenční logika
Opatření 111 – 115 Podpora získávání znalostí a zdokonalování lidského potenciálu	Ekonomický výkon	Netržní statky - pozitivní a negativní /Kvalita života
Opatření 121-126 Modernizace zemědělských podniků apod.	Ekonomický výkon	Netržní statky - pozitivní a negativní /Kvalita života
Opatření 131-133, 142 Kvalita zemědělské produkce a produktů a seskupení producentů	Ekonomický výkon	Kvalita života
Opatření 141 Částečně soběstačná hospodářství	Ekonomický výkon	Kvalita života
Opatření 211-212 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech	Netržní statky - pozitivní a negativní	Kvalita života
Opatření 213, 224 Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku	Dodržování právních předpisů	-
Opatření 214 Agroenvironmentální opatření	Netržní statky - pozitivní a negativní	Ekonomický výkon
Opatření 216 a 227 Neproduktivní investice	Netržní statky - pozitivní a negativní	Kvalita života
Opatření 221-226 (mimo 224) Obnovitelné využívání lesní půdy	Ekonomický výkon	Netržní statky - pozitivní a negativní
Opatření 311 – 313 Diverzifikace	Ekonomický rozvoj	Rezilience/Kvalita života
Opatření 321 – 323 Občanské vybavení a služby	Kvalita života	Rezilience/Ekonomický výkon
Opatření 331, 341, 41, 421, 431 Kvalita života a Leader	Kvalita života	Rezilience/Ekonomický výkon

Zdroj: EC (2014)

Intervenční logika bude posouzena na úrovních programu, os a opatření. V tomto dokumentu je stručně představen přístup na úrovni Os.

Hodnocení bude řízeno pomocí hodnotících otázek (seznam doporučení Vodítky EC je v příloze). Na hodnotící otázky lze dát odpověď konzistentně za předpokladu, že jsou správně použita hodnotící/posuzovací kritéria (judgement criteria) a odpovídající indikátory. V případě potřeby je možné stanovit doplňkové evaluační otázky.

Hodnocení výstupů

Hodnocení se řídí především již doporučenými indikátory, které se použijí pro posouzení stupně dosažení cílů programu. Ovšem toto posouzení je klíčové v dalších krocích hodnocení (výsledků a dopadů). Zdrojem dat je systematický monitoring programu (včetně výročních zpráv), statistika platební agentury atd. (popsáno stručně v kapitole Informační zdroje pro realizaci zakázky).

Hodnocení výsledků

Hodnocení se také řídí především doporučenými indikátory, tyto slouží k posouzení dosažení cílů programu a opatření. Důležitým vstupem jsou výsledky posouzení výstupových ukazatelů. Zdrojem dat je rovněž systematický monitoring programu (včetně výročních zpráv), statistika platební agentury atd. (popsáno stručně v kapitole Informační zdroje pro realizaci zakázky).

Hodnocení dopadů

Základní koncept hodnocení dopadů bude sledovat naplňován dle následujícího mentálního modelu.

Předpoklady: vzaty v úvahu – kontext, dané hodnotící otázky, definované indikátory (výstupů, výsledků, dopadů), opatření, cíle programu/opatření.

Kroky hodnocení dopadů:

1. Z hodnotící otázky je odvozen předmět analýzy
2. Posouzena intervenční logika – nejprve na úrovni cílů
3. Jsou vybrány indikátory (z CMEF a doplňkové tam, kde SMEF nestačí – zejména, ale nejen u dopadů v životním prostředí)
4. Pozorována změna ve sledované oblasti (konkurenceschopnost, složky životního prostředí atd.)
5. Sestrojení kontrafaktuální analýzy
6. Výběr hodnotící metody
7. Posouzení přímých a vedlejších efektů
8. Stanovení čistého dopadu opatření/osy/programu

Cíle a jejich rozměr pro jednotlivá opatření, osy a program bude převzat z dokumentu PRV (ze zadávací dokumentace) a to z kapitol s popisem jednotlivých opatření a podopatření a také z kapitoly 5.2.6 Indikativní tabulka typů operací k naplnění závazků dle čl. 16 a) 3(a) a čl. 69 5(a) NR ES 1698/2005. Jejich seznam není uváděn u každého opatření v této nabídce, ale na úrovni Os a opatření.

Kvalita a dostupnost dat

Pro spolehlivost výsledku je klíčová kvalita dat. Ta rozhoduje do značné míry o konstrukci kontrafaktuální analýzy a tím i metodě, kterou je možné pro stanovení dopadů využít.

Rozhodovací strom o hodnotících metodách pro hodnocení dopadů (zjednodušený přehled), (zdroj. Dle mentálního modelu projektu ENVIEVAL 7FP EU):

1. Pokud existují vzorky beneficentů a „nebeneficentů“, které jsou porovnatelné, potom rozhoduje, jestli jsou známy variabilní faktory, vysvětlující participaci beneficentů.
 - a. Pokud jsou známy, potom je možné porovnat efekty ve **vzorcích s podporou se vzorky bez podpory**. Pokud je dokonce časová řada, je možné porovnat i **rozdíl rozdílů efektů ve skupinách**. S i bez časové řady je využíváno Propensity score matching nebo jiné regresní techniky pro sestavení porovnatelných vzorků.
 - b. Pokud nejsou variabilní faktory známy, ale je známá časová řada ukazatelů, potom je možné porovnat **rozdíl rozdílů efektů** (např. HPH).
2. Pokud nejsou skupiny beneficentů a „nebeneficentů“ porovnatelné, potom rozhoduje, zda:

- a. Existuje uspokojivý model, potom se provede např. porovnání „před a po“ nebo „s a bez podpory“, aniž je srovnávací skupina nutná (předpokladem **je silná vazba** příčina-následek).
- b. Neexistuje uspokojivý model, ale je dostupná řada dat, potom je také možné použít v některých případech modelování (např. ekonometrické).
- c. Neexistuje uspokojivý model a neexistuje dostatečná časová řada dat, potom se nabízí
 - a) kvalitativní hodnocení, nebo tzv. b) naivní porovnání skupin (s omezenou porovnatelností – častá situace v kvalitě dat).

Z dosavadních zkušeností na EU úrovni vyplývá, že pokud není dlouhodobě budováno sledování klíčových ukazatelů s cílem hodnotit dopady politik (tedy dopředu sledovat již definované vzorky), potom je výběr metod hodnocení spadajících do bodu 1 omezený, nemusí se podařit sestavit porovnatelné skupiny v rámci ex-post hodnocení.

Hodnocení průřezových otázek na úrovni programu

Vzhledem ke kombinovanému vlivu opatření v programu a vysokému stupni komplexity jak vlivů programu i externích vlivů, nebyl dosud nalezen mezi odborníky konsensus, jak tyto vysoce komplexní jevy hodnotit na úrovni dopadových ukazatelů jako **čistý efekt** programu.

Jedna z možností je využít vyhodnocení pokud možno čistých dopadů těch opatření, která mají přímý vliv na sledovaný dopadový indikátor a agregovat je na úroveň programu. Současně je nezbytné alespoň kvalitativně posoudit případné synergické/antagonistické jevy, pocházející z opatření, která nemají přímý vliv na sledovaný dopadový indikátor.

Fáze evaluace – organizační hledisko:

- Vytvoření struktury hodnocení – detailní rozpracování intervenční logiky, indikátorů, zdrojů dat, příprava technik a způsobů sběru chybějících dat, rozpracování metod odpovědí na evaluační otázky.
- Pozorovací fáze: jedná se o sběr dat, tvorbu map, zpracovávání existujících databází, deskriptivní analýza procesu implementace atd.
- Analýza: zpracování a syntéza dat, použití kontrafaktuální analýzy s cílem definovat čistý efekt programu.
- Posouzení: odpovědi na evaluační otázky, posouzení dosažení cílů a jejich efektivity, vyváženost opatření v programu, identifikace faktorů ovlivňující úspěch/neúspěch programu a stanovení závěrů a doporučení.

1.4 Informační zdroje pro realizaci zakázky

V této části představujeme shrnující seznam hlavních informačních zdrojů, jež mají průřezový charakter pro ex-post hodnocení PRV. Specifické dokumenty a informační zdroje jsou dále konkretizovány v následujících kapitolách dle jednotlivých os PRV .

Zohledněny budou zejména následující dokumenty, které mají zřejmou vazbu na cíl projektu:

Programové dokumenty, výsledky sektorových zpráv, evaluací, studií a projektů zpracovaných na úrovni OP, resortů, regionů a relevantní statistiky:

- Programový dokument PRV a Národní strategický plán pro rozvoj venkova na období 2007 - 2013
- Výstupy průběžného a střednědobého hodnocení PRV na období 2007 – 2013 předané zadavatelem;
- Situační a výhledové zprávy;
- Zelené zprávy;
- Ex-post hodnocení HRDP 2004 – 2006 a hodnocení OP Zemědělství 2004 – 2006;
- PRV 2007 – 2013 - Roční zprávy;
- Data a analýzy z ČSÚ (SDLB 2011, ročenky), MPSV (zaměstnanost), Eurostat;
- Analýzy Svazu měst a obcí;
- Měření CSP - European Social Survey;
- Statistiky SZIF ohledně vývoje implementace PRV 2007 – 2013; např. data o beneficiitech dle jednotlivých opatření až do jednotlivých operací (např. čísla půdních bloků, které byly přihlášeny do jednotlivých titulů AEO). Zde nezbytné, aby zajistilo MZe
- Data z LPIS o půdních blocích (pro GIS analýzy). Zde nezbytné, aby zajistilo MZe
- Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR;
- Zprávy z výzkumných prací a tematických úkolů ÚZEI, které se zabývaly často do hloubky hodnocením zejména opatření: investičních, LFA a Agroenvironmentálních a částečně i LEADER.
- Data FADN. Primární data FADN jsou veřejnosti nedostupné, proto je využití dat podmíněno dohodou s ÚZEI na provedení analýz s tím, že realizační tým připraví celý algoritmus každé analýzy a uhradí čas odborné práce na statistickém zpracování.
- Databáze Albertina (nezbytný nákup dat).
- Šetření ČSÚ o inovacích TI 2006, 2008, 2010, 2012 - CIS (Community Innovation Survey, Oslo manual)

Dokumenty EU

- relevantní články nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 a nařízení Komise (ES) č. 1974/2006, příručky pro hodnocení a monitoring (CMEF), zejména Metodického pokynu B – pokyny pro hodnocení,
- aktuálně dostupná vodítka EK pro ex-post hodnocení programového období 2007 - 2013
- Strategie Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění;

- Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD), KOM (2011) 627 v konečném znění – pro příští programové období 2014 - 2020;

Bílá kniha přizpůsobení se změně klimatu: směřování evropskému akčnímu rámci - dokument se zabývá adaptacemi systémů (včetně lesů a zemědělství) na změnu klimatu, jež se projevuje jak změnou teplot, tak změnou frekvence přírodních katastrof, obsahuje návrhy strategických opatření v jednotlivých sektorech.

Analýzou počtů beneficiantů dle monitorovacích zpráv byl zjištěn počet schválených projektů a žádostí o plošnou podporu. Pokud by v ideálním případě mělo proběhnout **reprezentativní** šetření na vzorku, který by vycházel z počtu schválených žádostí za každé opatření (což je o něco více než skutečný počet žadatelů, ale není možné nyní stanovit o kolik), potom je odhad, že by byl nutno oslovit více než 8 tis. nositelů projektu/účastníků na plošných podporách. Při telefonickém rozhovoru s každým respondentem z tohoto vzorku by náklad představoval přibližně 890 tis. Kč jen na sběr (bez zpracování a vyhodnocení). Je zřejmé, že i z hlediska časové náročnosti provést takovéto množství rozhovorů by bylo samotné uskutečnění sběru dat v daných termínech logistický problém. Znamená to, že tým bude nucen zvažovat u kterých opatření zvolit, který přístup a způsob získání podkladových dat. Řešením mohou být signální informace, které nevyžadují reprezentativní soubor atd. Při nákupu této služby s návštěvou respondenta by náklady přesáhly 3 mil. Kč jen za sběr a pořízení dat. Je zřejmé, že s analýzou překryvů (jeden žadatel žádající na více opatření) by počet ve vzorku klesl, ale ne natolik, aby to změnilo celkovou náročnost sběru dat.

1.5 Metodika pro hodnocení PRV

Tato kapitola popisuje metodologii řešení ex-post hodnocení PRV. Pro komplexní vyhodnocení účinnosti a efektivnosti PRV ČR se jeví jako vhodný přístup „bottom up“, v rámci kterého je možné vyvozovat zásadní závěry a doporučení. Celková logika takových opatření tak spočívá v hodnotící analýze vzájemných vazeb stanovených cílů a realizovaných dopadů. Při hodnocení jednotlivých opatření, podopatření a titulů PRV tak musí být jako první obezřetně prověřena vnitřní logická struktura nástroje, což zahrnuje:

- identifikace hlavních cílů PRV,
- identifikace hlavních efektů stanovených cílů PRV,
- identifikace hlavních indikátorů měřících efekty stanovených cílů.

Hodnocení na úrovni opatření povede k syntéze, umožňující hodnocení na úrovni jednotlivých Os a i celého programu („bottom up“).

Současně bude provedeno hodnocení na úrovni Os odshora dolů – tedy od souhrnného posouzení dosažení cílů osy (např. pomocí dopadových ukazatelů).

Vývoj pokroku daného opatření bude hodnocen ze dvou stránek. Bude se jednat o:

- a) finanční stránku hodnocení
- b) věcnou stránku hodnocení

Klíčové otázky pro tuto analýzu jsou:

Jakého pokroku bylo dosaženo při naplňování cílů daného opatření (podopatření)? – pro hodnocení v r. 2015
Odpovídá tento pokrok plánovanému postupu? Tento pokrok bude hodnocen v souvislosti s alokovanými prostředky na opatření (podopatření) pro jednotlivé roky.

Finanční stránka analýzy bude obsahovat poznatky o alokacích na celé období, průběh čerpání financí a skutečně vyčerpaný rozpočet.

Dále bude zkoumána míra čerpání ve vztahu k finančnímu plánu na jednotlivé roky programového období. Rovněž budou posouzeny administrativní (interní) faktory, tak i externí faktory (omezení), které ovlivňují možnosti čerpání prostředků, a mohou být případným rizikem nebo pozitivním faktorem v nadcházejícím programovém období 2014 - 2020.

Věcná stránka analýzy bude obsahovat zaměření na výstupy (operační cíle), výsledky (specifické cíle), a dopady, a to při zaměření na stávající/dosažený a předpokládaný stav. Věcný pokrok bude hodnocen dle naplňování monitorovacích indikátorů (ve fyzických i ve finančních jednotkách). Bude zkoumáno, zda byly vhodně zvoleny záměry u daného opatření (podopatření) s odkazem na skutečné čerpání alokovaných prostředků.

V hodnocení bude užito následujících evaluačních otázek:

- 1) Deskriptivní (popisné) otázky, mající za cíl sledování, popis a míru změny (Co se stalo?);
- 2) Kauzální (příčinné) otázky, které budou hodnotit vztahy příčiny a následku (Jak a do jaké míry lze nastatou událost přičíst programu?);
- 1) Normativní otázky, používající evaluační kritéria (Jsou výsledky a dopady vzhledem k cílům a záměrům uspokojivé?);
- 2) Predikční otázky, které budou předvídat, jaký bude výsledek plánované intervence.
2. Kritické otázky, které mají podpořit změnu z často hodnotově zaměřené pozice (např. do jaké míry přispěl program k podpoře rovnosti mezi ženami a muži?)

Evaluační otázky vztahující se k hlavním evaluačním kritériím jsou:

- 1) Relevance: Do jaké míry jsou programové cíle vzhledem k potřebám oprávněné? Je stále doložitelný jejich smysl?
- 2) Účinnost: V jaké míře bylo dosaženo cílů? Měly použité nástroje a intervence očekávané výsledky? Přineslo by použití jiných nástrojů lepší výsledky?
- 3) Efektivita: Bylo cílů dosaženo za nejnižší cenu? Je možné za stejnou cenu dosáhnout lepších výsledků?
- 4) Užitečnost: Jsou očekávané i neočekávané výsledky z pohledu přímých a nepřímých beneficentů celkově uspokojivé?
- 5) Udržitelnost: Jsou výsledky a dopady trvalé? Budou dopady nadále trvat, pokud nebudou financovány z veřejných zdrojů?

Při ex-post evaluaci budou u jednotlivých os PRV používány hodnotící otázky vymezené v metodickém pokynu „B“ a vodítek EEN a EK z roku 2014.

Na úrovni jednotlivých opatření se použijí hodnotící otázky stanovené Evropskou komisí (zdroj: Metodický pokyn B a Vodítka pro Ex-post evaluaci, EEN a EK 2014), v jejichž rámci se hodnocení zaměřuje především na účinky opatření, jejich efektivitu a účinnost. **Na úrovni programu** a jednotlivých Os se hodnotitel zaměří hlavně na zodpovězení průřezových hodnotících otázek, které zahrnují působení realizovaných intervencí průřezově na různé aspekty rozvoje venkova a realizace PRV (např. na životní podmínky, strukturu venkovské populace, zaměstnanost, příjmy, životní prostředí a zemědělské trhy).

Při hledání odpovědi na hodnotící otázky bude provedeno konzistentní propojení následujících kroků: identifikace cíle/cílů, kterých se týká hodnotící otázka, pro každou hodnotící otázku bude definováno hodnotící kritérium a odpovídající indikátor/y. Zodpovězení hodnotící otázky bude podmíněno konzistentním nastavením zmíněných prvků, návrhy jsou prezentovány v kapitole Detailní metodika ex-post evaluace např. na úrovni celého programu.

Podklady pro zodpovězení evaluačních otázek bude vycházet z následujícího návrhu tabulky

Cíle (a) výsledkové a b) dopadové)	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF dopadový indikátor	Specifický – doplňkový indikátor

Metody použité v průběhu evaluace:

Konkrétní metodické postupy jsou uvedeny dále v detailním členění dle jednotlivých os. V této části představujeme souhrnně metody plánované pro průběžné (2014) a ex-post (2015) hodnocení Programu rozvoje venkova ČR. Průběžné a ex-post hodnocení PRV ČR bude probíhat v souladu s uznanými postupy hodnocení, což má vliv na sběr i analýzu dat. Odpovědi na hodnotící otázky poskytne široká škála primárních i sekundárních zdrojů dat kvalitativní i kvantitativní povahy.

Sekundární zdroje dat sestávají z:

- data z monitorovacího systému;
- data ze stávajících šetření či předchozích hodnocení dílčích opatření PRV;
- data z výročních zpráv PRV a programového dokumentu;
- závěrečné zprávy z dokončených projektů;
- národní statistické údaje z Českého statistického úřadu.

- Data FADN, databáze Albertina atd.
- Data o beneficiitech dle jednotlivých opatření (např. čísla půdních bloků, které byly přihlášeny do jednotlivých titulů AEO).
- Data z LPIS on půdních blocích (pro GIS analýzy)

Primární zdroje dat jsou následující:

- data z nově vytvořeného dotazníkového šetření (webový dotazník, telefonické šetření apod.), velikost vzorku se bude dle velikostí populace pohybovat od 3% u opatření s největší populací (LFA, AEO) až po 80% u opatření s malým počtem beneficiitů (budou zaměřena především – nejen - na identifikaci mrtvé váhy a faktorů ovlivňující účinnost opatření a jejich úspěch).
- informace z pilotních řízených rozhovorů s příjemci a řídicími pracovníky programu (MZe, centrála SZIF, jednotlivé RO SZIF).

Celkově lze rozdělit jednotlivé techniky sběru dat do následujících oblastí:

1. Sumarizace relevantních dokumentů a dat;
2. Výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření (kombinace webového dotazníku, telefonické šetření);
3. Přímé rozhovory
4. Panely expertů/workshopy/fokusní skupiny

ad 1) Sumarizace relevantních dokumentů a dat

Sumarizace relevantních dokumentů a dat pro desk research - v této části jsou sesbírány a shrnuty základní materiály, podklady a fakta k realizaci programu jako celku, ale také k jednotlivým opatřením PRV. Mezi základní data zahrnujeme v této fázi statistická data týkající se jednotlivých projektů, ale především i realizovaných opatření. Jedná se o všechna sekundární data popsaná výše.

ad 2) Výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření (webový dotazník, telefonické šetření apod.)

Klíčové primární údaje pro evaluační analýzy budou získány prostřednictvím dotazníkového šetření (zejména webového dotazníku, dotazníkového šetření v terénu, příp. telefonické oslovení), které by mělo zmapovat hlavní problematické oblasti při realizaci jednotlivých opatření v rámci PRV. Dotazník bude vytvořen a koncipován tak, aby jeho vyplnění bylo pro respondenty co nejméně namáhavé. Respondenti budou vybírat z předložených možností. Na základě tohoto přístupu bude možné dobře vyhodnotit výsledky dotazníkového šetření. Pro slovní komentáře bude ponechán u vybraných otázek dostatečný prostor. Webový dotazník bude koncipován tak, aby bylo možné vytvořit i křížový soubor dat pro regresní analýzu z vyplněných odpovědí, nikoliv pouze výsledky za danou odpověď. Jednalo by se např. o možnost párování typů odpovědí dle jiné odpovědi. Tento typ zpracování výsledků šetření navíc omezuje riziko chyb způsobených ručním zpracováním došlých odpovědí. Jeden z nepřímých cílů webového dotazníku je zároveň možnost určit účinky jednotlivých opatření, např. účinek mrtvé váhy (činnost provedená v rámci projektu by byla provedena i bez podpory), adicionality (činnost provedená v rámci projektu bude realizována pouze díky podpoře), pákový efekt (podpora poskytnutá projektu vede k získání dalších finančních zdrojů pro další investice) a efekt vymístění (projektové činnosti vytvářejí nové pracovní místa, ale zároveň vymístují existující pracovní pozice v regionu). Respondentům bude zaslán emailem průvodní dopis a interaktivní odkaz na vytvořený dotazník umístěný na internetových stránkách zpracovatele. U některých opatření ovšem tento nástroj nebude zcela využitelný (např. u věkově starších příjemců podpory v případě opatření předčasného ukončení zemědělské činnosti), kde budou potřebné údaje a informace získávány kombinovaně z jednotlivých RO SZIF a přímými rozhovory s žadateli (viz následující část).

ad 3) Přímé rozhovory

Účelem této metody je zjištění specifických informací, které není možné získat prostřednictvím webového dotazníku. Výhodou této metody je možnost vytvoření komplexního pohledu na problém. V případě přímých rozhovorů v rámci této evaluace se předpokládají polostrukturované rozhovory s klíčovými aktéry implementace příslušného opatření na ministerstvu zemědělství a dalších odborných institucí (např. SZIF). Přímé rozhovory budou uskutečněny také s vybraným vzorkem příjemců pomoci či neúspěšnými žadateli v jednotlivých regionech. Struktura otázek položených rozhovorů bude předem stanovená a pro všechny dotazované osoby stejná. Tím bude zajištěna možnost komparace odpovědí a následného vyhodnocení rozhovorů.

Rozsah oslovených osob bude předem konzultován se zadavatelem.

ad 4) Panely expertů/fokusní skupiny/workshopy

Tato metoda bude sloužit mj. také jako podpora a rozvíjení dialogu mezi evaluačními stakeholdry, protože na dané panely expertů/fokusní skupiny či workshopy budou přizváni i zástupci relevantních evaluačních společností, příp. samostatní evaluátoři. V rámci této techniky předpokládáme panely expertů dle jednotlivých os, které budou zahrnovat zástupce zadavatele (MZe), SZIF, členy zpracovatelského týmu a nezávislé odborníky z oblasti zemědělství a rozvoje venkova (např. ÚZEI, poradci v zemědělství).

Od této metody očekáváme získání konsensuálních odpovědí na otázky, které nelze zodpovědět jinými nástroji. Tato metoda zároveň umožňuje hlouběji zjistit souvislosti problému. Panel dále může zodpovědět širokou škálu otázek - od hodnocení vhodnosti nastavených cílů po odhad účinku opatření (podopatření). Využití této metody je stanoveno vždy u metodiky osy PRV (viz dále).

Sběr primárních dat a některé metody hodnocení jsou velmi náročné na čas a finanční prostředky. Jejich konečný výběr bude možné provést až po zhodnocení kvality již dostupných dat. Nejnáročnější metody hodnocení a sběr primárních dat bude v případě nedostatku času/finančních prostředků rezervován především pro opatření s největším významem v rámci PRV a rozvoje venkova (např. patření podporující investice, Agroenvironmentální podopatření s největšími alokacemi rozpočtu, diversifikace v rámci Osy III).

Metody analýzy

Ukazatele:

Primárně budou využívány ukazatele definované v CMEF (vstupů, výstupů, výsledků a dopadů). V případech, kdy tyto nedostatečně odrážejí cíle a logiku intervence daného opatření, budou navrhovány doplňující ukazatele. Než začne být ukazatel používán, bude podroben přezkoumání dle konceptu SMART (případně RABID). Avšak konečné rozhodnutí o některých indikátorech bude možné až po přezkoumání dostupných dat pro analýzy a zvážení nutného sběru primárních dat.

Celkově lze rozdělit metody analýzy dat do následujících oblastí:

Desk research a analýza základních dat (analýza programových podkladů, analýza základních dat, včetně analýzy relevance hodnotících otázek a jednotlivých kritérií k podmínkám PRV v ČR) - Prostřednictvím analýzy základních dat budou shromážděny dokumenty mapující dosavadní zkušenosti s implementací PRV v období 2007 - 2013 a realizovaných projektů. Analýza základních dat poskytuje zdroj informací pro provedení řízených rozhovorů s klíčovými aktéry zapojených do PRV a pro přípravu dotazníkového šetření. Analýza základních dat bude provedena tak, aby umožnila vhodnou komparaci a závěry. V rámci hodnocení bude kladen důraz na to, aby bylo zjištěno, jaké účinky program vyvolal a do jaké míry došlo naplnění stanovených cílů. Toho bude dosaženo tak, že bude srovnáván stav před zahájením realizace programu se stavem současným. Tím bude hodnocena míra účinnosti intervencí.

Případové studie - jako vhodný nástroj prezentace vybraných problémů jsou v současné době považovány i na úrovni Evropské komise případové studie. Současně přinášejí případové studie hluboký vhled to logiky působení intervencí a mohou odpovědět na otázky „Proč“ (bylo/nebylo cíle dosaženo). Případové studie dále poskytují zdroj triangulace pro zvýšení spolehlivosti zjištění. Proto řešitelský tým zahrnul do metodiky také vytvoření případových studií, jejichž struktura a rozsah využití bude upřesněna v úvodní zprávě o hodnocení (zejména pro jejich náročnost na lidské zdroje). Záměrem bude rezervovat případové studie na opatření s velkým významem (např. z hlediska alokovaného rozpočtu, nebo významu pro dosažení cíle programu).

Statistické metody hodnocení – Řešitelský tým plánuje využít také statistické metody hodnocení pro zvýšení kvality analýz a hodnocení (např. korelační a regresní analýzy tvrdých dat). Budou realizovány také statistické testy, zda existuje signifikantní vazba mezi některými charakteristikami podpořených projektů v PRV. Zejména budou analyzovány jednotlivé kategorie očekávaných dopadů PRV a vliv geografického hlediska (na úrovni NUTS II, podrobnější členění je možné v závislosti na kvalitě dat). Rizikem k provedení analýz může být dostupnost nebo nedostatek relevantních vstupních dat v požadované struktuře pro provedení analýzy. Toto riziko bude minimalizováno tím, že potřebná data a jejich struktura budou identifikovány již v samotném počátku projektu a na jejich sběru bude spolupracováno průběžně se zadavatelem. Problémem rovněž může být nízká míra spolupráce podpořených subjektů (firem, organizací) na této evaluaci a jejich neochota poskytovat potřebná data o koncových příjemcích podpory (osobách). Oslovován bude vždy co největší soubor

případů, aby byl zajištěn minimální požadovaný vzorek ze sledovaného souboru jevů. Snahou řešitelského týmu bude zajistit co nejrobustnější vzorek, avšak minimálně bude použito reprezentativního vzorku o velikosti odpovídající 95% hladině spolehlivosti.

Snahou týmu bude hodnotící metody kombinovat pro zajištění triangulace (např. kvantitativní a kvalitativní).

TBE

Hodnocení založené na teorii (TBE – Theory based evaluation) je založeno přímo na intervenční logice a vysvětluje, jak alokované prostředky produkují výstupy, jež by měly vést ke kýženým změnám (výsledkům a dopadům). Podstatou metody je, že vychází z kauzálních vztahů (ať již teoreticky předpokládaných, nebo empiricky prokázaných), které jsou sestaveny do mechanismu změn – tedy mechanismu, jež při daných vstupech produkuje, výstupy, výsledky a dopady. Tento přístup sice reprodukuje kvantitativní informace o vstupech, výstupech a výsledcích z monitorovacího systému, dopady a efektivnost opatření jsou však odvozeny především kvalitativně/expertně.

Přístup má 4 kroky:

Mapování (vytvoření) konceptuálního modelu (obsahuje požadované změny a plánované aktivity)

Verifikace implementace aktivit (skrze aktivity se dospěje od vstupů k výsledkům, využívají se monitorovací data)

Transformace výstupů do výsledků (srovnají se výstupy s výsledky- pokud ty jsou dobře zaznamenány v monitorovacím systému nebo empirických studiích, hledá se kauzální vysvětlení; jinak musí být uděláno kvalitativně na základě předpokládaných kauzalit.

Posouzení efektivnosti opatření pro vytvoření změny – kvalitativní, musí se vzít do úvahy i exogenní faktory. Zde vstupuje expertní znalost.

Tyto kroky jsou realizovány v tabulkách.

Kontrafaktuální analýza.

Kontra-faktuální analýza (counterfactual analysis) je přístup, který se zaměřuje na posouzení, co by se stalo s příjemcem podpory, kdyby podpora nebyla využita a pak by se srovnaly oba výsledky (s podporou a bez podpory). Jak uvádí Khandker a kol. (2010) jádrem problém jsou chybějící data, protože na stejném jedinci nelze současně pozorovat výsledek za účasti i neúčasti v programu. Je tudíž třeba najít „vhodnou“ srovnávací (kontrolní) skupinu. „Vhodnou“ je klíčové slovo, protože, když se skupiny účastníku a ne-účastníků se v programu zásadně liší, srovnání jejich výsledků (jejich výkonností) může opět vést k nesprávným závěrům. Jedním z řešení je najít ke každému účastníkovi v opatření (příjemci) co nejpodobnější podnik (nebo několik podniků), který podpořený nebyl a spočítat rozdíl (tj. efekt) ve výsledkovém indikátoru (např. HPH, HPH na pracovníka apod.). Průměr těchto efektů přes všechny „páry ošetřené-kontrolní“ se nazývá průměrný efekt ošetření na participujících (Average Treatment Effect on Treated - ATT). K dispozici je několik metod přiřazování kontrolních podniků k ošetřeným (účastníkům se) např. přiřazování pomocí skóre náchylnosti (Propensity Score Matching = PSM) založených na pravděpodobnostech účasti/neúčasti nebo přímé přiřazování na základě Mahalanobisově míře vzdálenosti farem. V obou případech je podobnost konstituována na strukturálních proměnných, které dobře osvětlují účast v opatření

Např. velikost podniku, výrobní podmínky, zadluženost podniku, kapitálová intenzita atd.). Efekty (účasti v) opatření se měří v nějakém čase po zavedení opatření/přijetí podpory. Protože se však výsledkové ukazatele mohou lišit mezi podpořenými a kontrolními podniky již před zavedením opatření, měří se většinou efekty změn, čímž se výchozí nerovnost výrazně zredukuje (tento přístup se nazývá rozdíl z rozdílu).

I/O model

Dopady opatření (skupin opatření) se těžko posuzují, protože socio-ekonomické změny, nebo změny v ekosystému mají mnoho dalších příčin než jen intervenci politik. Vedle již zmíněného expertního posouzení dopadů se nabízí možnost využití ekonomických modelů a dopady simulovat na základě výstupů a výsledků opatření/programu.

Jednou z možností je použít input output model založený na Leontějevově identitě. Základem modelu je symetrická input-output tabulka z národních účtů. Jádro symetrické input-output tabulky tvoří čtvercová matice mezispotřeby (oranžově vyznačené v Schéma 1), která má v řádcích a ve sloupcích stejné členění, a sice produkt na produkt nebo odvětví na odvětví. V matici mezispotřeby reprezentuje každý sloupec strukturu vstupů, tzn. udává, kolik produktů bylo na výrobu konkrétního výrobku spotřebováno. Dále tabulka obsahuje instituce finální spotřeby – domácnosti, export, úspory/investice (sloupce) a bilanci primárních vstupů (nebo

odměny faktorům) jako jsou práce, kapitál, případně půda a import (řádky). To znamená, že ve sloupcích je bilance všech vstupů a v řádcích je rozdělení užití produkce. Celková hodnota vstupů se musí rovnat celkové hodnotě produkce (jejího užití). Vydělením každého vstupu mezipotřebou výstupem, dostaneme technický koeficient, který říká jaký podíl vstupů mezipotřeby je potřeba na jednotku výstupu. Model vychází z rovnice $X=(I-A)^{-1}Y$, kde X je vektor výstupů (produkce), I je jednotková matice, A je matice technických koeficientů a Y je vektor finální spotřeby. Tato rovnice říká, změna finální spotřeby implikuje (lineárně) změnu produkce. Pokud politika míří na změnu finální spotřeby, pak nutně produkuje změnu výstupu a následně změnu přidané hodnoty, jako odměny výrobních faktorů a i změnu v zaměstnanosti (obojí celkově i podle odvětví). Protože investiční podpory míří na navýšení investic (tj. finální spotřeby investičního zboží) lze z I/O modelu odvodit socioekonomické dopady této politiky. Vedle toho lze také implementovat přizpůsobovací efekt, pokud investice vedou k rozšíření produkce nebo zvýšení produktivity (změna technického koeficientu) ve podpořených odvětvích.

Model je třeba použít jen pro krátkodobý horizont změn pro jejich lineární charakter.

Všechny tři metody byly testovány v projektu EK „Investiční podpory v programu rozvoje venkova“ Metis GmbH, WIFO, AEIDL – dostupné na http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/rural-development-reports/investment-support-rdp-2014_en.htm .

Hodnocení intervenční logiky (společně s formulováním závěrů na úrovni programu)

Hodnocení části charakteristik intervenční logiky bude nejprve prováděno „shora dolů“ (top-down) – od priorit/cílů k opatřením (např. na koherenci cílů, rozpočtu). Avšak po provedení hodnocení na úrovni opatření, budou výsledky hodnocení syntetizovány tak, aby bylo možné opět posoudit intervenční logiku (bude možné provést posouzení koherence až do úrovně opatření, průřezových faktorů úspěchu/neúspěchu atd.). Přístup bude tedy v další fázi spíše „bottom up“.

Nejobtížnějším je obvykle **hodnocení dopadů** jednotlivých opatření/Os a Programu jako čistý přínos programu (viz. kapitola Celkové porozumění záměrům zadání).

Pro každé opatření bude stručně definována uvažovaná metoda hodnocení dopadů způsobem, který bude zahrnovat:

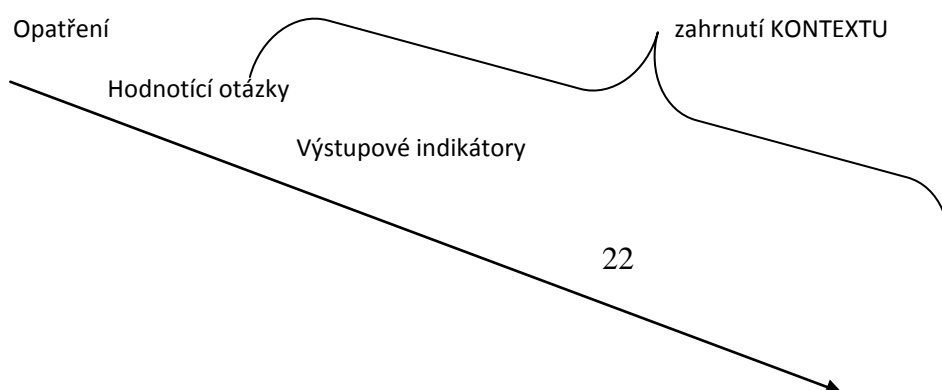
1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Hodnotící tým představí i doplňkové dopadové ukazatele, část bude představena v tomto návrhu, jejich plný výčet však bude vypracován až v první fázi projektu hodnocení. Také konečný výběr metod bude záviset na dostupnosti dat v kvalitě a čase.

Realizační tým bude postupovat při výběru metod dle mentálního modelu, představeného stručně v kapitole „Celkové porozumění záměrům zadání“ a v součinnosti s MA bude dle dostupnosti dat vybírat nejobhajitelnější konstrukce kontrafaktuální analýzy/metody hodnocení dopadů.

Při **stanovení závěrů**, opírajících se o výsledky hodnocení bude uvažován kontext, v kterém intervence probíhaly (např. ekonomická situace v zemědělství, dostupnost úvěrů, schopnost zemědělců kofinancovat investiční projekty, vývoj kurzu koruny). Bude tak možné lépe korigovat nabízející se závěry (např. definovat případnou mrtvou váhu, ovlivněnou externími faktory).

Obr. 7: Takto tedy je možné uvažovat konstrukci závěrů

Výsledkové indikátory

Dopady a dopadové indikátory

Závěry

Úvodní poznámka

V následujícím textu nabídky jsou rozvedeny detailněji specifické záležitosti týkající se ex-post hodnocení na úrovni jednotlivých Os PRV. Jednotlivé osy PRV jsou z metodického hlediska upřesněny do následujících částí:

- Celkové porozumění a souvislosti osy a příslušných opatření
- Metodický přístup k I. ose
- Zdroje dat
- Postupy a výsledek vyhodnocení hodnotících otázek

Metodické souvislosti Osy 2 Zlepšování životního prostředí a krajiny jsou s ohledem na rozsah aktivit zpracovány samostatně ve dvou částech, tj.:

- LFA a NATURA 2000
- Agroenvironmentální opatření a opatření k lesnictví

1.5.1. Detailní metodika ex-post evaluace – OSA I.

OSA 1: ZLEPŠENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

I. 1

Celkové porozumění a souvislosti osy I a příslušných opatření

Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. 9. 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) definovalo účel a oblast působnosti pomoci poskytnuté z EZFRF a stanovilo cíle, ke kterým má politika pro rozvoj venkova přispívat a vymezilo jeho strategický kontext včetně priorit a opatření. Jedním ze tří cílů podpory udržitelného rozvoje venkova je zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví podporou restrukturalizace, rozvoje a inovací (osa I), který je v článku 20 rozpracován do následujících skupin opatření:

- a) Opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu
- b) Opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací
- c) Opatření zaměřená na zlepšení kvality zemědělské produkce a produktů
- d) Opatření přechodná pro ČR a další nové státy EU (seskupení producentů)

Návazně přijala Rada strategické směry Společenství pro politiku rozvoje venkova, které v tomto rámci stanovily oblasti důležité pro naplňování priorit Společenství pro zajištění udržitelnosti, hospodářský růst a zajištění zaměstnanosti. Strategické priority pro provádění stanovených os. Priorita „Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví“ vychází z faktu podloženého analytickými důkazy, že evropské zemědělství, lesnictví a potravinářství mají velký potenciál pro další rozvoj vysoce kvalitních produktů s přidanou hodnotou, které uspokojí rozmanitou a rostoucí poptávku evropských spotřebitelů a světových trhů.

Z toho vychází také konstatování, že prostředky vyčleněné na osu 1 by měly přispět k silnému a dynamickému zemědělsko-potravinářskému odvětví v Evropě tím, že se zaměří na priority přenosu znalostí, modernizaci, inovaci a kvalitu v potravinářském řetězci a na prioritní odvětví, pokud jde o investice do fyzického a lidského kapitálu.

Stanovené strategické cíle byly základním východiskem pro zpracování Národního strategického plánu rozvoje venkova (základní verze, prosinec 2006), který vytvořil referenční rámec pro přípravu Programu rozvoje

venkova České republiky na období 2007-2013, který je předmětem hodnocení. Globálním cílem strategie rozvoje venkova České republiky do roku 2013 je: *“Vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních zemědělských a potravinářských komoditách s přednostní orientací na kvalitní potraviny, zvýšit podíl produkce uplatnitelné na zahraničních trzích a zvýšit HDP na obyvatele a příjmy venkovského obyvatelstva”*.

Materiálně-technické vybavení zemědělských podniků neodpovídá současným potřebám, což se promítá do zvýšených provozních nákladů a v konečném důsledku to ohrožuje jejich konkurenceschopnost. Rovněž přenos znalostí a inovací do praxe je v zemědělském sektoru pomalý. Relativně malý podíl zemědělců hospodaří na vlastní půdě. Rovněž u pozemkových úprav dosud není stav uspokojivý, je narušena ekologická stabilita krajiny jejím ochuzením o krajinné prvky, rozptýlenou zeleň a narůstající fragmentací.

Z této analýzy vycházela i konstrukce opatření v rámci osy I, která byla zaměřena na posílení konkurenceschopnosti zemědělských, potravinářských a lesnických výrobních, modernizaci hospodářství investicemi do prioritních sektorů, zvyšování přidané hodnoty produktů a realizaci pozemkových úprav. Druhá sada opatření podporovala přenos znalostí, modernizace a inovace při produkci potravin se zaměřením zvláště na malé a střední podniky,

Nejvyšší přidanou hodnotu přinášejí klíčové akce:

- modernizace zemědělského odvětví – zlepšení technického a technologického vybavení podniků,
- pozemkové úpravy,
- zpracování zemědělských a potravinářských produktů,
- lesní hospodářství,
- odborné vzdělávání a informační akce.

V závěru roku 2008 byla Radou a Evropským parlamentem schválena politická dohoda ve věci střednědobé revize SZP (Health Check). Na základě toho byly následně aktualizovány i evropské a národní strategické dokumenty. Dodatečné finanční prostředky alokované v rámci Evropského plánu hospodářské obnovy a Health Check (ERP/HC) byly v České republice využity k dosažení cílů vybraných čtyř nových výzev stanovených při revizi Společné zemědělské politiky (boj proti změně klimatu, podpora obnovitelných zdrojů energie, vodní hospodářství a restrukturalizace odvětví mléka a mléčných výrobků), a to posílením stávajících vybraných opatření, naplňujících nejlépe uvedené nové výzvy a efektivní využití dodatečných finančních vkladů. V rámci osy I se jednalo o opatření I.1.1 Modernizace zemědělských podniků (121), I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům (123), I.1.4 Pozemkové úpravy (125). Podporovány byly zejména projekty v rámci opatření Modernizace zemědělských podniků a Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům zaměřené na zlepšení skladování statkových hnojiv a zvýšení energetické účinnosti, významná část finančních prostředků byly určena na opatření přispívající k restrukturalizaci odvětví mléka a mléčných výrobků.

V rámci PRV ČR 2007-2013 (aktualizovaná verze schválená EK v srpnu 2013) se rozvojová osa 1 „Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví“ na celkové finanční alokaci EZFRV podílí 22,9 %, (z toho: Modernizace, inovace a kvalita 86,5 % a přenos znalostí 13,5 %).

Hlavním cílem ex-post evaluace osy I. bude posoudit do jaké míry výsledky dosažené v rámci osy přispěly k dosažení cílů stanovených v dokumentech strategického řízení a programování v oblasti rozvoje venkova na léta 2007 – 2013 na úrovni Společenství (Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 Rozhodnutí Rady (ES) ze dne 20. 2. 2006 o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova a jeho změně z 19. 1. 2009) a České republiky (Národní strategický plán rozvoje venkova z prosince 2006 a jeho aktualizované verze z dubna 2010) a prověření stupně využití prostředků EAFRD prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013 z hlediska efektivity a účinnosti a socioekonomických dopadů. Činnost evaluačního týmu se zaměří na hodnocení dosaženého pokroku z hlediska stanovených cílů, výsledků a dopadů (měřitelné indikátory) indikátorů a čerpání finančních prostředků alokovaných na osu I, a příslušná opatření. Specifická pozornost bude věnována hodnocení efektivity využití dodatečných finančních prostředků alokovaných v rámci Evropského plánu hospodářské obnovy a Health Check (ERP/HC) k dosažení cílů vybraných čtyř nových výzev stanovených při revizi Společné zemědělské politiky.

I. 2

Metodický přístup k Ose I

Veškeré činnosti řešitelského týmu budou zaměřeny na hodnocení účelnosti programování EZFRV a objektivní prověření využití alokovaných finančních prostředků pro plnění cílů stanovených pro I. osu:

- Vytvořit silné zemědělsko-potravinářské odvětví, modernizovat zemědělské podniky, zavádět inovace a zvýšit kvalitu produktů;
- Vytvořit dynamické zemědělsko-potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství.

Splnění cílů a dosažené výsledky a dopady osy/programu bude kvalitativně i kvantitativně hodnoceno prostřednictvím měřitelných indikátorů, které jsou zaměřeny tak, aby co nejlépe a nejpřesněji dokumentovaly účinky Programu rozvoje venkova. Příčinné souvislosti dopadové analýzy budou hodnoceny také kvalitativní srovnávací analýzou (QCA – viz popsané metody analýzy v předchozí kapitole).

Osa I je členěna do tří tematicky odlišných skupin opatření a je určena pro široký okruh žadatelů. Vlastní šetření a získávání informací od žadatelů/příjemců dotace bude vycházet ze struktury osy I a charakteru žadatelů/příjemců dotace. Osa I. je strukturována na základě dvou priorit (I. Modernizace, inovace a kvalita, II. Přenos znalostí) do tří tematicky specifických skupin opatření, z kterých získávali podporu různí příjemci:

- 1.1. Skupina opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací (příjemci pomoci: zemědělští podnikatelé – fyzické a právnické osoby, podnikatelské subjekty poskytující práce, výkony a služby pro zemědělskou výrobu, mladí zemědělci, Fyzické a právnické osoby obce a jejich sdružení hospodařící v lesích, které jsou v jejich vlastnictví, výrobci potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu a krmiv, Státní pozemkový úřad. Pozemkové úřady;
- 1.2. Skupina opatření přechodná pro ČR – seskupení producentů (Právnické osoby splňující podmínky pro získání dotace);
- 1.3. Skupina opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu (fyzické a právnické osoby, které mají ve svém předmětu činnosti vzdělávání, mladý, začínající zemědělec splňující podmínky podpory, osoba předávající a osoba přebírající zemědělský podnik splňující podmínky podpory, zemědělský podnikatel, fyzická a právnická osoba, fyzická a právnická osoba provozující lesnickou výrobu).

Získaná data k jednotlivým opatřením budou zpracována do souhrnných a přehledových bloků, tabulek a grafů v požadovaném členění (podle opatření, regionů), případně podle typu žadatele a jeho charakteristik a pro závěrečnou zprávu formálně členěna dle požadavků zadávací dokumentace a metodického pokynu B Evropské komise.

Při zpracování všech zdrojů dat a informací bude věnována speciální pozornost hodnocení realizace priorit (nových výzev) podporovaných ze zdrojů Evropského plánu hospodářské obnovy a Health Check (2009): přizpůsobení se změně klimatu a její zmírnění (Zlepšení skladování statkových hnojiv), zvýšení energetické účinnosti, např. použití stavebních materiálů, které snižují tepelné ztráty nebo využití moderních energeticky úsporných technologií ke skladování zpracovávaných zemědělských produktů), obnovitelné zdroje energie (tj. zpracování zemědělské/lesní biomasy na výrobu obnovitelné energie), restrukturalizace odvětví mléka a mléčných výrobků (tj. podpora investic v souvislosti s produkcí mléka; zlepšení zpracování a marketingu mléka a mléčných výrobků).

I. 3

Zdroje dat pro posouzení Osy I

Pro posouzení základní hodnotící otázky, do jaké míry výsledky dosažené v rámci osy I přispěly k dosažení cílů stanovených v dokumentech strategického řízení a programování v oblasti rozvoje venkova na léta 2007 – 2013 na úrovni Společenství bude použito desk research stávajících platných strategických dokumentů a porovnání v nich vytáčených cílů a parametrů se skutečností dosaženou v rámci realizace osy I PRV.

Pro hodnocení výstupů, výsledků a dopadů (dlouhodobých výsledků) jednotlivých opatření osy I budou použita data i informace získaná od Řídícího orgánu – MZe a platební agentury zodpovědné za monitoring a kontrolu programu – SZIF. Zásadním zdrojem informací budou monitorovací zprávy a dále komplexní a průběžně aktualizovaná data o financování jednotlivých opatření, včetně přehledu žadatelů s uvedením monitorovacích ukazatelů. Pro sledování dopadů vybraných opatření bude nutno získat i kontaktní informace na určité skupiny žadatelů/konečných příjemců. Pro usnadnění zpracování statistických dat by bylo vhodné, aby údaje byly předávány v databázové či tabulkové formě.

Dalším důležitým zdrojem informací bude Český statistický úřad. Veřejně dostupná data bude potřeba doplnit podrobnějšími informacemi, které budou získány prostřednictvím zadavatele. Další potřebné údaje budeme čerpat také z EUROSTAT.

Údaje o zemědělských podnicích budou čerpány ze sítě zemědělských podniků FADN (zdroj ÚZEI Praha) a data o zaměstnanosti od VUPSV (pravděpodobně prostřednictvím zadavatele).

Pro některé ukazatele bude třeba navrhnout, připravit a realizovat (opakovaně) vlastní šetření. Tyto výzkumy budou využívat moderní techniky sběru dat v závislosti na sledované proměnné, a to jak kvantitativní (dotazníková šetření), tak i kvalitativní (případové studie, rozhovory). Případné omezení může spočívat v časových a finančních možnostech zpracovatele.

Základní strategické dokumenty

- Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky;
- Nařízení Rady č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova - čl. 26 a 29 (I.1.1.), čl. 27, 28, 29 a 30.(I.1.2.), čl. 28 a 29 (I.1.3), čl. 30 (I.1.4), čl. 35 (I.2.1.), čl. 21 (I.3.1.), čl. 22 (I.3.2.), čl. 23 (I.3.3.), čl. 24 (I.3.4);
- Rozhodnutí Komise č. 2006/144/ES, o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007 - 2013);
- Rozhodnutí Rady (ES) ze dne 19. ledna 2009, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007-2013) (2009/61/ES);
- Nařízení Komise (ES) č. 1175/2008 ze dne 27. listopadu 2008 o změně a opravě nařízení (ES) č. 1974/2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV);
- Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV);
- Rozhodnutí Rady ze dne 20. února 2006 o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013) (2006/144/ES);
- Rozhodnutí Rady ze dne 19. ledna 2009, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007 až 2013) – revise v důsledku ERP/Health Check;
- Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007-2013, MZe (verze 2007, verze 2010);
- Český přechodný rámec 2009, neoficiální dokument MZe, 2009;
- Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013, MZe, srpen 2013 (původní verze schválená EK v roce 2007, aktualizované verze 11/2008, 07/2010, 08/ 2011, 05/2012, 03/2013);
- Vize českého zemědělství po roce 2010, MZe, 2010, Skupina pro strategické otázky zemědělství zřízená ministrem zemědělství v prosinci 2009;
- Strategie pro růst – České zemědělství a potravinářský průmysl v rámci Společné zemědělské politiky EU po roce 2013, kolektiv autorů, MZe, Praha 12. 12. 2012.

Zdroje aktuálních kvantitativních dat

- Výroční zprávy o implementaci Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013 za roky 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012, schválené EK a 2013 po schválení;
- dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/hodnoceni-a-monitoring/>;
- Průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova ČR za období 2007-2013, zpráva o střednědobém hodnocení, Sdružení DHV CR, spol. s r.o. a TIMA Liberec, s.r.o., říjen/2010;
- "Zelená zpráva" - Zpráva o stavu zemědělství za rok 2007, 2008, 2009, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013;

- dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/zpravy-o-stavu-zemedelstvi/>;
- IS SZIF – Informační systém SZIF, akreditovaný informační systém pro žádosti financované z fondů EU a rozpočtových zdrojů ČR;
- Zemědělská účetní datová síť FADN, ÚZEI Praha;
- Český statistický úřad, sektor zemědělství a potravinářského průmyslu.
- Studie ÚZEI prováděné v této oblasti (

Metodické dokumenty pro Společný rámec pro monitorování a hodnocení (CMEF), příručky apod.

- Evaluation of RDPs 2007-2013 > Evaluation Guidelines, The main documents available to implement the CMEF, dostupné na <http://enrd.ec.europa.eu/evaluation>
- Příručka ke společnému rámci pro monitorování a hodnocení, metodický dokument, Rozvoj venkova 2007-2013, GŘ AGRI, září 2006
- Guidance document: Application of the High Nature Value Impact Indicator 2007-2013, European Communities, 2009
- Working paper on: The CMEF Gross Value Added Indicators, 03/2010, EK, DG AGRI
- Guidelines for the RD Ex Post Evaluation, Preparatory steps for Thematic Working Group
- Hannes Wimmer / Enrico Gaspari, 17 th Evaluation Expert Committee Brussels, 18. September 2013
- Investment support under rural development policy, výsledky projekt EK, Metis GmbH, WIFO, AEIDL – dostupné na http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/rural-development-reports/investment-support-rdp-2014_en.htm

Postupy a výsledek vyhodnocení hodnotících otázek

Účelem hodnocení je posouzení, zda realizace opatření PRV přispívá k naplňování cílů osy I. Bude sledováno, zda restrukturalizace a rozvoj fyzického kapitálu, podpora inovací či realizace přechodných opatření vedou k modernizaci zemědělsko-potravinářského odvětví. Dalším významným ukazatelem bude zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podnikajících subjektů a konečně i rozvoj lidského potenciálu zaměstnaného v zemědělství, potravinářství a lesnictví i s ohledem na věkovou strukturu zaměstnanců.

Při zpracování hodnocení a formulaci odpovědí na hodnotící otázky pro jednotlivá opatření bude použit specifický metodický postup v závislosti na struktuře požadovaných informací a dostupnosti podkladových dat.

Ostatní indikátory budou zpracovány ze získaných dat pomocí statistických procedur a prezentovány v požadovaném členění v závislosti na termínech sledování (obvykle jednou ročně). Vlastní šetření budou realizována pro potřeby jednotlivých zpráv o hodnocení předkládaných zadavateli v závislosti na finančních, časových a personálních možnostech zpracovatele.

Pro hodnocení účinků programu bude vhodné sledovat vývoj vybraných ukazatelů a porovnat situaci před a v průběhu (případně po skončení) financování opatření PRV. Problémem zde může být nedostatek vhodných dat z období před programovacím obdobím 2007-13.

V rámci evaluace osy I budou aktivity evaluačního týmu zaměřeny na následující hodnotící otázky:

1. Skupina opatření I.1 zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací

Do jaké míry přispěly podporované investice do modernizace zemědělských hospodářství (I.1.1.1./121); Do jaké míry zlepšila podpora přístup primárních zemědělských a lesnických produktů na trh a jejich podíl na trhu na základě vývoje nových produktů, postupů a technologií prostřednictvím spolupráce účastníků výrobního řetězce?

Do jaké míry přispěla podpora spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (I.1.1.2./124) ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství, k lepšímu využívání výrobních faktorů v zemědělských hospodářstvích, zavádění nových technologií a inovací, přístupu zemědělských hospodářství na trh a zvýšení jejich podíl na trhu a k trvalé a udržitelné činnosti zemědělských hospodářství?

Do jaké míry přispěly podporované investice do lesů (I.1.2.1/122 ke zvýšení konkurenceschopnosti a í diverzifikace produkce lesních podniků, zlepšení přístupu lesních podniků na trh a zvýšení jejich podílu na trhu (např. OZE), zachování nebo zlepšení udržitelného obhospodařování lesů?

Do jaké míry přispělo opatření podporující investice do technického vybavení lesnických provozů (I.1.2.2/123) ke zvýšení konkurenceschopnosti lesnictví, k zavádění nových technologií a inovacím a zlepšení kvality, zlepšení přístupu lesních podniků na trh a zvýšení jejich podílu na trhu, (vč. OZE)?

Do jaké míry přispělo opatření zaměřené na lesnickou infrastrukturu (I.1.2.3/125) k zvýšení konkurenceschopnosti lesnického sektoru restrukturalizaci a rozvoji fyzického potenciálu zdokonalením infrastruktury?

Do jaké míry přispělo opatření podporující investice do technického vybavení provozoven na výrobu potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu nebo krmiv (I.1.3.2/123) ke zvýšení konkurenceschopnosti lesnictví, k zavádění nových technologií a inovacím a zlepšení kvality, zlepšení přístupu potravinářských nebo krmivářských podniků na trh a zvýšení jejich podílu na trhu?

Do jaké míry zlepšila podpora spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií v potravinářství a krmivářství (I.1.3.2/124) k zvýšení konkurenceschopnosti potravinářství a krmivářství, přístup primárních zemědělských produktů na trh a zvýšení jejich podílu na trhu na základě vývoje nových produktů, postupů a technologií prostřednictvím spolupráce účastníků výrobního řetězce?

Do jaké míry přispělo opatření podporující pozemkové úpravy (I.1.4/125) k zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a restrukturalizaci a rozvoji fyzického potenciálu zdokonalením infrastruktury?

2. Skupina opatření I.2 – přechodných pro ČR

Do jaké míry zvýšila podpora zřizování seskupení producentů (I.2.1./142) k zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, přizpůsobení produkci požadavkům trhu, snížení podpory strukturální nerovnosti mezi zemědělstvím v nových členských státech a zemědělstvím v členských státech EU-15?

3. Skupina opatření I.3 zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu.

Do jaké míry opatření zaměřené na využití poradenských služeb (I.3.4/114) zlepšilo řízení a hospodářskou výkonnost zemědělských hospodářství a lesních podniků?

Do jaké míry zvýšily vzdělávací a informační akce a šíření vědeckých poznatků a inovačních postupů (I.3.1/111) produktivitu práce konkurenceschopnost zemědělství, potravinářského průmyslu a lesnictví (přispěly k hospodaření s půdou a udržitelnému řízení využívání přírodních zdrojů)?

Do jaké míry přispěla opatření zaměřená na podporu mladých zemědělců (I.3.2/112) a předčasný odchod do důchodu (I.3.3/113) k usnadnění zahájení jejich činnosti a zajištění kvality života po ukončení činnosti, úpravy a změny hospodářství (v součinnosti s ostatními opatřeními), zkvalitnění lidského potenciálu a zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství?

Tab. 2: Indikátory výstupů

Kód	Číslo	Název opatření	Indikátor výstupu
I.1.1.1.	121	Modernizace zemědělských podniků	Počet podpořených zemědělců Celkový objem podpořených investic
I.1.1.2	124	Spolupráce při vývoji nových produktů	Počet podpořených akcí spolupráce
I.1.2.1	122	Lesnická technika	Počet podpořených držitelů lesa Celkový objem podpořených investic
I.1.2.2	123	Technické vybavení provozoven	Počet podpořených podniků Celkový objem podpořených investic
I.1.2.3	125	Lesnická infrastruktura	Počet podpořených akcí Celkový objem podpořených investic
1.1.3.1.	123	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	Počet podpořených podniků Celkový objem podpořených investic
I.1.3.2	124	Spolupráce při vývoji nových produktů	Počet podpořených akcí spolupráce
I.1.4	125	Pozemkové úpravy	Počet podpořených akcí Celkový objem podpořených investic
I.3.1	111	Další odborné vzdělávání a inf. činnost	Počet školících a informačních akcí
I.3.2	112	Zahájení činnosti mladých zemědělců	Počet podpořených mladých zemědělců Celkový objem podpořených investic
I.3.3	113	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Počet převedených zemědělských podniků
I.3.4	114	Využití poradenských služeb	Počet držitelů lesa zařazených do poradenství

U všech opatření budou hodnoceny následující společné indikátory výstupu:

Počet registrovaných žádostí

Počet schválených žádostí

Indikátory výsledku

Počet účastníků úspěšně absolvujících školení v oblasti zemědělství a lesnictví (počet osob)

Zvýšení hrubé přidané hodnoty v podpořených podnicích (tis. EUR) – R2

Nezemědělská hrubá přidaná hodnota v podpořených podnicích (tis. EUR) – R7

Hrubý počet vytvořených pracovních míst - R8

Počet podniků zavádějících nové produkty nebo postupy (počet podniků zemědělských a lesnických)

Vývoj rozsahu realizovaných KPÚ (Přírůstek ploch s realizovanými pozemkovými úpravami v %)

Indikátory dopadu:

Hospodářský růst (čistá přidaná hodnota)

Produktivita práce (změna HPH na jednoho pracovníka)

Tab. 3: Shrnutí hodnocení na úrovni Osy I

Cíle (a) výsledkové a b) dopadové)	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF dopadový indikátor	Specifický – doplňkový indikátor
a) <i>Restrukturalizace a rozvoj technického potenciálu a podpora inovačních procesů:</i> Počet podniků zavádějících nové produkty nebo nové technologie HPH podpořených podniků/ 18 mil € b) Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Do jaké míry PRV přispělo ke zvýšení konkurenceschopnosti i v zemědělství a lesnictví?	Intervence prokazatelně zvýšila konkurenceschopnost v zemědělství a lesnictví	<i>Nárůst HPH na pracovníka</i> Hospodářský růst / <i>zvýšená čistá přidaná hodnota</i>	

Specifikace možných metod hodnocení pro jednotlivá opatření

I.1.1.1. (121) Modernizace zemědělských podniků

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.

Nedostatečná úroveň investic, jak stavebních tak technologických, v rostlinné i živočišné výrobě, jež je příčinou zastarávání technologického vybavení zemědělských podniků a také se odráží ve stavu zemědělských staveb, které ne vždy plně vyhovují moderním požadavkům welfare a ochrany životního prostředí. Nízká úroveň investic dále ovlivňuje nákladovost a efektivitu zemědělské výroby, produktivitu, tvorbu přidané hodnoty a tím celkovou konkurenceschopnost zemědělské výroby. S ohledem na rostoucí tlak spotřebitelů na bezpečnost potravin a maximální ekologický přístup při jejich produkci je jejím předpokladem dobře vybavená primární výrobní základna v rámci zemědělské výroby. V době přípravy a zavádění opatření úvěrový trh byl spíše nepříznivý pro zemědělské producenty (zemědělství bylo považováno za rizikové podnikání) a proto byla jejich schopnost investovat z vlastních zdrojů/půjček omezená. Na toto slabé místo míří tato intervence.

2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výstup: počet podniků, které obdržely podporu, celkový objem podpořených investic
Výsledek: zvýšení hrubé přidané hodnoty (bez dotací), zvýšení produktivity faktorů (půda, kapitál, práce) u příjemců, ve srovnání s kontrolní skupinou
Dopad: zvýšení hrubé a čisté přidané hodnoty a operačního přebytku v zemědělství, zvýšení produktivity práce v zemědělství, vytvoření nových pracovních míst
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
ČSÚ – roční národní účty, souhrnné zemědělské účty (roční)
Databáze: Albertina (finanční ukazatele doplněná o data z LPIS a šetření o stavu zvířat) zemědělské podniky právnických osob, podpořené i nepodpořené - celkem zhruba 1200 za celé programové období), FADN (přibližně 600 zemědělských podniků podpořených i nepodpořených, pro celé programové období)
SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření
Dotazníkové šetření – u 50 podpořených subjektů a 20 nepodpořených.
Výsledky projektu 7RP EU, Compete pro ČR o produktivitě a efektivnosti zemědělské produkce (<http://www.compete-project.eu/>, + přímé konzultace na ČZU, která tuto část zpracovávala)
Výsledky Interního výzkumného projektu (IVP) Efekty investičních podpor, ÚZEI (hodnocení dopadů investic PRV bylo již provedeno) - Výsledky projektu
4. TBE prováděná hodnotitelským týmem, kontrafaktuální analýza s použitím Albertina databáze a FADN – hodnocení výsledků (efektů ve srovnání s kontrolní skupinou nepodpořených) a I/O model pro hodnocení dopadu (viz výše). Vedle toho budou dotazníkovým šetřením zjišťovány otázky implementace opatření a subjektivního pohledu podnikatelů na přínos a bariery pro vstup u nezúčastněných.

I.1.1.2 (124) Spolupráce při vývoji nových produktů

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Zvýšení konkurenceschopnosti a využívání tržních příležitostí díky inovacím. Zemědělství patří typicky k odvětvím, které přebírá kodifikované znalosti ve formě technologií s nízkou mírou vlastního investování do výzkumu. Přitom se ukazuje, že technologická zařízení a pěstební a chovatelské postupy potřebují přizpůsobení konkrétním podmínkám provozu a to se neobejde bez aktivní účasti odborníků ať již z výzkumu nebo ze specializovaných poradenských firem. Také platí, že zemědělci znají své potřeby nejlépe, avšak často nemají podporu znalostních institucí, aby mohly realizovat své inovační nápady. Opatření podporuje spolupráci s výzkumem.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výsledek: počet podpořených spoluprací
Výstup: počet podniků, které zavedly nové produkty nebo nové techniky/výrobní procesy
Dopad: zvýšení hrubé a čisté přidané hodnoty a operačního přebytku v zemědělství, zvýšení produktivity práce v zemědělství, zvýšení dlouhodobé spolupráce zemědělců s výzkumem.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze):
SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření
Dotazníkové šetření/interview – u všech podpořených subjektů a 10 nepodpořených (účast byla malá).
Případové studie zpracované T. Ratergerem pro Evropskou síť pro rozvoj venkova (ENRD) v r. 2012
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Kvantitativní kontrafaktuální analýza bude udělána společně s analýzou efektů investičních opatření, ovšem pro malou účast tato nebude hlavní metodou hodnocení opatření. Místo toho bude hlavním nástrojem případová studie, která pokryje všechny účastníky se a 10 neúčastníků se podniků. Bude hodnoceno, v čem pomohla spolupráce s výzkumem pro vyřešení problému/realizaci inovace, kde shledali přínos a naopak

I.1.2.1 (122) Lesnická technika

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Opatření sleduje strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti lesnictví, zejména se zaměřuje na podporu rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnosti lesnických podniků, na restrukturalizaci lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví. Podpora je namířena na pořízení strojů a zařízení pro budování a údržbu lesních cest, stezek a chodníků, meliorací, hrazení bystřin, retenčních nádrží, zařízení pro turistiku a strojů a zařízení sloužících pro obnovu a výchovu lesních porostů a prvotní zpracování dříví ekologickými technologiemi.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výstup: počet podpořených podniků, celkový objem investic
Výsledek: zvýšení přidané hodnoty v podpořených podnicích, vyšší podíl finálních produktů na tržbách
Dopad: zvýšení hrubé přidané hodnoty (celkem a jejího podílu na tržbách) a produktivity práce v lesnictví, zvýšení zaměstnanosti
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Databáze Albertina, dotazníkové šetření
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
TBE (Theory based evaluation) prováděná hodnotitelským týmem, kontrafaktuální analýza s použitím Albertina databáze – hodnocení výsledků (efektů ve srovnání s kontrolní skupinou nepodpořených) a I/O model pro hodnocení dopadu (viz výše). To bude doplněno dotazníkovým šetřením u malých příjemců, kteří nejsou zahrnuti v Albertina databázi.

I.1.2.2 (123) Technické vybavení provozoven

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Opatření sleduje strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti lesnictví, zejména se zaměřuje na podporu rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnosti lesnických podniků, na restrukturalizaci lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví. Podpora je namířena na vytváření a udržení stávajících malých provozů, které s sebou přinesou vytvoření pracovních míst pro nekvalifikované i kvalifikované pracovníky ve venkovských oblastech a zvýšení podílu lokálního zpracování dřevní suroviny (dojde ke zkvalitnění technického vybavení pro finalizaci a pro tržní zhodnocení produktu v lesním hospodářství).
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výstup: počet podpořených podniků, celkový objem investic
Výsledek: zvýšení přidané hodnoty v podpořených podnicích, vyšší podíl finálních produktů na tržbách
Dopad: zvýšení hrubé přidané hodnoty (celkem a jejího podílu na tržbách) a produktivity práce v lesnictví, zvýšení zaměstnanosti
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Databáze Albertina, dotazníkové šetření

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

TBE prováděná hodnotitelským týmem, kontrafaktuální analýza s použitím Albertina databáze – hodnocení výsledků (efektů ve srovnání s kontrolní skupinou nepodpořených) a I/O model pro hodnocení dopadu (viz výše). To bude doplněno dotazníkovým šetřením u malých příjemců, kteří nejsou zahrnuti v Albertina databázi.

I.1.2.3 (125) Lesnická infrastruktura

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.

Opatření sleduje strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti lesnictví, zejména se zaměřuje na podporu rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnosti lesnických podniků, na restrukturalizaci lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví. Podpora je namířena na zkvalitnění lesnické infrastruktury: lesní cesty, na zařízení upravující vodní režim a na ostatních infrastrukturních objektech a zařízení sloužících lesnímu hospodářství

2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),

Výstup: počet podpořených operací, celkový objem investic,

Výsledek: počet km vystavěných nebo opravených lesních cest za přispění opatření, podíl na celkovém rozsahu lesních cest, podíl podpořených investic k lesnímu majetku soukromých vlastníků

Dopad: růst HDP a zaměstnanosti (modelový přístup), environmentální dopady jsou obtížně zjistitelné

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze)

SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření

Dotazníkové šetření/interview – u 10% podpořených subjektů

4. Stručný popis metody hodnocení

Hlavní metodou bude vyhodnocení dotazníkového šetření, jež bude identifikovat přínosy u příjemců. To bude konfrontováno s výstupovými indikátory. Hodnocení dopadu bude součástí obecného modelového hodnocení pro Osu 1.

1.1.3.1. (123) Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.

Opatření navazuje na strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti zemědělskopotravinářského odvětví, zejména se zaměřuje na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků, dále na rozvoj nových odbytišť pro zemědělské produkty, podporu marketingu zemědělských výrobků, rozvoje inovací v rámci zemědělsko–potravinářské výroby. Podporované akce by měly řešit problematické oblasti, jako jsou nízká produktivita práce, a nízký podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou a nedostatečná úroveň finalizace produktů včetně marketingového zaměření.

2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele)

Výstup: počet podpořených podniků, celkový objem investic

Výsledek: zvýšení přidané hodnoty v podpořených podnicích, vyšší podíl finálních produktů na tržbách

Dopad: zvýšení hrubé přidané hodnoty (celkem a jejího podílu na tržbách) a produktivity práce v potravinářském odvětví, zvýšení zaměstnanosti.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Databáze: Albertina (finanční ukazatele) potravinářské podniky právnických osob, podpořené i nepodpořené - celkem zhruba 130 středních a velkých podniků za celé programové období)

SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření

Dotazníkové šetření – u 15 podpořených subjektů a 15 nepodpořených o přínosech podpory a bariérách vstupu do programu.

Výzkumné publikace o dopadu investičních podpor v potravinářském průmyslu: např. Mezera, J. Špička, J. (2013)³

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

TBE prováděná hodnotitelským týmem; ekonometrická analýza výsledků (efektů) podpory. Vzhledem k malému počtu úplných dat v souboru Albertina, nebudeme moci aplikovat kontrafaktuální analýzu založenou na přiřazování (matching). Namísto toho předpokládáme použití ekonometrického modelu fixních efektů (např. Green (1996)⁴). Dotazníkové šetření by mělo jednak identifikovat přínosy pro příjemce podpory a bariery vstupu do opatření a jednak by mělo pomoci odhalit mrtvou váhu srovnáním aktivit (přidávání hodnoty produktům) mezi podpořenými a nepodpořenými podniky. Šetření bude indikativní, nepředpokládá se reprezentativnost a tudíž úplná generalizace výsledků.

I.1.3.2 (124) Spolupráce při vývoji nových produktů

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.

Opatření navazuje na strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti zemědělskopotravinářského Odvětví. Potravinářský průmysl patří v ČR k tzv. low-tech odvětví, kde podniky investují poměrně málo do výzkumu. Opatření se zaměřuje na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků a rozvoje inovací v rámci zemědělsko–potravinářské výroby, a to spoluprací se subjekty podílejícími se na výzkumu a vývoji. Podporované akce měly zlepšit produktivitu práce a nízký stupeň inovací. Opatření oslovuje náklady na spolupráci při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) týkajících se přípravných operací, včetně designu, vývoje produktu, postupu nebo technologie a zkoušek a hmotných a/nebo nehmotných investic souvisejících s touto spoluprací, a to před využitím nově vyvinutých produktů, postupů a technologií k obchodním účelům.

2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele)

Výstup: počet podpořených iniciativ spolupráce

Výsledek: zvýšení přidané hodnoty v podpořených podnicích, počet podniků zavádějících nové produkty nebo nové techniky.

Dopad: zvýšení hrubé přidané hodnoty (celkem a jejího podílu na tržbách) a produktivity práce v potravinářském odvětví, zvýšení zaměstnanosti.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Databáze: Albertina (finanční ukazatele) potravinářské podniky právnických osob, podpořené i nepodpořené - celkem zhruba 130 středních a velkých podniků za celé programové období)

SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření

Dotazníkové šetření – u 15 podpořených subjektů a 10 nepodpořených.

Šetření ČSÚ o inovacích TI 2006, 2008, 2010, 2012 - CIS (Community Innovation Survey, Oslo manual)

Šetření ČSÚ o výdajích na výzkum, VTR 2007 až 2013

4. Stručný popis metody hodnocení.

Analýza výsledků statistického šetření o inovacích v potravinářském průmyslu (viz např. Bošková, Ratinger, 2013⁵) identifikující, jaké inovační procesy byly nastartovány a uplatňovány v odvětví podle oborů a velikosti podniků. Dále se dá prokázat pozitivní krátkodobý vliv opatření na investování do výzkumu/ spolupráci s výzkumem. Statistické šetření také dovoluje identifikovat spolupráci s dalšími firmami podporujícími inovace a i bariery pro větší inovační aktivity potravinářských podniků. Data statistických šetření jsou však anonymizována a nedovolují propojení na informace o příjemcích podpory. Identifikaci rozdílného chování a produkčních/tržních výsledků mezi podpořenými a nepodpořenými podniky je třeba provést dotazníkovým šetřením a osobními interview. To by také

³ Mezera J., Špička J. (2013): Economic Effects of Investment Support of Adding Value to Food Products. *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*, 5(1): 39-49.

⁴ Green Econometrics

⁵ Bošková, I., Ratinger, T. (2013) Structure, Innovations and Performance of the Czech Dairy Value Chain. A paper presented at the 140th EAAE Seminar, "Theories and Empirical Applications on Policy and Governance of Agri-food Value Chains," Perugia, Italy, December 13-15, 2013

mělo pomoci společně se statistickým šetřením o inovacích posoudit mrtvou váhu opatření. Dotazníkové šetření a interview budou udělána s reprezentanty důležitých skupin zpracovatelů (na základě RES a Panoramy potravinářského průmyslu) tak, aby závěry bylo možno s jistou opatrností generalizovat (tedy, šetření nebudou plně reprezentativní, zejména, co se týká rozsahu vzorku, strukturálně věrohodná však budou). Pozn.: je třeba vzít v úvahu také kontext odvětví, kde docházelo ke vstupu domácích a zahraničních investorů, akvizicím a dalším strukturálním změnám v průběhu programového období.

I.1.4 (125) Pozemkové úpravy

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.

Pozemkové úpravy jsou jedním z klíčových opatření pro rozvoj venkova. Roztříštěná struktura užívání půdy s omezením dostupnosti některých půdních bloků zvyšuje náročnost na organizaci hospodaření a může do jisté míry zvyšovat i náklady. Vnesení řádu do vlastnictví a rozložení držby půdy v katastrech je natolik komplexní aktivita, že je nezbytné, aby byla řízena státem. Prostřednictvím tohoto opatření je tedy řešena problematika vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečná zemědělská infrastruktura či absence prvků ekologické stability krajiny/prvků ochrany půdy atd. Opatření také nepřímým způsobem napomáhá rozvoji podnikání a má nesporný efekt v oblasti udržitelného rozvoje krajiny.

V programovacím období 2004 - 2006 byla tato podpora poskytována v rámci Operačního programu Zemědělství, podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy. Pozemkové úpravy byly řešeny také prostřednictvím předvstupního programu SAPARD. Vzhledem k dobrým zkušenostem z předešlé implementace a velké absorpční kapacitě této oblasti byla podpora přejata v rámci Osy I do Programu rozvoje venkova. Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),

Objem vybudovaných společných zařízení. Kvalitativní ukazatele postavené na silné příčinné vazbě mezi intervencí a dopady (redukce rizik eroze). Kvalitativní ukazatele o organizačním a ekonomickém efektu PÚ pro zemědělské podnikatele.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Monitoring MZe a SZIF, Státní pozemkový úřad (SPÚ), již realizované případové studie a nová případová studie. Použití statistických metod při vyhodnocování dopadů PÚ je omezeno přirozeností opatření – je nemožné standardizovat situace v PÚ, a proto by se informace nemohly sbírat „centrálně“, dokonce ani dotazníkem, ale každá PÚ by se musela posoudit jako zvláštní případová studie (ve smyslu vědecké metody) a to by při reprezentativním vzorku představoval úkol přesahující časové a finanční možnosti každého hodnocení. Například dopad meze na snížení eroze je dán tolika podmínkami každého půdního bloku, že samotný rozsah tohoto opatření nedokáže určit její efekt a musí se posoudit v rámci místních podmínek. Totéž platí o snížení přejezdů, změně organizace hospodaření atd.

Šetření na velkém počtu realizovaných PÚ by bylo proveditelné jen za předpokladu, že existují dostatečně detailní statistiky např. společných zařízení, včetně dopadových ukazatelů (redukce eroze, zkrácení dojezdových vzdáleností, efekt urovnaných vlastnických vztahů atd.), avšak tento předpoklad není realistický. Zpracovatel v každém případě přezkoumá možnosti databáze např. projektů společných zařízení na SPÚ s cílem získat alespoň výstupové ukazatele v dostatečném detailu (součinnost MZe je v tomto případě nezbytná – zajištění dat z SPÚ).

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Kvantitativní posouzení realizovaných společných zařízení (požadavek na MZe dodat databázi), s využitím porovnání situace před a po realizaci společných zařízení bude posouzen dopad KPÚ na erozi (již provedené případové studie). Návštěva nízkého počtu katastrů (4 s velkým rozsahem realizovaných společných zařízení a 2 s malým, tento počet je vyhovující pro případovou studii na rozdíl od kvantitativního šetření) a hloubkové rozhovory se zemědělskými podnikateli s cílem

potvrdit/vyvrátit „tvrzení“, že realizované PÚ snížily organizační náročnost hospodaření a případně i náklady na dopravu pro zemědělce. Dalším cílem bude identifikovat faktory úspěchu/neúspěchu realizace PÚ. Jako standardní postup u případových studií se bude dbát na výběr případových studií, aby představovaly škálu různých situací a současně alespoň některé byly příklady dobré praxe.

I.2.1 (142) Seskupení producentů – nebylo implementováno

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

I.3.1 (111) Další odborné vzdělávání a informační činnost

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Specifické charakteristiky zemědělské pracovní síly jsou vzrůstající průměrný věk, nedostatečná úroveň vzdělání, nízká otevřenost novým poznatkům a špatné pracovní návyky z minulosti. Současně mladší a vzdělanější lidé shledávají práci v zemědělství jako málo atraktivní. To nepříznivě ovlivňuje schopnost transferu poznatků a inovací a tak konkurenceschopnost zemědělského odvětví a oslabuje i jeho roli jako manažera krajiny a ochránce životního prostředí. Cílem opatření je poskytnout skrze vzdělávací projekty přísun informací a trénink pro schopnost zaměstnanců a manažerů se orientovat v komplexním prostředí zemědělské prvovýroby a využívat tržních a společenských příležitostí.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výstup: Počet podpořených vzdělávacích akcí, počet účastníků na seminářích a školeních
Výsledek: zlepšené strategické i operativní řízení podniků
Dopad: vyšší výkonnost zemědělského odvětví, lepší péče o krajinu a o životní prostředí
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření, monitorovací zprávy
Šetření v materiálech ze vzdělávacích akcí (od 5 poskytovatelů), jak byly akce připraveny, obsahy školení, jak byly hodnoceny účastníky, apod.
Dotazníkové šetření mezi poskytovateli školení (5) a zemědělci/účastníky vzdělávacích akcí (10)
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Na základě šetření v materiálech ze vzdělávacích akcí a z dotazníkového šetření mezi poskytovateli školení a zemědělci/účastníky vzdělávacích akcí, bude vyhodnoceno, jak vzdělávací odpovídaly potřebám zemědělců a do jaké míry pokrývaly potřeby teritoriálně a rozsahem (počet účastníků ve vztahu k počtu pracovníků v zemědělství a počtu řídicích pracovníků (hrubý odhad).

I.3.2 (112) Zahájení činnosti mladých zemědělců

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Opatření patří do strategického cíle zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství. Zaměřuje se na podporu rozvoje dynamického podnikání u zemědělců v nižší věkové kategorii, čímž mělo působit proti odchodu mladých pracovníků ze zemědělství.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výstup: Počet podpořených mladých zemědělců, Celkový objem podpořených investic
Výstup: vzrůst produkce a HPH u podpořených podniků,
Dopad: zvýšení zemědělského HDP, zlepšení věkové struktury zemědělců
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření, monitorovací zprávy
Dotazníkové šetření (společně s šetřením pro opatření I.1.1.1 Modernizace.
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

TBE prováděná hodnotitelským týmem; Kontrafaktuální analýza s použitím Albertina databáze a FADN – hodnocení výsledků (efektů ve srovnání s kontrolní skupinou nepodpořených) a I/O model pro hodnocení dopadu (obojí bude prováděno společně s hodnocením opatření I.1.1.1 - Modernizace). Vedle toho budou dotazníkovým šetřením zjišťovány otázky implementace opatření a subjektivního pohledu podnikatelů na přínosy a bariery pro vstup u nezúčastněných.

I.3.3 (113) Předčasné ukončení zemědělské činnosti

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Opatřením je zejména řešen problém nepříznivé věkové struktury zemědělců a nízký příliv mladých pracovníků do zemědělství. Zlepšení věkové struktury zemědělců a přispěje k vyšší výkonnosti zemědělských podniků zejména díky větší otevřenosti mladších zemědělců inovacím.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Výstup: Počet převedených zemědělských podniků
Výsledek: ukončení činnosti u příjemců
Dopad: zlepšení věkové struktury zemědělců
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
SZIF – roční evidence žádostí o dotaci a proplácení dotací v rámci opatření, monitorovací zprávy
Strukturální šetření zemědělských podniků ČSÚ,
Zprávy o stavu zemědělství ČR za roky 2007 až 2013
4. Stručný popis metody hodnocení.
Hodnocení se zaměří na srovnání počtu převedených podniků (ukončených činností) s počtem podniků/podnikatelů FO v nejvyšší věkové kategorii.

I.3.4 (114) Využití poradenských služeb

Opatření jsou cíleny zvláště na zemědělské a lesnické podniky.

1. Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.
Konkurenceschopné a udržitelné zemědělství je podmíněno trvalým přísunem informací o vývoji požadavků na ochranu životního prostředí, welfare zvířat, nároků na bezpečnost práce atd. (např. z důvodu rostoucích požadavků v právních předpisech i jako podmínka podpor v SZP- cross-compliance). Poradenské služby by se však v tomto oboru, tj. v oblasti veřejných statků, bez podpory takřka neprováděly (ochrana přírodních zdrojů, animal welfare atd.), neboť to vyplývá z povahy veřejných statků (nejsou poskytovány trhem v dostatečném rozsahu). Z toho důvodu byla zavedena intervence, podporující část nákladů za poskytnuté poradenství na cílené poradenství.
2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele)
Počty poskytnutých poradenství, počty beneficiantů a typy podniků, kterým bylo poradenství poskytnuto. Současně bude vyhodnocen předmět poradenství (jaká oblast životního prostředí, nebo jiné služby, např. řízení podniku).
Informace o efektu služeb od vybraných poradců.
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze)
Statistika SZIF o poskytnutých podporách a beneficiitech.
Dotazník a částečně strukturované rozhovory s akreditovanými poradci.
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Poradenství představuje relativně slabou příčinnou vazbu mezi intervencí a dopadem, zejména v oblasti životního prostředí (v mnoha případech o dopadu rozhoduje značné množství faktorů včetně každodenního rozhodování zemědělce). Z tohoto důvodu bude posouzen efekt poradenství na základě

jeho intenzity (počet poradenských služeb dle oborů) a také kvalitativním šetřením mezi akreditovanými poradci (plán je provést rozhovory s ca 10-20 vybranými poradci). Důvodem pro tak nízké číslo je fakt, že se jedná o kvalitativní šetření, které sleduje, zda studovaný jev existuje – např. reálný efekt v podobě změny chování zemědělců a za jakých podmínek se tak může dít – identifikace faktorů úspěchu, a také proto, že respondenti budou vybráni jen z opravdu aktivních poradců, jejichž počet není značný (statistika neexistuje), na které jsou kvalitní reference. Tyto důvody by měly zajistit spolehlivost výsledků šetření. Triangulace výsledků bude také posílena výsledky již provedeného šetření střednědobého a průběžného hodnocení.

1.5.2. Detailní metodika ex-post evaluace – OSA II.

OSA 2: ZLEPŠOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A KRAJINY – DÍLČÍ ČÁST K LFA A NATURA 2000

Tab. 4: Posouzení na úrovni celé Osy 2 bude prováděno na základě následující logiky

Shrnutí hodnocení na úrovni Osy II: Cíle (a) výsledkové a b) dopadové)	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF dopadový indikátor	Specifický – doplňkový indikátor
a) Nárůst plochy území se způsobem hospodaření, který přispívá ke: <i>zlepšení biodiverzity</i> <i>zlepšení kvality vody</i> <i>příznivé změně klimatu</i> <i>zlepšení kvality půdy</i> <i>předcházení marginalizace a opouštění půdy</i> b) Změna trendu při snižování biodiverzity Udržení zemědělských a lesních oblastí s vysokou přírodní hodnotou Zlepšení a ochrana jakosti vody Příspěvek v boji proti klimatickým změnám	Do jaké míry PRV přispělo k ochraně a zlepšení přírodních zdrojů a krajiny, včetně druhové různorodosti a HNV zemědělství/lesnictví?	Prokazatelné zachování nebo zlepšení přírodních zdrojů, včetně HNV a druhové různorodosti	Index ptáků zemědělské krajiny HNV zemědělství a lesnictví Vývoj jakosti vody	Změna/zachování druhové různorodosti rostlin a hmyzu Redukce jevů posilovaných klimatickou změnou (např. erozní smyv) Fixace C Jako ukazatel výsledku: opouštění půd

II. 1.A

Celkové porozumění a souvislosti osy a příslušných opatření – LFA a NATURA 2000

II. osa PRV – *Zlepšování životního prostředí a krajiny* má tři hlavní priority:

- 1. biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajín,
- 2. ochrana vody a půdy a
- 3. zmírňování klimatických změn.

Cílem osy II je podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí vedoucích k biologické rozmanitosti a podpora vhodných zemědělských systémů pro zachování venkovské krajiny. Podporovala ochranu životního prostředí na zemědělské půdě a v lesních oblastech s vysokou přírodní hodnotou. Osa II má význam nejen pro zemědělství a ochranu životního prostředí, ale i pro zvyšování atraktivity krajiny pro život venkovského obyvatelstva.

Prioritám odpovídají cíle a jednotlivá opatření, která mají přispět k jejich naplnění.

Zlepšování životního prostředí a krajiny lze na základě stanovených priorit a cílů rozdělit do několika skupin **II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech, II.1.2.1 Platby v rámci oblastí NATURA 2000** a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD) a II.1.3 Agroenvironmentální opatření s celou řadou podopatření: II.1.3.1 Podopatření postupy šetrné k životnímu prostředí (Ekologické zemědělství, Integrovaná produkce), II.1.3.2 Ošetřování travních porostů a II.1.3.3 Podopatření péče o krajinu. Včetně opatření II.2.1 Zalesňování zemědělské půdy jsou tyto podpory určeny podnikatelům (fyzickým i právnickým osobám a jejich skupinám), které vykonávají zemědělskou činnost.

Poslední tři skupiny - II.2.2 Platby v rámci NATURA 2000 v lesích, II.2.3 Lesnicko-environmentální platby a II.2.4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů jsou určeny podnikatelům, vlastníkům lesa (fyzickým i právnickým osobám a jejich skupinám), které vykonávají lesnickou činnost.

Význam osy II *Zlepšování životního prostředí a krajiny* zdůrazňují i finanční prostředky, jejichž váha tvoří 54,06 % celkové alokace z EZFRV.⁶ Jednotlivá opatření se doplňovala, přičemž největší objem finančních prostředků připadal na agroenvironmentální opatření.

Specifické souvislosti LFA

Skupina opatření II.1 byla zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy. První opatření II.1.1 *Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA), kód opatř. 211, 212*, bylo zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami. Mělo za cíl zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit odpovídající úroveň příjmů pro zemědělce.

Zpráva o střednědobém hodnocení⁷ potvrdila přiměřený zájem zemědělců o dotace LFA. Konstatovala, že rozsah půdy podpořené dotacemi se blíží rozsahu půdy způsobilé pro tuto formu podpory. LFA přispěly k nepřetržitému zemědělskému využívání půdy. Zpráva upozornila na komplexnost vztahu LFA dotace a zachování životaschopného venkovského společenství a zaměřila se na vztah k životaschopnosti zemědělských podniků. Zde konstatovala, že LFA napomáhají v méně příhodných oblastech k vytváření zisku (oblasti H), příp. umenšují ztráty hospodaření (oblasti O). Co se podpory udržitelných systémů hospodaření týče, zpráva zjistila, že existuje významný překryv dotací LFA s dotacemi pro ekologické zemědělství a také dalšími agro-environmentálními opatřeními. Rovněž bylo konstatováno, že veškeré podpořené plochy evidují zatížení dobytčími jednotkami pod stanovenou míru udržitelnosti 2 VDJ/ha. Lze také odvodit, že vzhledem k tomu, že LFA v ČR podporují výhradně travní porosty, nikoliv ornou půdu, LFA mají pozitivní vliv v oblasti problematiky eroze a vstupů dusíku. Zpráva o střednědobém hodnocení rovněž upozorňuje, že stanovený rámec pro hodnocení dopadů je nedostačující a nedává odpověď na otázku, vůči jakým hodnotám dopady posuzovat (tzv. míru příspěvku opatření k dopadu programu). Doporučuje proto uvážit doplnění indikátorů.

Toto ex-post hodnocení se tedy bude zabývat také zmiňovanými problematickými místy. Mělo by, mimo jiné, provést rozbor problematiky ukazatelů. Pro hodnocení dopadů (impactu) by pak ex-post analýza měla užít metody kontrafaktuální dopadové evaluace (viz dále Metodický přístup).

Druhá skupina opatření II.1.2. zahrnovala *Platby v rámci oblastí NATURA 2000 (na zeměděl. půdě) a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD), kód opatř. 213*. Oproti LFA znamená velmi malý objem veřejných peněz (LFA má 40 % alokace v OSE II, zatímco tyto Platby v rámci Natura 2000 pouhých 0,16 %⁸). Na druhé straně podporované oblasti mohou mít velký význam pro ochranu přírody, neboť se jedná o 1. zóny národních parků a CHKO. Cílem byla pomoc zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ES (WFD). Podopatření mělo podpořit ochranu biodiverzity (populace ptactva, ZPF s vysokou přírodní hodnotou, druhová skladba porostů) a trvale udržitelné využití zemědělské půdy (pastvin a luk) a ochranu dalších zdrojů (zejména vodních zdrojů)⁹. Část opatření týkající se WFD nebylo možno v tomto programovacím období naplnit.

Zpráva o střednědobém hodnocení zjistila vysokou míru využívání dotace (kol 95 % očekávaného rozsahu ha). Zjistila rovněž, že 50% uživatelů by pokračovalo v činnosti i bez této dotace. Je to pravděpodobně způsobeno skutečností, že výměry v oblastech Natura 2000 jsou jen malou částí celkových výměr a nemají pro podniky

⁶ MZe (2013). Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, červen 2013, str. 38.

⁷ DHV (2010). Průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova ČR za období 2007-2013. Zpráva o střednědobém hodnocení. DHV CR spol. s.r.o. a TIMA Liberec, s.r.o., říjen/2010.

⁸ MZe (2013). Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, červen 2013, str. 84.

⁹ MZe (2013). Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, červen 2013, str. 91.

zásadní ekonomický význam. Menší vlastníci, tj. fyzické osoby, mají větší podíly (20%) svých výměr v podporované oblasti, než větší vlastníci, tj. právnické osoby (8%). Zpráva doporučuje navýšit v systému FADN počet subjektů hospodařících na způsobilé půdě za účelem posouzení příspěvku dotace na zachování ekonomické životaschopnosti. Zpráva také konstatuje, že obdobně jako u opatření 211 a 212, také u tohoto opatření je nedostatečný rámec pro stanovení dopadů a doporučuje zvážit doplnění indikátoru/ů.

Toto ex-post hodnocení se bude, mimo jiné, hlouběji zabývat problematikou ukazatelů a vyhodnocením užitých ukazatelů, jakož i, na základě získaných poznatků, doporučeními pro modifikované či jiné ukazatele. Pro hodnocení dopadů pak ex-post analýza užije metody kontrafaktuální dopadové evaluace (viz dále Metodický přístup).

Metodický přístup k Ose II – LFA a NATURA 2000

Z popisu osy II vyplývá, že opatření se uplatňují plošně v celé České republice a to jak v zemědělství, tak i lesích. Proto bude nutné zajistit zapojení širokého okruhu žadatelů a k tomu zvolit i příslušné metody, které umožní objektivní hodnocení opatření osy II.

Při zpracování otázek za jednotlivá opatření bude použit specifický metodický postup v závislosti na struktuře požadovaných informací a dostupnosti podkladových dat.

V případě LFA bude nutno při hodnocení zahrnout následující aspekty:

- nutnost zohlednění vývoje v nazírání na LFA politickými, odbornými a hospodářskými subjekty v posledních letech, jakož i očekávané změny, neboť ex-post hodnocení má být i podkladem pro zlepšení programu v následujícím období;
(tedy: kritika LFA ve zprávě Evropského soudního dvora v r. 2003¹⁰, výstupy nezávislého přezkumu v r. 2006¹¹, diskuse a Sdělení Evropské komise v r. 2009¹² a v r. 2011¹³, jakož i i domácí výzkumná zpráva ÚZEI z r. 2012¹⁴ a strategie ČR do dalšího období¹⁵).
- skutečnost, že se jedná o ex-post hodnocení. Při vyhodnocení je tedy nutno ve zvýšené míře posuzovat dopad opatření (impact) a usilovat o užití ukazatelů dopadu (impact indicators);
- nutnost užití progresivních metod vyhodnocování, které jsou uznávány Evropskou komisí. V případě hodnocení dopadu (impactu) pak užití metody kontrafaktuální dopadové evaluace (*counterfactual impact evaluation*) (zjednodušeně: srovnání hypotetické situace nepřidělení a přidělení dotačních prostředků). Vhodnou formou této metody pak bude metoda srovnávacích skupin (*comparison groups*), či metoda simulace pomocí ekonometrického modelování. Výběr metody bude silně ovlivněn situací, kdy naprostá většina podniků v LFA oblastech do opatření vstoupila a chybí tedy srovnávací vzorek.

V případě Platby v rámci oblastí NATURA 2000 na zemědělské půdě (relativně velmi malé dotační opatření) bude nutno při hodnocení zohlednit následující aspekty:

¹⁰ Evropský účetní dvůr (2003). Special Report. No. 4/2003 *Ohledně podpory rozvoje venkova: podpora znevýhodněných oblastí*.

¹¹ IEEP (2006). *Vyhodnocení opatření pro znevýhodněné oblasti v 25 členských státech Evropské unie*. (online: http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/lfa/full_text_en.pdf)

¹² COM (2009) 161 final. Sdělení Komise *Cesta k cílenějšímu zaměření podpory určené zemědělcům v oblastech s přírodním znevýhodněním*

¹³ COM (2011) 627 final/2. *Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady k podpoře rozvoje venkova prostřednictvím EAFRD*, články 32-33.

¹⁴ Štolbová, M. et al. (2012). *Hospodaření zemědělců v oblastech s přírodními omezeními po vstupu ČR do EU*. Praha: ÚZEI, 10/2012.

¹⁵ MZe (2013). *Principy nastavení a distribuce přímých plateb a opatření v rámci Programu rozvoje venkova v podmínkách ČR na období 2014-2020*, bod č. 12. (online: http://eagri.cz/public/web/file/188881/Priloha_k_TZ_Ministerstvo_zemedelstvi_zahajilo_klicovou_diskusi_rok_u_2013.pdf), přístup 20.11.13

- baseline indikátory, týkající se biodiversity, mohou být nedostatečné nebo chybějící, pro indikaci míry splnění cílů bude nutno využít metody případové studie;
- jedná se o oblast výrazného překrytí působností sektorů zemědělství a ochrany přírody, do vyhodnocení bude nutno zahrnout různé perspektivy;
- tradiční kontrafaktuální dopadová evaluace (*counterfactual impact evaluation*) je v tomto případě do jisté míry omezena z přirozenosti tohoto opatření (např. dostupnost srovnatelného vzorku, spolupůsobení ostatních plošných podpor, nutnost ze zákona dodržovat klíčové požadavky na hospodaření). Pro hodnocení potenciálních dopadů bude nutné použít alternativní postupy – zejména kvalitativní (dotazování vybraných respondentů – s plochami s podporou a bez podpory).

II. 3.A

Zdroje dat pro posouzení Osy II – LFA a NATURA 2000

- Zemědělská účetní datová síť (FADN)
- Monitorovací systém Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF)
- Výroční zprávy PRV
- Český statistický úřad (krajské ročenky aj.)
- LPIS
- AOPK a správy národních parků, Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP)
- Dosud prováděné studie ÚZEI.
- Vlastní průzkumy mezi příjemci dotací (dotazníky, polostrukturované rozhovory)

Další zdroje - příklady (evaluace a studie):

Giesecke et al. (2010). *The Regional Economic Consequences of Less Favoured Area Support: A Spatial General Equilibrium Analysis of the Polish LFA Program* Regionální ekonomické důsledky podpory LRF /Prostorová analýza všeobecné rovnováhy polského LFA programu. Studie Varšavské univerzity a Monash univerzity. General Paper No. G-211 November 2010, Centre of Policy Studies, Clayton, AU

Evropská komise (2012). *Synthesis of mid-term evaluations of rural development programmes 2007-2013*. /Syntéza zpráv o střednědobém vyhodnocení programů rozvoje venkova. Webové stránky Evropské komise – Evaluations: Rural development.

Evropská komise (2012). *Ex-post evaluation of rural development programmes 2000-2006*. /Ex-post evaluace programů rozvoje venkova 2000-2006). Webové stránky Evropské komise – Evaluations: Rural development.

Střeleček, F., Lososová, J., Zdeněk, R. (2008). *Economic results of agricultural holdings in less favoured areas / Výsledky hospodaření zemědělských podniků hospodařících v méně příznivých oblastech*. Studie Jihočeské univerzity. *Agricultural Economics*, 54/2008 (11): 510-220.

Štolbová, M. et al. (2012). *Hospodaření zemědělců v oblastech s přírodními omezeními po vstupu ČR do EU*. Praha: ÚZEI, 10/2012.

Štolbová, M. et al. (2010). An evaluation of the relevance of EU less favoured areas policy for dry regions of the Czech Republic / Vyhodnocení relevance EU politiky LFA pro suché regiony ČR. *European Countryside*. 3/4, s 282–298.

A další studie ÚZEI na toto téma.

Komentář:

Obdobně jako v ostatních osách PRV, za nejdůležitější zdroj dat považujeme podklady od zadavatele (řídící orgán PRV), tedy MZE a jeho platební agenturu SZIF. Dále budou využívány výroční zprávy PRV a také komplexní a průběžně aktualizovaná data o financování jednotlivých opatření, včetně přehledu žadatelů s uvedením

monitorovacích ukazatelů. Pro sledování dopadů vybraných opatření bude nutno získat i kontaktní informace určité skupiny žadatelů. Předpokládáme, že data budou předávána ve formě vhodné pro další zpracování (tabulky, databáze, v minimální míře pak PDF).

Dalším zdrojem informací bude Český statistický úřad. Veřejně dostupná data bude potřeba doplnit podrobnějšími informacemi, které budou získány prostřednictvím zadavatele. Údaje o zemědělských podnicích budou čerpány ze sítě zemědělských podniků FADN (zdroj ÚZEI Praha) a data o zaměstnanosti od VÚPSV (pravděpodobně prostřednictvím zadavatele).

Zahraniční výzkumné studie a evaluace poskytnou perspektivu a souvislosti, domácí výzkumné studie pak poskytnou konkrétní údaje. Snaha bude sledovat také nejaktuálnější práce v oblasti, a to jak domácích tak zahraničních odborníků. Reagovat bude nutno také na případné nové komunikace a instrukce Evropské komise. Pro některé ukazatele bude třeba navrhnout, připravit a realizovat (opakovaně) vlastní šetření. Tyto výzkumy budou využívat různé techniky sběru dat v závislosti na sledované proměnné, a to jak kvantitativní (dotazníková šetření), tak i kvalitativní (případové studie, rozhovory). Případné omezení může spočívat v časových a finančních možnostech zpracovatele.

II. 4.A

Postupy a výsledek vyhodnocení hodnotících otázek

Pro oblast LFA bude rozhodující posouzení výsledků hospodaření zemědělských podniků při využití vyrovnávacích příspěvků k eliminaci méně příznivých podmínek pro hospodaření. Důležité bude rovněž hodnocení dopadů na udržitelné systémy hospodaření v těchto oblastech a na venkovské obyvatelstvo. Tato hodnocení budou prováděna jak v oblastech LFA, tak mimo tyto oblasti za účelem vyhodnocení opatření.

Bude třeba vyjít z hodnotících otázek¹⁶:

- Do jaké míry přispěly vyrovnávací příspěvky (LFA) k zajištění nepřetržitého využívání zemědělské půdy v horských oblastech (ve znevýhodněných oblastech jiných než horských)?
- Do jaké míry přispěly vyrovnávací příspěvky (LFA) k zachování životaschopného společenství na venkově v horských oblastech?
- Do jaké míry přispěl program (LFA) k zachování nebo podpoře udržitelných systémů zemědělského hospodaření?
- Do jaké míry přispěl program (LFA) k zachování venkova a ke zlepšení životního prostředí?

...které poskytují počáteční bod hodnocení. Bude nutno terminologicky vyjasnit některé pojmy jako je *nepřetržitě využívání a životaschopné společenství na venkově*, s přihlédnutím k posledním poznatkům z oblasti zemědělství, politiky rozvoje venkova a regionalistiky. Bude nutno zohlednit multifaktorovost obsaženou v této problematice. Důkladnou analýzu a diskuzi bude nutno provést pro související indikátory výsledku a dopadů.

Důležitá budou i **hodnocení** vyrovnávacích plateb pro zemědělské podniky v rámci **oblasti NATURA 2000**.

Bude třeba vyjít z hodnotících otázek:

- Do jaké míry přispěly vyrovnávací příspěvky k udržitelnému obhospodařování lokalit Natury 2000?
- *Do jaké míry přispěly vyrovnávací příspěvky k účinnému obhospodařování půdy v povodích řek dotčených rámcovou směrnicí o vodě? (nebylo zavedeno)*
- Do jaké míry přispěly vyrovnávací příspěvky k ochraně hospodaření v těchto oblastech?
- Do jaké míry přispěly vyrovnávací příspěvky k zachování venkova a ke zlepšení životního prostředí?

...které poskytují počáteční bod hodnocení. Bude nutno zohlednit multifaktorovost obsaženou v této problematice. Analýzu a diskuzi bude nutno provést pro související indikátory výsledků a dopadů.

Získaná data o projektech a finančních tocích budou zpracována do souhrnných a přehledových tabulek v požadovaném členění (podle opatření, regionů), případně podle typu žadatele a jeho charakteristik (věk, pohlaví, obor činnosti, atd.). Ostatní indikátory budou zpracovány ze získaných dat pomocí statistických procedur a prezentovány v požadovaném členění v závislosti na termínech sledování (obvykle jednou ročně). Vlastní šetření budou realizována pro potřeby průběžných zpráv o hodnocení v závislosti na finančních, časových a personálních možnostech zpracovatele.

Pro hodnocení účinků programu bude vhodné sledovat vývoj vybraných ukazatelů a porovnat situaci před, v průběhu a po skončení financování opatření PRV. Problémem zde může být nedostatek vhodných dat z období před programovacím obdobím 2007-13 (většina podniků do srovnatelného opatření vstoupila již před rokem 2007).

Cílem je poskytnout odpovědi na společné hodnotící otázky i na hodnotící otázky specifické pro program, posoudit efektivitu, účinnost a vhodnosti/relevanci jednotlivých opatření. Posouzena bude také míra, do jaké opatření splňuje svůj cíl a přispívá k dosažení cílů stanovených ve vnitrostátních strategiích, jakož i ve strategiích Společenství.

¹⁶ Metodický pokyn B – Pokyny pro hodnocení

Ukazatele výstupu:

Počet podpořených podniků ve znevýhodněných oblastech horských
Počet podpořených podniků ve znevýhodněných oblastech jiných než horských
Plocha podporované zemědělské půdy v horských LFA oblastech
Plocha podporované zemědělské půdy v jiných než horských oblastech

Ukazatele výsledku:

Trvale udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy, předcházení marginalizace a opouštění půdy o 31 tis ha

Ukazatele dopadu:

ČPH na 1 ha/na pracovníka
Stupeň opouštění půdy

Specifikace možných metod hodnocení pro jednotlivá opatření**II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech,**

Cílový jev a intervence, která je na něj mířena.

1. Je, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Hospodaření v oblastech s přírodním znevýhodněním snižuje životaschopnost podniků a dlouhodobě hrozí, že bude ubývat podniků, pracovníků v zemědělství a současně s poklesem péče o zemědělskou půdu také o postupnou její ztrátu ve prospěch lesa (sukcese). Finanční podpora má za cíl kompenzovat do jisté míry znevýhodněné podmínky tak, aby se zamezilo zmíněným negativním jevům.

2. Použitý ukazatel

ČPH/ha a ČPH/pracovníka v zemědělství

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Databáze FADN, již provedené hodnotící studie (ÚZEI)

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Relativní poměr mezi ČPH ve znevýhodněných oblastech (s platbou i bez platby) s ČPH mimo znevýhodněné oblasti (% ČPH v oblastech v LFA vůči oblastem mimo LFA) a posouzení změny tohoto poměru na začátku a v pozdějších fázích programového období, hodnocení provedeno dle velikostních skupin podniků. Změna naznačí případnou mrtvou váhu, vyvolanou např. změnami příjmů/nákladů v LFA a mimo LFA (podkladem pro posouzení efektivity opatření).

II.1.2.1 Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)

1. Je, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Hospodaření v oblastech s omezením hospodaření ze zákona na ochranu přírody a dle pravidel Natura 2000 snižuje životaschopnost podniků a dlouhodobě hrozí, že ústup od hospodaření na dotčených plochách ohrozí jejich přírodní hodnoty (hrozí zde především sukcese). Finanční podpora má za cíl kompenzovat do jisté míry potenciální ztráty na příjmech tak, aby se zamezilo zmíněným negativním jevům.

2. Použitý ukazatel (budou navrhované i doplňkové ukazatele),
Rozsah opuštěných ploch v Natuře 2000 na travních porostech.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Posouzení výsledků monitoringu MZe. Kvalitativní hodnocení pokrytí cílových ploch a konzistence s komplementárními opatřeními.

Dotazník o zátěži zemědělského hospodaření na plochách Natura 2000.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Bude dokumentovaná změna ploch s omezením, spojeným s Naturou 2000 za sledované období. Dotazování u respondentů s plochou v zóně I NP/CHKO bez podpory v rámci Natura 2000 ohledně mrtvé váhy a dalších charakteristik tohoto opatření.

II

OSA 2: ZLEPŠOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A KRAJINY – DÍLČÍ ČÁST K AEO A OPATŘENÍ K LESNICTVÍ

II. 1.B

Celkové porozumění a souvislosti osy a příslušných opatření – AEO a opatření k lesnictví

Specifické souvislosti AEO a opatření k lesnictví

Opatření OSY II jsou především v zemědělství velice široce využívána, přispívají k udržení hospodaření na podporovaných plochách a zabraňují tak jejich opouštění, čímž se jednak udržuje venkovská krajina a zachovává dobytek v krajině, ale také se vytváří atraktivní prostředí pro život lidí na venkově. Celkově mají pozitivní dopad z hlediska ochrany přírody a krajiny.

Agroenvironmentální opatření, jako nejvýznamnější opatření OSY II, mají obecně pozitivní vliv na ochranu biologické rozmanitosti na zemědělsky obhospodařované půdě, zejména z hlediska ohrožení stanovišť a druhů hnojením. Ze srovnání dopadů na jednotlivé skupiny organismů lze soudit, že příznivější dopady mají jednotlivá opatření na rostliny, než na hmyz nebo ptáky. Z hlediska vlivu opatření na kvalitu vody jsou významná podopatření nebo tituly, které se podílejí na snižování vstupů na zemědělskou půdu. AEO opatření ochraňují taktéž půdu před vodní erozí.

Lesnická opatření, která jsou součástí OSY II, nejsou vždy plně žadateli využívána. Kromě zalesňování zemědělských půd (jako trvalé změny využití půdy v krajině) jsou směřována k podpoře biodiverzity lesních porostů, popřípadě pro zamezení (resp. zmírnění) škod způsobených přírodními kalamitami. Všechna podporovaná lesnická opatření mají potenciál přispívat k udržitelnému obhospodařování lesní půdy.

II. 2.B

Metodický přístup k Ose II – Agroenvironmentální opatření a lesnictví

Agroenvironmentální opatření

Hodnocení AEO odráží vysoký stupeň složitosti tohoto opatření a při různých hodnotících otázkách budou posuzovány odpovídající skupiny podopatření/titulů. Např. v případě posuzování faktorů úspěchu budou posuzovány zvláště nadstavbové tituly v rámci Ošetřování travních porostů a základní management OTP, neboť se zde odráží např. odlišná obtížnost pochopení smyslu a systému managementu zemědělcem.

Metodický přístup k hodnocení Agroenvironmentálních opatření (II.1.3) je založen na komplexním přístupu s využitím výsledků dostupných činností a podkladů s následným hodnocení dopadů realizace agroenvironmentálních opatření:

- kvantifikace a následné vyhodnocení ukazatelů sledovaných platební agenturou (SZIF) při provádění finančního a věcného monitoringu, tj. vstupů (input indicators - finanční prostředky) a výstupů (output indicators - počet žadatelů a žádostí, plocha zemědělské půdy s agroenvironmentálními opatřeními),

- vlastního hodnocení v podobě kvantifikace ukazatelů výsledků a dopadů (tj. result indicators - krátkodobé výsledky odpovídající vstupům a výstupům včetně odhadu dlouhodobých efektů realizace agroenvironmentálních opatření týkající se ochrany životního prostředí a jednotlivých složek životního prostředí, tj. především půdy, vody a bioty), které kvantifikace indikátorů souvisejících s cíli opatření (baseline indicators),
- vyhodnocení výsledků realizovaného biomonitoringu s cílem kvantifikovat dopad agroenvironmentálních opatření na udržení, popř. zvýšení druhové biodiverzity zemědělských agroekosystémů,
- vypracování odpovědí na hodnotící (evaluační) otázky, které budou popisovat míru, do jaké realizace agroenvironmentálních opatření přispěla k zachování či podpoře udržitelného zemědělství, biologické rozmanitosti, zlepšení kvality půdy a vody, ke zmírnění klimatických změn, zlepšení krajiny a životního prostředí.

Základní metody při hodnocení agroenvironmentálních opatření jsou následující:

- analýza podstaty a charakteru jednotlivých podopatření a dotačních titulů s ohledem na následnou kvantifikaci indikátorů zejména na úrovni výsledků a dopadů s využitím popisu podopatření a titulů v programovém dokumentu,
- posouzení možnosti přímé kvantifikace výsledků a dopadů (v případě, že realizované opatření má předpokládaný dopad na ochranu složek životního prostředí apod. nebo nepřímé kvantifikace, která bude využívat další metody s cílem tuto kvantifikaci umožnit),
- realizovaný biomonitoring k vyhodnocení dopadů agroenvironmentálních opatření na biodiverzitu agroekosystémů,
- využití GIS metod s cílem umožnit průnikové analýzy dopadů agroenvironmentálních opatření na složky životního prostředí a posoudit tyto dopady,
- zkušenosti s kvantifikací indikátorů a zpracováním hodnotících otázek z předešlých hodnocení (ex-post hodnocení HRPD 2004-2006, střednědobé hodnocení PRV 2007 – 2013).

Lesnická opatření

Metodický přístup k hodnocení lesnických opatření (II.2.1. – II. 2.4.) je založen na komplexním přístupu s využitím výsledků dostupných činností a podkladů s následným hodnocení dopadů realizace opatření:

- kvantifikace a následné vyhodnocení ukazatelů sledovaných platební agenturou (SZIF) při provádění finančního a věcného monitoringu, tj. vstupů (input indicators - finanční prostředky) a výstupů (output indicators - počet žadatelů a žádostí, dotčená plocha),
- vlastního hodnocení v podobě kvantifikace ukazatelů výsledků a dopadů (tj. result indicators - krátkodobé výsledky odpovídající vstupům a výstupům včetně odhadu dlouhodobých efektů realizace lesnických opatření týkající se ochrany životního prostředí a jednotlivých složek životního prostředí, tj. především půdy, vody a bioty), které kvantifikace indikátorů souvisejících s cíli opatření (baseline indicators),
- vyhodnocení výsledků realizovaného biomonitoringu (pokud byl proveden) s cílem kvantifikovat dopad lesnických opatření na udržení, popř. zvýšení druhové biodiverzity lesních ekosystémů, popř. dopadů do zemědělských agroekosystémů (synergický vliv zalesňování zemědělských půd),
- vypracování odpovědí na hodnotící (evaluační) otázky, které budou popisovat míru, do jaké realizace lesnických opatření přispěla k zachování či podpoře trvale udržitelného lesnického hospodaření (s dopady do zlepšení životního prostředí).

Základní metody při hodnocení lesnických opatření jsou následující:

- analýza podstaty a charakteru jednotlivých opatření a podopatření a dotačních titulů s ohledem na následnou kvantifikaci indikátorů zejména na úrovni výsledků a dopadů s využitím popisu podopatření a titulů v programovém dokumentu,

- posouzení možnosti přímé kvantifikace výsledků a dopadů (v případě, že realizované opatření má předpokládaný dopad na ochranu složek životního prostředí apod. nebo nepřímé kvantifikace, která bude využívat další metody s cílem tuto kvantifikaci umožnit),
- zkušenosti s kvantifikací indikátorů a zpracováním hodnotících otázek z předešlých hodnocení (ex-post hodnocení HRPD 2004-2006, střednědobé hodnocení PRV 2007 – 2013).

Zdroje dat pro posouzení Osy II – Agroenvironmentální opatření a lesnictví

Východiskem pro analýzu jsou legislativní předpisy – Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, nařízení vlády k provádění jednotlivých opatření. Pro vytvoření analýzy využijeme zejména finanční monitoring a věcný monitoring prováděný platební agenturou SZIF (kvantifikované indikátory vstupů a výstupů), průběžně aktualizovaná data o financování jednotlivých opatření a výroční zprávy (SZIF, odbor environmentálních podpor PRV MZe ČR, Zelené zprávy...).

Dalšími důležitými zdroji budou studie zaměřené na změny biodiverzity v důsledku realizace AEO, ex-ante, Mid-term a Ongoing hodnocení PRV, účelové studie odborných organizací (např. ÚZEI, ÚHÚL, VÚMOP...), údaje vedené v LPIS a v odborných statistikách (ČSÚ), údaje shromažďované odbornými institucemi resortu zemědělství a životního prostředí (VÚMOP, ÚKZÚZ, ÚHÚL, VÚLHM, VÚV TGM, AOPK, VÚRV...).

K hodnocení PRV přispějí také zkušenosti a výsledky z předchozích hodnocení programů – zejména ex-post hodnocení HRDP a střednědobé hodnocení PRV. Budou využity také výsledky kvantifikace indikátorů týkajících se opatření 211, 212 a 213.

Z důvodu dosažení triangulace metod a dat provedeme dotazníková šetření u příjemců podpor a vlastní analýzy s využitím geografických informačních systémů (GIS). Tyto údaje jsou nezbytné rovněž ke kvantifikaci indikátorů, jež nejsou obsaženy v žádostech. Využití GIS analýzy předpokládá dostupnost dat o půdních blocích vstoupivších do jednotlivých opatření, podopatření a titulů a přístup k LPIS – bude požádán přístup od MZe.

Dílní analýzy budou konzultovány s odbornými guaranty MZe ČR pro jednotlivá opatření/podopatření PRV a dalšími odbornými organizacemi uvedenými výše.

Agroenvironmentální opatření

- Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 (EAFRD)
- Nařízení vlády č. 79/2007 Sb. (provádění agroenvironmentálních opatření)
- Metodika k provádění agroenvironmentálních opatření pro jednotlivé roky programovacího období
- Věcný a finanční monitoring platební agentury (SZIF)
- Výsledky biomonitoringu (Biokont, ČSO atd.)
- Ex-post hodnocení HRDP
- Střednědobé a průběžné hodnocení PRV 2007-2013 (DHV, TIMA)
- SEA programového dokumentu Program rozvoje venkova
- Zpráva o stavu zemědělství ČR (za jednotlivé roky programovacího období)
- Statistické ročenky životního prostředí České republiky (MŽP a ČSÚ)
- Studie rezortních organizací MZe a MŽP (ÚZEI, VÚMOP, VÚV, AOPK)
- Výroční zprávy týkající se PRV (SZIF, MZe)
- Studie ÚZEI, výsledky zahraničních výzkumných studií, provedených v ČR, výsledky biomonitoringu
- Vlastní dotazníkové šetření
- Analýzy provedené pro účely PRV 2014-2020.

Lesnická opatření

- Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 (EAFRD)
- Nařízení vlády č. 239/2007 Sb. (o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování ZP)
- Věcný a finanční monitoring platební agentury (SZIF)
- Data IDC ÚHÚL (datový sklad)
- ex-post hodnocení HRDP
- Střednědobé hodnocení PRV 2007-2013 (DHV, TIMA)
- SEA programového dokumentu Program rozvoje venkova
- Zpráva o stavu lesního hospodářství ČR – zelená zpráva (za jednotlivé roky programovacího období)
- Statistické ročenky životního prostředí České republiky (MŽP a ČSÚ)
- Studie rezortních organizací MZe a MŽP (VÚLHM, ÚHÚL, AOPK)
- Výroční zprávy týkající se PRV (SZIF, MZe)
- Vlastní dotazníkové šetření
- Analýzy provedené pro účely PRV 2014-2020.

Získaná data o účasti beneficentů na opatřeních a finančních tocích budou zpracována do souhrnných a přehledových tabulek v požadovaném členění (podle opatření, regionů), případně podle typu žadatele a jeho charakteristik. Monitorovací indikátory budou aktualizovány po každém vyhlášeném (a vyhodnoceném) kole příjmu žádostí. Ostatní indikátory budou zpracovány ze získaných dat pomocí statistických procedur a prezentovány v požadovaném členění v závislosti na termínech sledování (obvykle jednou ročně). Vlastní šetření budou realizována pro potřeby průběžných zpráv o hodnocení v závislosti na finančních, časových a personálních možnostech zpracovatele.

II. 4.B

Postupy a výsledek vyhodnocení hodnotících otázek

Účelem hodnocení je posouzení, zda realizace agroenvironmentálních opatření PRV 2 přispěla k naplnění cílů osy II. Základní postup k posouzení splnění cílů osy II je následující:

- znalost charakteristiky jednotlivých podopatření a dotačních titulů,
- pochopení podstaty očekávaného účinku realizace agroenvironmentálních opatření,
- přiřazení jednotlivých podopatření a dotačních titulů k hodnotícím otázkám,
- vypracování odpovědi na hodnotící otázky s využitím znalosti podopatření a dotačních titulů a jednotlivých kvantifikovaných indikátorů jednotlivých úrovní monitoringu (výstupy) a hodnocení (výsledků a dopadů).

Podstatou vyhodnocení hodnotících otázek je přiřazení jednotlivých podopatření a dotačních titulů a jejich kvantifikace odpovídajícím cílům osy II s rozlišením hlavního a vedlejšího (doprovodného nebo okrajového) efektu na splnění cíle osy II.

Veškerá realizovaná podopatření a dotační tituly budou podrobena hodnocení s ohledem na zachování či podporu udržitelného zemědělství a trvale udržitelného lesnictví, biologické rozmanitosti, zlepšení kvality půdy a vody, zmírnění klimatických změn, zlepšení krajiny a životního prostředí s využitím vyhodnocení:

- snížení, popř. vyloučení intenzifikačních vstupů v rostlinné výrobě (dusíkatá hnojiva, přípravky na ochranu rostlin) při realizaci agroenvironmentálních opatření,
- protierozního účinku agroenvironmentálních opatření,
- redukce emisí skleníkových plynů v důsledku realizace agroenvironmentálních opatření (jako vedlejší efekt),
- vlivu na udržení zemědělské činnosti realizací agroenvironmentálních opatření,
- podpory potravních a úkrytových potřeb volně žijících živočichů v důsledku realizovaných agroenvironmentálních opatření,
- příspěvku realizovaných agroenvironmentálních opatření na zemědělskou krajinu (heterogenita a kontrast krajiny, ochrana ekotonů, udržení biodiverzity agroekosystémů),
- zachování / zvýšení biodiverzity lesních ekosystémů.

Ukazatele výstupu:

Počet podniků s agroenvironmentální podporou
Celková podpořená plocha v AEO
Skutečně podporovaná plocha v AEO
Celkový počet závazků

Ukazatele výsledku:

Nárůst plochy území se způsobem hospodaření, který přispívá během období 2007-2013 ke:
zlepšení biodiverzity
zlepšení kvality vody
příznivé změně klimatu
zlepšení kvality půdy

Ukazatele dopadu:

Změna trendu při snižování biodiverzity/(např. *relativní index populačního trendu vybraných druhů ptactva oproti r. 2000 až 2007*)
Udržení zemědělských a lesních oblastí s vysokou přírodní hodnotou/*kvalitativní změny (posouzení i plochy)*
Zlepšení a ochrana kvality vody/*změna v bilanci živin*
Příspěvek v boji proti klimatickým změnám

Specifikace možných metod hodnocení pro jednotlivá opatřeníAgroenvironmentální opatření – ekologické zemědělství, integrované zemědělství

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Hospodaření na půdě je spojeno s používáním postupů, které jsou spojeny s rizikem negativních dopadů na složky životního prostředí (např. aplikace živin a prostředků na ochranu rostlin, nedostatek péče o obsah organických látek v půdě). Intervence podporuje existenci systémů hospodaření, které mají ve své povaze vstupy těchto látek redukovat, nebo je zcela vyloučit, dále představují ucelený systém, který zajišťuje snižování i ostatních rizik negativních dopadů na složky životního prostředí (např. změna klimatu, druhová různorodost).
2. Použitý ukazatel
Ukazatelé tlaku (doplňkový ukazatel) – redukování vstupů na půdě (průmyslových hnojiv, prostředků na ochranu rostlin)
Ukazatelé dopadu – změny v ukazatelích druhové různorodosti.
Reakce podpor na ochotu začít/pokračovat v systému ekologického hospodaření.
Příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku (PÚ) v EZ/IP a v KZ.
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Ukazatelé tlaku – normativní údaje o spotřebě dusíkatých průmyslových hnojiv a prostředků na ochranu rostlin v konvenčním zemědělství.
Ukazatele druhové různorodosti – monitoring prováděný na vybraných plochách (TP, sady a vinice).
Databáze ekologických farem,
Databáze ÚZEI o strukturách ekologických farem.
Standardní výstupy FADN za KZ a EZ.
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Porovnání ukazatelů druhové různorodosti na plochách s opatřením a mimo opatření (pro obtíže konstruovat kontrolní vzorky např. u vinic a sadů bude provedeno posouzení hrubého efektu opatření, podpořené silnými příčinnými vazbami).
Porovnání vývoje rozsahu ploch v EZ a počtů podniků s vývojem podpor v PRV (zastavení podpor ke konci období a reakce zemědělců).
Kvalitativní šetření – hloubkové rozhovory s vybranými odborníky na EZ pro potvrzení zjištění z databází/biomonitoringu.

Procento úhrady (v platbě) rozdílů Příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku (PÚ) v EZ/IP a PÚ v rámci Konvenčního zemědělství (KZ), (% PÚ v EZ/IP vůči KZ) a především posouzení změny tohoto podílu mezi začátkem a pozdějšími fázemi programového období. Změna naznačí případnou mrtvou váhu, vyvolanou např. změnami příjmů/nákladů v LFA a mimo LFA, nebo naopak vysokou efektivitu opatření.

Agroenvironmentální opatření – Louky, pastviny

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Pastva na travních porostech a péče o louky je vystavena v ČR riziku nedostatkem managementu (nedostatečná seč, nebo hustota hospodářských zvířat) a v menší míře naopak zvyšování intenzity, vedoucí k degradaci porostu a snížení produkce veřejných statků a ekosystémových služeb spojených s jeho existencí. Intervence zajišťuje extenzivní management (maximální intenzita hospodaření) tak, aby neklesala přírodní hodnota travních porostů, ani objem produkce veřejných statků/ekosystémových služeb s nimi spojených.
2. Použitý ukazatel
Ukazatelé tlaku (doplňkový ukazatel) – redukování vstupů na půdě (průmyslových i statkových hnojiv)
Ukazatelé dopadu – změny v ukazatelích druhové různorodosti. Zachování ekosystémových služeb/veřejných statků (doplňkový ukazatele).
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Ukazatelé tlaku – normativní údaje o spotřebě průmyslových hnojiv v zemědělství.
Ukazatele druhové různorodosti – monitoring již dříve prováděný na vybraných plochách travních porostů dle typu závazku. Ukazatele hodnoty veřejných statků/vybraných ekosystémových služeb z dříve provedených studií (podklady budou využity především při formulování závěrů, jako podpůrný argument).
U nadstavbových titulů OTP: kvalitativní identifikace/posouzení vybraných faktorů úspěchu na základě již provedeného šetření – čtyř případových studiích v chráněných oblastech ČR (provedeno v rámci mezinárodního výzkumu o hodnocení PRV a v rámci interního výzkumu ÚZEI).
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Porovnání ukazatelů druhové různorodosti na plochách s opatřením a mimo opatření (pro obtížné konstruovat kontrolní vzorky bude provedeno posouzení hrubého efektu opatření).
Vyhodnocení případových studií, které již byly provedeny na nadstavbových titulech.

Agroenvironmentální opatření – Zatravňování orné půdy

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Tato intervence míří na několik negativních vlivů hospodaření (např. rizika eroze, vymývání živin na mělkých půdách a obecně na půdy v LFA): Svažitě bloky s ornou půdou jsou vystaveny riziku zrychleného odtoku vody a eroze, spojené s četnými škodami na půdě i mimo půdu. Intervence podpoří pokrytí dotčené plochy travním porostem, který redukuje na přijatelnou úroveň zmíněná rizika. Obdobně na mělkých půdách travní porost zadržuje živiny, kterých je navíc aplikováno méně a tím snižuje radikálně jejich vymývání do vod podzemních i povrchových.
2. Použitý ukazatel
Ukazatelé dopadu – změny v ukazatelích smyvu ornice. Ocenění škod, kterým bylo zatravněním zabráněno.
Ukazatel fixace uhlíku (t) a případné ocenění tuny uhlíku. Ukazatel zadržení živin v půdě a kvalitativně posouzení nárůstu humusu (vedlejší ukazatel).
Zadržení vody v krajině a prevence zrychleného odtoku vody.
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Ukazatele smyvu ornice – bude stanoven na základě databáze zatravněných bloků a spojením s daty LPIS (v databázi poskytnuté MZe zpracovateli).

Ocenění části škod, kterým bylo zabráněno, bude provedeno pomocí doplňkových ukazatelů.

Ukazatel fixace uhlíku pomocí doplňkových ukazatelů (již provedené studie). Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu, obojí z výsledků předchozích výzkumných prací.

Zadržení vody v krajině a prevence zrychleného odtoku vody – doplňkový ukazatel.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Kombinovaná metoda:

Modelové porovnání ukazatelů smyvu ornice na plochách s opatřením před vstupem a po vstupu do opatření. Kontrafaktuální analýza je podpořena velmi silnými kauzálními vazbami.

Ukazatel fixace uhlíku porovnáním rozdílů před a po vstupu do opatření a ocenění tuny uhlíku na základě zjištění cen na trhu s emisemi C.

Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu, obojí na základě porovnání rozdílů před a po vstupu do opatření – kvalitativní posouzení.

Zadržení vody v krajině a prevence zrychleného odtoku vody obojí na základě porovnání rozdílů před a po vstupu do opatření – kvalitativní posouzení na základě předchozích studií, provedených na části území.

Kvalitativní posouzení některých faktorů úspěchu – výsledky výzkumu a studií na ÚZEI.

Agroenvironmentální opatření – Zatravnění orné půdy regionální směsí

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Svažitě bloky s ornou půdou jsou vystaveny riziku zrychleného odtoku vody a eroze, spojené s četnými škodami na půdě i mimo půdu. Intervence podpoří pokrytí dotčené plochy travním porostem, který redukuje na přijatelnou úroveň zmíněná rizika.

Současně je v oblastech, kde došlo ke ztrátě ploch druhově cenných travních porostů takto tyto porosty obnoveny (bez intervence je na mnoha místech návrat cenných společenstev dlouhodobě takřka vyloučen).

2. Použitý ukazatel

Ukazatelé dopadu – změny v ukazatelích smyvu ornice. Ocenění škod, kterým bylo zatravněním zabráněno. Ukazatel fixace uhlíku a ocenění tuny uhlíku. Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu.

Zadržení vody v krajině a prevence zrychleného odtoku vody. Nárůst druhové různorodosti ve srovnání se zatravněním běžnou směsí.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Ukazatele smyvu ornice – bude stanoven na základě databáze zatravněných bloků v databázi poskytnuté MZe zpracovateli

Ocenění části škod, kterým bylo zabráněno, bude provedeno pomocí doplňkových ukazatelů, oceněním různých dopadů pomocí průzkumu cen na trhu.

Výsledky studií vývoje travních společenstev na takto zatravněných plochách.

Ukazatel fixace uhlíku pomocí doplňkových ukazatelů (již provedené studie). Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu, obojí z výsledků předchozích výzkumných prací.

Zadržení vody v krajině a prevence zrychleného odtoku vody – doplňkový ukazatel.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Kombinovaná metoda:

Modelové porovnání ukazatelů smyvu ornice na plochách s opatřením před vstupem a po vstupu do opatření. Kontrafaktuální analýza je podpořena velmi silnými kauzálními vazbami.

Kvalitativní posouzení změny před a po intervenci, podpořené silnými kauzálními vazbami mezi intervencí a dopadem.

Ukazatel fixace uhlíku porovnáním rozdílů před a po vstupu do opatření.

Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu, obojí na základě porovnání rozdílů před a po vstupu do opatření – kvalitativní posouzení.

Zadržení vody v krajině a prevence zrychleného odtoku vody obojí na základě porovnání rozdílů před a po vstupu do opatření – kvalitativní posouzení.

Agroenvironmentální opatření – Pěstování meziplodin

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Svažitě bloky s ornou půdou jsou vystaveny riziku zrychleného odtoku vody a eroze, spojené s četnými škodami na půdě i mimo půdu. Na nepokrytých plochách orné půdy je riziko větrné eroze a svýšeného vymývání živin mimo dosah kořenového systému rostlin. Intervence podpoří pokrytí dotčené plochy meziplodinou po dobu, kdy je obvykle před setím jařin půda nepokryta. Pokrytí půdy redukuje zmíněná rizika.

2. Použitý ukazatel

Ukazatelé dopadu – změny v ukazatelích smyvu ornice. Ocenění škod, kterým bylo pokrytím půdy zabráněno. Ukazatel fixace uhlíku a případné ocenění tuny fixovaného uhlíku. Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu (posouzeno kvalitativně).

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Ukazatele smyvu ornice – bude stanoven na základě databáze ploch s meziplodinami v databázi poskytnuté MZe zpracovateli (podmíněno získáním databáze půdních bloků a LPIS, na kterých byl tento titul zaveden).

Ocenění části škod, kterým bylo zabráněno, bude provedeno pomocí doplňkových ukazatelů, oceněním různých dopadů eroze pomocí průzkumu cen na trhu.

Ukazatel zadržení živin v půdě z výsledků předchozích výzkumných prací.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Kombinovaná metoda:

Modelové porovnání ukazatelů smyvu ornice na plochách s opatřením před vstupem a po vstupu do opatření. Kontrafaktuální analýza je podpořena silnými kauzálními vazbami.

Kvalitativní posouzení změny před a po intervenci, podpořené silnými kauzálními vazbami mezi intervencí a dopadem.

Ukazatel zadržení živin v půdě a nárůstu humusu, obojí na základě porovnání rozdílů před a po vstupu do opatření – kvalitativní posouzení.

Agroenvironmentální opatření – Biopásy

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

V krajinách s rozsáhlými plochami orné půdy chybí pro volně žijící živočichy (např. ptáky a savce) zejména mimo vegetační sezonu jak kryt (např. před predátory) tak zdroje potravy, zejména po sklizni ozimů. Tím je omezena šance na zachování/obnovu populací dříve četných druhů, jako je např. koroptev. Intervence pomocí biopásů (cíleně vytvořená směs plodin) míří na vytvoření krytu i zdroje potravy mimo vegetační sezonu.

2. Použitý ukazatel

Ukazatelé dopadu – výskyt cílových druhů ptactva na biopásech.

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Dříve provedená pozorování.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Kombinovaná metoda:

Porovnání pozorování ptáků na biopásech ve srovnání s kontrolními plochami. Monitoring byl prováděn dvakrát: prováděl jej ČSO (výzkum pro MŽP) a byl proveden také jako služba, provedená firmou Via Service, s.r.o. pro MZe.

Kvalitativní posouzení některých faktorů úspěchu – výsledky výzkumu studií na ÚZEI.

Agroenvironmentální opatření jako celek

Celé agroenvironmentální opatření bude posouzeno z hlediska vybraných faktorů úspěchu na základ předchozího kvalitativního šetření provedeného v rámci mezinárodních projektů a v rámci interních výzkumů na ÚZEI. Výzkumy byly provedeny na čtyřech územích u nadstavbových titulů OTP (CHKO) jako případové studie, dále byl proveden výzkum na souboru (N 389) na společných charakteristikách kontraktu mezi státem a zemědělcem všem podopatřením AEO na národní úrovni, dotazování odborníků a zástupců státní správy na národní úrovni jako kontext pro závěry šetření uvedených v tomto odstavci.

Vyhodnocení příspěvku AEO k cílům Osy II a Programu

Dále bude provedena GIS analýza všech titulů AEO, která má ukázat distribuci závazků v území, jejich překryv s vymezenými oblastmi (jako jsou oblasti dle Nitrátové směrnice, CHKO/HNV oblasti, Natura 2000, případně CHOPAV).

Cílem bude ukázat synergické/komplementární jevy různých nástrojů politik, kvalitativní posouzení příspěvku tohoto nástroje dle prostorového pokrytí cílových oblastí – jeden z podkladů hodnocení HNV. Současně bude možné i kvalitativně posoudit nakolik jednotlivé tituly ovlivňovaly různé oblasti z hlediska environmentálních rizik (např. Oblasti LFA a mimo LFA).

Potřebná data a jejich zdroj:

Čísla půdních bloků, na kterých byly v jednotlivých titulech AEO a opatření Natura 2000. LPIS pro překrytí půdních bloků v území podklad pro GIS analýzu (MZe bude požádáno o poskytnutí těchto dat).

První zalesnění zemědělské půdy

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Některé půdní bloky jsou zranitelné na degradaci a současně mohou vykazovat nižší hodnotu z hlediska zemědělské produkce a jiné využití se neukazuje jako výhodné a hrozí buď škody v podobě externalit (dopady eroze), nebo jejich opuštění. Intervence překlene značnou investiční náročnost zalesnění, jako jedné z alternativ využití takovýchto půd a dlouhodobě snižuje rizika externalit, pocházejících z těchto ploch.
2. Použitý ukazatel
Smyv ornice na erozně ohrožených zalesněných plochách a s tím spojené externí škody (externality).
Ukazatel dopadu – ukládání C v dřevní hmotě. Zvýšení druhové různorodosti rozšířením plochy lesa – daňkové ukazatele.
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Dříve provedená pozorování poskytnou ukazatele ročního ukládání uhlíku – posouzení i v dlouhodobém horizontu (první roky po zalesnění je ukládání C minimální, avšak hlavní část investice již proběhla a C se bude ukládat další desetiletí).
Erozní smyv stanoví výpočtem pomocí modelu smyvu ornice (USLE) – předpokladem je poskytnutí dat o půdních blocích vstoupivších do opatření a přístupu k LPIS (bude požádán zadavatel o poskytnutí). Tím bude umožněna GIS analýza.
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Kombinovaná metoda:
Modelové porovnání ukazatelů smyvu ornice na plochách s opatřením před vstupem a po vstupu do opatření. Kontrafaktuální analýza je podpořena velmi silnými kauzálními vazbami.
Kvalitativní posouzení změny před a po intervenci, podpořené silnými kauzálními vazbami mezi intervencí a dopadem.
Ukazatel zadržování živin v půdě na základě porovnání rozdílů před a po vstupu do opatření – kvalitativní posouzení.

Platby v rámci NATURA2000 v lesích

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Hospodaření v lesích zahrnutých do oblastí Natura2000 je určitým způsobem omezující, tato omezení vyplývají z podmínek předmětu ochrany a doporučení pro management lesa zejména při výskytu druhů majících vazbu na lesní porosty. Intervence kompenzují vlastníkům lesa toto specifické znevýhodnění a finanční ztrátu za snížení hospodářského využití lesů. Intervence mají pozitivní vliv na zachování environmentální hodnoty lesa a zachování biodiverzity.
2. Použitý ukazatel
Podpořená výměra
Počet žádostí
Ukazatelé dopadu – při dodržení doporučeného managementu lesa, který umožní prodloužení doby obmytí lze předpokládat i zvýšení ukládání C (vedlejší efekt), zlepšení druhového skladby lesa
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
IDC ÚHUL
Výroční zprávy týkající se PRV (SZIF, MZe)
Jednotlivé žádosti (projekty)
Výsledky kontrol (SZIF - ÚHÚL), z hlediska výsledků kontrol – zpracovatel vyzývá MZe k poskytnutí těchto výsledků.
Telefonické rozhovory s vybranými podniky – pokud bude vstřícnost, tak bude cílem vést rozhovor se všemi podniky v populaci.
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Porovnání celkové plochy lesa zařazené do Natura2000 s podpořenou plochou
Provedení stanovištního průzkumu (zda byly dodrženy podmínky HS) na určitém % území a to u prvních žadatelů, u kterých bylo opatření realizováno - bylo uplatněné nejdélejší dobu – je tedy vyhodnotitelné.
Vzhledem k velmi silné příčinné vazbě mezi intervencí a dopadem (snadné kontrolovat prodloužené obmytí) lze kvalitativně odvodit dopad již ze samotné účasti na opatření a z výsledkových ukazatelů (podíl účasti ploch z celkových ploch v Natura 2000 v lesích). Principem bude porovnání s intervencí a bez intervence s odborným posouzením skupiny odborníků (posouzení bude provedeno na škále efektu od nepatrného pro velmi významný).

Lesnicko-environmentální platby, podopatření Zlepšování druhové skladby lesních porostů - 225

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Změna druhové skladby je zaměřena na zvýšení podílu MZD. Minimální podíl MZD je dán v LHP/LHO a to minimálně do 7 let věku porostu. Výchovou lesních porostů může později dojít ke snížení podílu MZD ve prospěch ekonomicky výhodnějších dřevin. Intervence (po dobu 20 ti let) je proto zacílená na finanční motivaci zachovat nebo zlepšit podíl MZD a kompenzovat tak ztrátu vyvolanou upřednostněním ekonomicky výhodnějších dřevin. Zvýšený podíl MZD má pozitivní vliv na zlepšení zadržování vody v lese, zvýšení biodiverzity.
2. Použitý ukazatel
Podpořená výměra
Počet žádostí
Ukazatelé dopadu – zvýšený podíl listnatých dřevin po intervenci (tím nepřímo i zvýšení ekologické stability lesních porostů)
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

IDC ÚHUL

Výroční zprávy týkající se PRV (SZIF, MZe)

Jednotlivé žádosti včetně projektů (SZIF)

Zpráva o stavu lesa za jednotlivé roky (MZe)

Výsledky kontrol (SZIF- ÚHÚL), z hlediska výsledků kontrol – zpracovatel vyzývá MZe k poskytnutí těchto výsledků.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Vzhledem k délce trvání programu – 7 let a 10-ti letému období, kdy dochází k obnově LHP, bude možné vyhodnotit účinnost opatření pouze u některých žádostí - vyhodnotí se žádosti (projekty), u kterých bylo zařízení (nový LHP) v roce 2015 a 2014. Podle dřevinné skladby bude vyhodnoceno, zda došlo ke zvýšení podílu MZD.

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů

Podopatření Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - 226

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

V lesních porostech dochází i přes všechna preventivní opatření ke kalamitám způsobeným abiotickými a biotickými činiteli. Intervence je zaměřena na obnovu a rekonstrukci lesa po kalamitách a preventivní protipovodňová a protierozní opatření a stabilizaci pozemků určených k plnění funkcí lesa. Intervencí se zvýší rychlost obnovy a rekonstrukce lesa po kalamitách a stabilizace lesních porostů a sníží se povodňová a erozní ohroženost lesa.

V případě lesních kalamit se jedná o velký jednorázový finanční náklad na obnovu a rekonstrukci lesa. Nezpracováním kalamity hrozí rozšíření hmyzích škůdců a houbových chorob do okolních lesních porostů (i jiných vlastníků), znehodnocení dřeva a zároveň dle zákona o lesích je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků a do určité doby po vzniku holiny les obnovit.

2. Použitý ukazatel

Podpořená výměra v případě kalamit

Podpořený počet a typ preventivních opatření

Počet žádostí dle typů projektu

Ukazatelé dopadu – zvýšení stabilizace lesních porostů (kvalitativní posouzení na základě výsledkových/výstupových ukazatelů a povahy intervence a jejího zaměření). Toto je možné zejména u intervencí se silnou příčinnou vazbou (např. podíly druhů dřevin při výsadbě určují samy o sobě druhovou různorodost obnoveného lesa).

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

IDC ÚHUL

Zpráva o stavu lesa (MZe)

Výroční zprávy týkající se PRV (SZIF, MZe)

Jednotlivé žádosti včetně projektů (SZIF)

Statistiky VÚLHM – Zpravodaj ochrany lesa

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Kvalitativní vyhodnocení projektů dle konkrétního typu – kalamitní, preventivní, a jejich potenciálu přinášet přínosy.

Případová studie a terénní šetření spojené s hloubkovými rozhovory na cíleně vybraném vzorku u preventivních projektů. Případové studie se svojí povahou opírají o malý dobře definovaný vzorek (do

deseti respondentů), který nemá za cíl statistické vyhodnocení, ale posouzení mechanismů, příčin jevů, faktorů úspěchu atd.

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů
Podopatření Neproduktivní investice v lesích - 227

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):
Prioritním zájmem vlastníka lesa není investovat do lesa na zařízení sloužící návštěvníkům lesa, jako jsou např. lesní stezky, cyklostezky, přístřešky, atd. Intervence na realizaci těchto objektů v lese bude mít vliv na zvýšení návštěvnosti lesa, což není primárním cílem vlastníka lesa, ale dojde k usměrňování návštěvníků lesa tak, aby nedocházelo poškození lesních porostů návštěvníky, parkování mimo k tomu určená místa, atd. a na druhou stranu se zvýší jejich bezpečnost.
2. Použitý ukazatel
Počet realizovaných projektů z rozlišením na konkrétní opatření (cyklostezky, parkoviště, tabule, atd.)
Ukazatelé dopadu – Zvýšení mimoprodukční funkce lesa, zvýšení informovanosti a návštěvnosti lesa
3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),
Výroční zprávy týkající se PRV (SZIF, MZe)
Jednotlivé žádosti včetně projektů (SZIF)
Workshop, nebo jiná forma posouzení potenciálního snížení škod odborníky na škále.
4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.
Vyhodnocení návštěvnosti, informovanosti a zvýšení mimoprodukční funkce lesa (rekreační) jsou těžko měřitelné ne-li vůbec neměřitelné ukazatele. Bude tedy provedeno vyhodnocení jednotlivých projektů, dle typu investice (délka, počet), u vybraných projektů bude prověřen jejich efekt - opatření musí sloužit svému účelu.
Kvalitativní posouzení na škále od nevýznamného snížení škod až po velmi významné, provedené odborníky na workshopu/fokusové skupině.

1.5.3. Detailní metodika ex-post evaluace – OSA III.

III

OSA 3: KVALITA ŽIVOTA VE VENKOVSKÝCH OBLASTECH A DIVERZIFIKACE HOSPODÁŘSTVÍ VENKOVA

III. 1

Celkové porozumění a souvislosti osy a příslušných opatření

Osa III podporuje rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově. Předmětem hodnocení se stanou všechna opatření Osy III tj.:

- III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy
- III.1.2 Podpora zakládání podniků jejich rozvoje
- III.1.3 Podpora cestovního ruchu
- III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby
- III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova
- III.3.1 Vzdělávání a informace
- III.4.1 Získávání dovedností, animace a provádění

Mezi hlavní priority patří tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech, včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a v neposlední řadě ochrana kulturních památek.

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech je rozsáhlé téma, které v sobě zahrnuje široké spektrum problémů a jejich možných řešení. Dotýká se všech obyvatel venkova, který je pro účely PRV vymezen jako území regionů významně a převážně venkovských (na úrovni NUTS 3 se jedná o všechny kraje mimo Hlavního města Prahy). Většina opatření této osy je však omezena realizací v obci do 2 000, případně do 500 obyvatel. Tím se venkov zužuje ve prospěch menších obcí.

Opatření, které je z hlediska navrženého členění finančních prostředků nejdůležitější, je III.2.1. Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby (které se dále člení na III.2.1.1. Obnova a rozvoj vesnic a III.2.1.2. Občanské vybavení a služby). Příjemcem podpory zde mohou být obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací či zájmová sdružení právnických osob. Stejně široký okruh příjemců má i opatření III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova.

Opatření vedoucí k diverzifikaci hospodářství venkova (III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy, III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje a III.1.3. Podpora cestovního ruchu) jsou naopak určena v první řadě podnikatelům (fyzickým i právnickým osobám a jejich skupinám), které vykonávají zemědělskou činnost, dále nezemědělským mikropodnikům a v některých případech může být žadatelem i nezisková organizace s právní subjektivitou.

Poslední opatření III.3.1. Vzdělávání a informace podporuje využívání ostatních opatření tím, že přispívá ke vzdělávání hospodářských subjektů (FO i PO) působících v oblastech, na něž se vztahuje osa III. Příjemcem podpory zde mohou být obce, jejich sdružení a neziskové organizace s právní subjektivitou.

Z provedeného Střednědobého hodnocení PRV 2007 – 2013 (DHV, Tima 2010) vyplývá, že v době realizace průběžné evaluace bylo možné považovat situaci za uspokojivou, ale se značnými disproporcemi u indikátorů výstupu a především výsledku. V případě tvorby pracovních míst bylo konstatováno, že „*příspěvek realizovaných projektů na zvýšení kvality života, lze považovat za uspokojivý, přestože realizované intervence se nerovnoměrně podílejí na tvorbě pracovních míst, která jsou považována za jeden ze základních předpokladů pro uchování atraktivity venkovského prostoru*“ (DHV, Tima 2010). Vliv na migrační saldo a vylidňování venkovských oblastí také nebyl zaznamenán. Obecně z mid-term hodnocení vyplývalo, že dopady realizovaných aktivit v podporovaných opatřeních vedoucí k rozvoji vnitřního potenciálu venkova podporou místního rozvoje podnikatelských aktivit a zvýšení zaměstnanosti venkovského obyvatelstva bylo v reálném dopadu intervence nižší, než se předpokládalo. A také hodnotitelé zjistili, že diverzifikace nezemědělské činnosti přímo nevedla

k zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem podporovaných diverzifikací jejich aktivit na venkově.

Tyto ale i další souvislosti bude nezbytné v rámci ex-post hodnocení Programu rozvoje venkova v období 2007 – 2013 prověřit a analyzovat posun od posledního hodnocení. Hodnotitelé se tedy zaměří na empirické ověření přispění podpořených intervencí k cílům Osy III. Mezi stěžejní analytické otázky tedy bude patřit:

- Do jaké míry se podařilo vytvářet pracovní místa a zajistit vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova?
- Do jaké míry se podařilo vytvořit podmínky růstu ve venkovských oblastech (včetně vybavenosti obcí, zabezpečení infrastruktury pro podporu podnikání apod.)?
- Přispěly intervence k vyšší úrovni vzdělanosti venkovských obyvatel a uplatnění na trhu práce?

Obecně bude možné se nyní věnovat reálným přínosům a dopadům, které podpořené intervence měly ve venkovském prostoru.

Metodický přístup k Ose III

Metodický přístup k hodnocení vychází ze základní myšlenky, že je nezbytné vyhodnotit míru, do jaké projekty přispěly k cílům jednotlivých priorit Osy III. Hlavní pozornost je zaměřena na stanovení metodiky pro cíl priorit III.1. Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE a III.2. Podmínky růstu a kvalita života na venkově, jelikož z hlediska procentuálního podílu z Osy III mají zcela dominantní význam.

Evaluátor chápe tento evaluační úkol tak, že odpověď na něj by měla poskytnout zadavateli detailní přehled o tom,

- a. jak byly naplňovány věcné cíle Osy III,
- b. jaké jsou reálné efekty, přínosy a dopady ve venkovském prostoru

Hodnocení bude z metodického pohledu rozděleno do několika fází.

V úvodní fázi bude nezbytné vyhodnotit věcný pokrok Osy III. Takové hodnocení bude představovat zcela základní informace o realizaci projektů v Ose III, přičemž se bude vycházet ze základních souhrnných analýz provedených ze strany společnosti KPMG v roce 2015 (ex-post hodnocení). V rámci hodnocení věcného pokroku tak budou hodnoceny zejména tyto aspekty:

- Jak byly naplňovány monitorovací indikátory, pomocí kterých jsou sledovány dosažené výsledky a výstupy jednotlivých projektů. Konkrétně se bude evaluace soustředit na sledování dynamiky naplňování jednotlivých indikátorů výsledků a výstupů, identifikaci silných a slabých míst naplňování indikátorů, vytipování problematických oblastí, kde došlo nesplnění plánovaných cílových hodnot. Evaluátor bude v této části vycházet primárně z dat monitorovacího systému.
- Analýza podmínek a příčin zjištěného stavu monitorovacích indikátorů. Cílem této části evaluace bude zjistit kvalitativní, případně kvantitativní důvody ne/naplňování jednotlivých sledovaných indikátorů. Zdrojem informací pro závěry a doporučení budou zejména data z dotazníkového šetření a z řízených rozhovorů s příjemci podpory.

Výše uvedené hodnocení lze vnímat jako výchozí základnu pro další fázi, kdy budou hodnoceny výsledky a dopady. Hodnocení věcného pokroku typově odpovídá průběžným evaluacím, nicméně v tomto případě se bude jednat o posouzení změn, které nastaly v plnění monitorovacích indikátorů od poslední mid-term evaluace.

V další fázi evaluace již bude pozornost zaměřena na empirické hodnocení výsledků/dopadů. Pro tento účel bude využito několika metodických nástrojů. Při koncipování metodiky vychází řešitelský tým mj. ze závěrů mid-term hodnocení PRV (DHV, Tima 2010), kde je u Osy III velmi často zmiňované, že „realizované intervence se nerovnoměrně podílejí na tvorbě pracovních míst“ atd. Právě z tohoto důvodu se řešitelský tým také zaměří na

identifikaci regionů/shluků obcí, ve kterých měly intervence z PRV (Osy III) nejvyšší příspěvek k zaměstnanosti ve kterých naopak vliv PRV byl minimální. V případě sledování a hodnocení přínosu projektů PRV se nabízí např. možnost analýzy vztahu vytvořených pracovních míst a velikosti projektu. Případně lze ověřovat, do jaké míry migrace obyvatel z venkovských obcí souvisela s projekty PRV. Tedy jestli intervence přispěly ke stabilizaci venkovského prostoru.

V dalším kroku bude provedena identifikace a vyhodnocení neplánovaných (přímých i nepřímých) přínosů a dopadů realizace Osy III. V rámci šetření provede evaluátor kvalitativní průzkum (prostřednictvím dotazníkového šetření a řízených rozhovorů) toho, jaké další přínosy, dopady či externality (pozitivní i negativní) vznikají v důsledku realizace projektů PRV.

Zásadní skutečností pro posuzování přínosů a dopadů bude využití určitých prvků kontrafaktuální evaluace.

V tomto kontextu je tím myšleno především využití tzv. kontrolní skupiny subjektů. Pro zjištění a očištění vlivu projektů podpořených v rámci Osy III bude nezbytné nepracovat pouze se subjekty či obcemi, které obdržely dotaci, ale také se subjekty, které nebyly PRV nijak dotčeny. Tato filozofie bude držena při hodnocení dopadů, jelikož se jedná o podstatnou část ex-post hodnocení, např. s využitím databáze Albertina či kontrolních srovnávacích skupin subjektů bez podpory (viz dále – specifikace metodického přístupu u jednotlivých opatření). U některých opatření však nebude možné sestavit kontrolní skupinu subjektů, tudíž nebude tento přístup uplatněn v případě opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova, a dále opatření III.3.1 Vzdělávání a informace (zdůvodnění viz dále – specifikace metodického přístupu u jednotlivých opatření).

Ve výše uvedených textech jsou zmíněny a popisovány metody, které pro přehlednost uvádíme souhrnně v bodech. Mezi hlavní metody k této části hodnocení bude patřit:

- Dotazníkové šetření
- Doplnkové telefonické šetření na vzorku projektů
- Řízené rozhovory
- Nelineární regrese
- Analýza pomocí geografických informačních systémů (GIS)
- Metoda srovnávacích skupin

Zdroje dat pro posouzení Osy III

Pro ex-post evaluaci plánujeme využít kombinace dat z monitorovacího systému a dalších socio-ekonomických a demografických ukazatelů. Řešitelský tým bude tedy pracovat jak se sekundárními daty, tak i s primárními daty, která budou sesbírána v rámci dotazníkového šetření u příjemců podpory a řízených rozhovorů.

Data pro evaluaci Opatření III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy a Opatření III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

- ČSÚ – roční národní účty, souhrnné zemědělské účty (roční);
- Databáze Albertina (všechny podpořené subjekty dle IČ a dále kontrolní skupina subjektů bez podpory z tohoto opatření ve vybraných 3 až 4 okresech, ve kterých byly nejvyšší počty přijatých projektů);
- Šetření u podpořených podniků – otázky ve společném web dotazníku (kvantitativní výzkum);
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnotící indikátory – typ nezemědělské aktivity, závazný počet nově vytvořených míst;
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1. (v členění dle pohlaví a věku žadatele); zaměření nezemědělských činností - roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnotící indikátory – typ nezemědělské aktivity;

- SZIF – celkový objem investic vynaložených na opatření v členění na veřejné a soukromé výdaje (žádosti o proplacení); zaměření nezemědělských činností - roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření;
- ČSÚ – roční národní účty, struktura NH v členění dle sektorů; podíl čisté přidané hodnoty v PPS v jednotlivých sektorech NH na úrovni krajů (NUTS 3) (roční);
- ČSÚ – struktura zaměstnanosti v členění dle NH, pohlaví, věku (15-24 let) na úrovni krajů (NUTS 3) (roční); vývoj ekonomické aktivity obyvatel (čtvrtletní/roční) (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3); údaje o regionálních trzích práce (NUTS 3 – údaje krajských poboček ČSÚ) (roční); dlouhodobá nezaměstnanost v členění dle pohlaví, věku (20-24 let) na úrovni (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) (roční);
- VUPSV – vybrané ekonomické výsledky – zaměstnanost (NUTS 1) (čtvrtletní/roční);
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnocené indikátory – závazný počet nově vytvořených pracovních míst v členění na pracovní místa na zemědělském hospodářství (farmě) a mimo farmu;
- Provedení šetření u podpořených subjektů – otázky ve společném web dotazníku.

Opatření III.1.3. Podpora cestovního ruchu

- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.3.: hodnotící indikátory – počet nově vytvořených lůžek, počet nově vytvořených pracovních míst;
- ČSÚ – kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorií v členění kraj/okres/obec; domácí a výjezdový cestovní ruch (čtvrtletí); návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení (roční) na úrovni obcí; regionální struktura pohostinských a ubytovacích provozoven; časové řady 2000-2012 - návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v krajích/okresech a obcích, využití lůžek a pokojů v krajích – chybí podrobnější členění na nižší územní celky;
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.3.: hodnotící indikátory – počet nově vytvořených pracovních míst
- ČSÚ – struktura zaměstnanosti v členění dle NH, pohlaví, věku na úrovni krajů (NUTS 3) (roční); vývoj ekonomické aktivity obyvatel (čtvrtletní/roční) (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3); údaje o regionálních trzích práce (NUTS 3 – údaje krajských poboček ČSÚ) (roční); dlouhodobá nezaměstnanost v členění dle pohlaví, věku na úrovni (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) (roční)
- Provedení šetření u podpořených subjektů – otázky ve společném web dotazníku.

Data pro Opatření III.2.1. Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby a Opatření III.2.2. Ochrana a rozvoj dědictví venkova

- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.2.1.2. hodnotící indikátory – oblast služeb; počet osob využívajících z kvalitně služby (předpokládaný), počet osob s přístupem k internetu (předpokládaný), oblast služeb v členění dle jednotlivých oblastí;
- vylidňování venkova – demografické ukazatele za obyvatelstvo – např. demografické ročenky ČR; lexikon obcí ČR, počet obyvatel v obcích (roční); základní demografické údaje za okresy a kraje (časové řady);
- Provedení šetření u podpořených subjektů – otázky ve společném web dotazníku.

Opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.2.2. hodnotící indikátory – Počet podpořených aktivit dědictví venkova, Počet osob využívajících z kvalitně služby;
- vylidňování venkova – demografické ukazatele za obyvatelstvo – např. demografické ročenky ČR; lexikon obcí ČR, počet obyvatel v obcích (roční); základní demografické údaje za okresy a kraje (časové řady), roční hrubá míra čisté migrace v ČR a zvláště ve venkovských oblastech;
- Provedení šetření u podpořených subjektů – otázky ve společném web dotazníku.

Opatření III.3.1. Vzdělávání a informace

- ČSÚ – struktura zaměstnanosti v členění dle NH, pohlaví, věku na úrovni krajů (NUTS 3) (roční); vývoj ekonomické aktivity obyvatel (čtvrtletní/roční) (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3); údaje o regionálních trzích práce (NUTS 3 – údaje krajských poboček ČSÚ) (roční); dlouhodobá nezaměstnanost v členění dle pohlaví, věku na úrovni (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) (roční);
- VUPSV – vybrané ekonomické výsledky – zaměstnanost (čtvrtletní/roční);
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.3.1. – údaje o žadateli;
- provedení šetření u realizátorů vzdělávacích činností zaměřené na koncové uživatele odborného vzdělávání – dotazníkové šetření.

Opatření III.4.1 Získávání dovedností, animace a provádění

- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.4.1. – údaje o žadatelích a příjemcích;
- provedení šetření u realizátorů projektů – dotazníkové šetření.

Postupy a výsledek vyhodnocení hodnotících otázek

Účelem hodnocení je posouzení, do jaké míry realizace opatření PRV přispěla k naplňování cílů osy III. Bude sledováno, zda (a do jaké míry) opatření přispívají/přispěla k vytváření nových pracovních míst na lokálních trzích práce a zda diverzifikace do nezemědělských činností a další opatření vedou/vedla ke zvyšování příjmové úrovně obyvatel venkova. Dále, zda jsou naplňovány závazky ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie (OZE).

Zvyšování kvality života obyvatel venkovských oblastí bude hodnoceno prostřednictvím zvyšování úrovně občanské vybavenosti, infrastruktury a rozvoje malého a středního podnikání, které povede ke zlepšování životního prostředí.

V oblasti vzdělávání bude sledováno zvyšování vzdělanosti a růst kvalifikační úrovně obyvatel venkova přispívající k lepšímu uplatnění na trhu práce a zvýšení využívání informačních a komunikačních technologií. Získaná data o projektech a finančních tocích budou vyhodnocena v souvislosti se socioekonomickým vývojem a budou zpracována do souhrnných a přehledových tabulek v členění (podle opatření, regionů), případně podle typu žadatele a jeho charakteristik (věk, pohlaví, obor činnosti, atd.).

Ostatní indikátory budou zpracovány ze získaných dat pomocí statistických procedur a prezentovány v požadovaném členění v závislosti na termínech sledování (obvykle jednou ročně). Vlastní šetření budou realizována pro potřeby průběžných zpráv o hodnocení v závislosti na vhodnosti využití této techniky během realizace projektu.

Pro hodnocení účinků programu bude vhodné sledovat vývoj vybraných ukazatelů a porovnat situaci před a v průběhu (případně po skončení) financování opatření PRV. Problémem zde může být nedostatek vhodných dat z období před programovacím obdobím 2007-13.

Tab. 5: Shrnutí hodnocení na úrovni Osy III

Cíle (a) výsledkové a b) dopadové)	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF dopadový indikátor	Specifický – doplňkový indikátor
Kvalita života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace	Jak a do jaké míry přispělo toto opatření k hospodářské diverzifikaci příjemců?	Podpora nezemědělských činností, cestovního ruchu, zakládání a rozvoj mikropodniků vedla ke zvýšení hospodářské diverzifikace	Zvýšení nezemědělské hrubé přidané hodnoty v podpořených podnicích	Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS Čistý počet pracovních míst na plný úvazek

		příjemců		
Jak a do jaké míry přispělo toto opatření ke zlepšení kvality života příjemců?	Vybudování základní občanské, vodohospodářské a technické infrastruktury, což přispělo ke zlepšení kvality života příjemců	Počet osob využívajících zkvalitněné služby		---
Do jaké míry podpořilo toto opatření kapacitu příjemců ke zlepšení ekonomické diverzifikace a kvalitu života ve venkovských oblastech?	Vybudování základní občanské, vodohospodářské a technické infrastruktury, což přispělo ke zlepšení kvality života příjemců	Zvýšení přístupu k internetu ve venkovských regionech Nárůst počtu připojených obyvatel k ČOV	Zvýšený počet osob s přístupem k internetu	
Jaké další účinky, včetně těch, které souvisejí s jinými cíli / osami, jsou spojeny s implementací tohoto opatření (nepřímé, pozitivní / negativní dopady na příjemce, nepodpořené subjekty, lokální úroveň)?	Realizací podpory vedlo ke zvýšení hospodářské diverzifikace příjemců podpory a byly dosaženy také další účinky (přliv finančních prostředků do venkovských oblastí, zvýšení zaměstnanosti).	Diverzita aktivit podpořených subjektů Hrubý počet vytvořených pracovních míst	Počet podpořených nových prvků turistické infrastruktury Celkový objem investic Nárůst počtu turistů ve venkovských oblastech Hrubá přidaná hodnota firem (podpořených/nepodpořených) Počet podpořených místních partnerství	

Specifikace metod hodnocení pro jednotlivá opatření

III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy

5. *Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):*

Podpora byla zaměřena na diverzifikaci činností zemědělských subjektů směrem k nezemědělským činnostem zejména z oblasti těžby a úpravy vybraných nerostných surovin, zpracovatelského průmyslu, stavebnictví, obchodu, oprav motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost, řemeslných činností (např.: truhlářství, tesařství, kovářství, výroba keramiky, pletení košíků, sklářská výroba, rukodělné činnosti a dále zednické práce, zámečnictví, čalounictví, opravy strojů a zařízení, maloobchod apod.). Dále byla podpora zaměřena na výstavbu decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR k dosažení 8 % energie z obnovitelných zdrojů. Přednostně bylo podporováno využití existujících budov a ploch a prosazování inovačních přístupů.

6. *Použitý ukazatel*

Výstupy - Počet příjemců podpory, Celkový objem investic, Počet projektů na bioplynové stanice
Výsledky - Hrubý počet vytvořených pracovních míst,
Dopady - Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS, Čistý počet pracovních míst na plný úvazek

7. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

- i. ČSÚ – roční národní účty, souhrnné zemědělské účty (roční)
- ii. Databáze Albertina (všechny podpořené subjekty dle IČ a dále kontrolní skupina subjektů bez podpory z tohoto opatření ve vybraných 3 až 4 okresech, ve kterých byly nejvyšší počty přijatých projektů)
- iii. SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnotící indikátory – typ nezemědělské aktivity, závazný počet nově vytvořených míst atd.,
- iv. Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- v. Telefonické šetření u subjektů, kteří nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 5 % podpořených subjektů, tj. 15 subjektů.

8. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Pro zjištění a očištění vlivu projektů podpořených v rámci Osy III bude nezbytné nepracovat pouze se subjekty, které obdržely dotaci, ale také se subjekty, které nebyly PRV nijak dotčeny. Tato filozofie bude držena při hodnocení dopadů, jelikož se jedná o podstatnou část ex-post hodnocení. V této části budou využita data z doplňkového dotazníkového šetření na úrovni subjektů, kteří neobdrželi dotaci z tohoto opatření a analýza bude provedena ve vybraných krajích/okresech s nejvyššími počty přijatých žádostí, aby kontrolní skupina subjektů měla co nejvyšší míru vypovídací schopnosti. Údaje budou zajištěny z databáze Albertina pro vybrané okresy (cca 3 až 4).

III.1.2 Podpora zakládání podniků jejich rozvoje

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Opatření III.1.2 má obdobný charakter jako opatření III.1.1, nicméně je zaměřeno na podporu dvou tematických oblastí. Za prvé se jedná o podporu zakládání nových a rozvoje existujících nezemědělských mikropodniků (tj. podniků do 10 zaměstnanců s ročním obrátem do 2 mil. EUR) v oblasti řemesel a služeb pro venkovské hospodářství a obyvatelstvo. Za druhé bylo možné i v tomto opatření podporovat výstavbu jednotek tvrdé infrastruktury pro zpracování a využívání OZE. Z tohoto důvodu byla i u tohoto opatření stanovena geografická způsobilost pro lokalizaci intervence v obcích do 2000 obyvatel vyjma projektů zaměřených na OZE, které mohly být realizovány na území celé ČR mimo Hl. m. Prahu.

2. Použitý ukazatel

Výstupy - Počet podpořených mikropodniků, Počet projektů na bioplynové stanice

Výsledky - Zvýšení nezemědělské HPH v podpořených podnicích, Hrubý počet vytvořených pracovních míst, Celkový objem vyrobené elektrické energie

Dopady - Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS, Čistý počet pracovních míst na plný úvazek

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

- i. ČSÚ – roční národní účty, souhrnné zemědělské účty (roční)
- ii. Databáze Albertina (všechny podpořené subjekty dle IČ a dále kontrolní skupina subjektů bez podpory z tohoto opatření ve vybraných 3 až 4 okresech, ve kterých byly nejvyšší počty přijatých projektů)
- iii. SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.2.: hodnotící indikátory – typ nezemědělské aktivity, závazný počet nově vytvořených míst atd.,
- iv. Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- v. Telefonické šetření u subjektů, kteří nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 40 podpořených subjektů (tj. cca 5 % z celkového počtu podpořených subjektů).

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

V úvodní fázi bude vyhodnocen věcný pokrok dosažený v programovém období 2007-2013 v opatření III.1.2 dle dostupných dat a údajů SZIF, výročních zpráv PRV a také evaluačních zpráv (Mid-term a dílčí ex-post ze strany společnosti KPMG). Tento desk research vytvoří datový základ pro následující etapy a umožní především vyhodnotit, jak byly naplňovány monitorovací indikátory, pomocí kterých jsou

sledovány dosažené výsledky a výstupy jednotlivých projektů. Dále bude využita databáze Albertina pro identifikaci ekonomické situace podpořených mikropodniků. Analýza podmínek a příčin bude podpořena kvalitativním šetřením prostřednictvím webového dotazníku, který bude mít indikativní charakter pro sestavené argumenty v analýze. Stejně jako v případě opatření III.1.1 bude i v opatření III.1.2 provedena kontrafaktuální analýza. V této části budou využita data z doplňkového dotazníkového šetření na úrovni subjektů, kteří neobdrželi dotaci z tohoto opatření a analýza bude provedena ve vybraných krajích/okresech s nejvyššími počty přijatých žádostí, aby kontrolní skupina subjektů měla co nejvyšší míru vypovídací schopnosti. Údaje budou zajištěny z databáze Albertina pro vybrané okresy (cca 3 až 4).

III.1.3 Podpora cestovního ruchu

1. *Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):*

Podpora byla zaměřena na rozvoj doplňkové infrastruktury cestovního ruchu ve venkovských oblastech. Dostupné analýzy a podkladové informace k tomuto opatření ukazují, že většina realizovaných projektů (84%) byla zaměřená na investiční záměry ve smyslu výstavby či rekonstrukce penziónů a ubytovacích kapacit a jen v omezené míře byly podporovány pěší trasy, vinařské stezky apod. (nejčastěji se jednalo o naučné stezky). Obecně toto opatření mělo snahu podpořit různorodost ekonomických aktivit formou rozvoje nezemědělské produkce a podpořit zaměstnanost. Ve výsledku mělo dojít k zatraktivnění venkovských oblastí a tím ke zvýšení kvality života na venkově.

2. *Použitý ukazatel*

- Počet podpořených nových prvků turistické infrastruktury
- Celkový objem investic
- Nárůst počtu turistů ve venkovských oblastech
- Hrubý počet vytvořených pracovních míst/ (rozpis podle pohlaví / věku / podporovaných akcí)
- Hrubá přidaná hodnota firem (podpořených/nepodpořených)

3. *Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),*

Individuální rozhovory

- s pracovníky řídicího orgánu a SZIF,
- s žadateli a příjemci dotace

Plošné dotazníkové šetření mezi příjemci podpory

Analýza sekundárních dat

- indikátorové sestavy z monitorovacího systému (včetně identifikace všech žadatelů a příjemců)
- monitorovací a výroční zprávy a tabulky
- makroekonomická data z ČSU
- Magnus/Albertina

4. *Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.*

Pro účel detailnějšího posouzení dopadu bude provedena analýza finančních ukazatelů u podpořených projektů a toto bude konfrontováno s nepodpořenými subjekty (srovnávací skupina). Snahou bude provést analýzu hrubé přidané hodnoty a dalších ukazatelů. Informace budou zakoupeny z databáze Magnus. Obecně se vychází z předpokladu, že na podpořené subjekty i kontrolní skupinu působila stejným vlivem poptávka obyvatel po turistice v Česku, makroekonomický vývoj apod. Velmi odlišně se však mohou chovat různorodé regiony, jejichž turistická atraktivita je významně diferencována. Proto budou pro kontrafaktuální analýzu vybrána území, kde bylo podpořeno nejvíce projektů a k nimž bude možné identifikovat dostatečnou kontrolní skupinu.

III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby

1. *Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):*

Opatřeními byly podporovány investice do základní vodohospodářské infrastruktury obcí a ostatní technické infrastruktury. Dále se podporovalo budování a obnova místních komunikací, zlepšení

vzhledu obcí, zlepšení občanské vybavenosti a pořizování územních plánů. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a ČOV mohly být realizovány v obcích do 2000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Toto opatření bylo rozděleno do dvou podopatření. Podopatření III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic (z hlediska finanční alokace druhé nejvýznamnější v Ose III, byla podporována základní vodohospodářská infrastruktura a finančně méně náročné projekty budování či obnovy místních komunikací, zlepšení vzhledu obcí, např. úprava veřejných prostranství, a pořízení územních plánů a příslušné dokumentace). Podopatření III.2.1.2. Občanské vybavení a služby financovalo projekty pouze v obcích do 500 obyvatel, zejména zajištění a rozvoj chybějícího občanského vybavení a služeb, které není možné financovat v rámci tzv. mandatorních výdajů ze strany státu (např. školství, zdravotnictví, sociální, pečovatelské služby o seniory, obchodní infrastrukturu, objekty pro sportovní či kulturní aktivity, školící centra s využíváním ICT apod.).

2. Použitý ukazatel

Výstupy - Počet podpořených obcí/akcí, Celkový objem investic

Výsledky - Počet osob využívajících z kvalitnější služby, Zvýšený počet osob s přístupem k internetu

Dopady - Čistý počet pracovních míst na plný úvazek

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Podopatření III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic

- ČSÚ – demografické ročenky ČR; lexikon obcí ČR, počet obyvatel v obcích (roční); základní demografické údaje za okresy a kraje (časové řady)
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci podopatření;
- Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- Telefonické šetření u obcí, které nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 50 podpořených subjektů (tj. cca 5 % z celkového počtu podpořených subjektů).

Podopatření III.2.1.2. Občanské vybavení a služby

- ČSÚ – demografické ročenky ČR; lexikon obcí ČR, počet obyvatel v obcích (roční); základní demografické údaje za okresy a kraje (časové řady)
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci podopatření;
- Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- Telefonické šetření u obcí, které nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 13 podpořených subjektů (tj. cca 5 % z celkového počtu podpořených subjektů).

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

V rámci tohoto opatření bude provedeno šetření na úrovni podpořených subjektů a dále budou osloveny jako kontrolní srovnávací skupina nepodpořené subjekty s cílem identifikace vývoje a stavu rozvoje v dané venkovské obci a stavu občanského vybavení a služeb. Bude tak možné vyvodit závěry týkající se míry vlivu intervence PRV v podpořených obcích. Evaluátor předpokládá oslovení nepodpořených subjektů prostřednictvím webového dotazníku.

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervencí):

Podpora je určena na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví, ale také na investice spojené s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví. Základním smyslem dle intervenční logiky je podpořit investice zajišťující vyšší atraktivitu venkovských oblastí a tím přispět ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a další diverzifikaci ekonomických aktivit.

Použitý ukazatel

Dříve zpracované studie (mid-term hodnocení PRV nebo průběžné výsledky ex-post hodnocení od KPMG) ukázaly na metodickou problematičnost některých monitorovacích indikátorů. Proto bude pozornost zaměřena spíše na plošné dotazníkové šetření jako na zdroj alternativních dat. Celkově budou využity tyto ukazatele:

- Počet osob využívající zkvalitněné služby
- Počet podpořených akcí
- Počet podpořených obcí
- Otázky v dotazníkovém šetření zaměřené na přínosy, efekty a dopady realizovaných akcí a jejich kvantifikace

2. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze), Individuální rozhovory

- s pracovníky řídicího orgánu a SZIF,
- s příjemci dotace, tj. 32 telefonických rozhovorů (tj. cca 5 % z celkového počtu projektů)

Plošné dotazníkové šetření mezi příjemci podpory

Analýza sekundárních dat

- indikátorové sestavy z monitorovacího systému (včetně identifikace všech žadatelů a příjemců)
- monitorovací a výroční zprávy a tabulky

3. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

S ohledem na specifika tohoto opatření není možné vytvořit relevantní kontrolní skupinu, na které by mohla být provedena kontrafaktuální analýza, nebude srovnání u tohoto opatření provedeno.

III.3.1 Vzdělávání a informace

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Toto opatření bylo určeno pro vzdělávání a informování hospodářských subjektů, které působí nebo hodlají působit na venkově. Vzdělávání bylo zaměřeno na možnosti diverzifikace činností nezemědělské povahy, zakládání a rozvoj mikropodniků, možnost uplatnění ve venkovském cestovním ruchu, ve službách pro obyvatelstvo a možnostech rozvoje dědictví venkova. Cílem bylo posílit lidský potenciál jako základní podmínku pro místní ekonomiku a zajištění zlepšení místních služeb, zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit.

2. Použitý ukazatel

Opatření bude vyhodnoceno kvantitativně pomocí indikátorů projektů a vybraných statistických dat ČSÚ a VUPSV (viz níže). Jedná se o indikátory:

- Počet účastníků podporovaných aktivit
- Celkový počet vzdělávacích dnů poskytnutých účastníkům
- Počet účastníků, kteří úspěšně ukončili vzdělávání

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Hodnoty indikátorů budou získány z dat SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.3.1.

A dále budou využita data:

- ČSÚ – struktura zaměstnanosti v členění dle NH, pohlaví, věku na úrovni krajů (NUTS 3) (roční); vývoj ekonomické aktivity obyvatel (čtvrtletní/roční) (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3); údaje o regionálních trzích práce (NUTS 3 – údaje krajských poboček ČSÚ) (roční); dlouhodobá nezaměstnanost v členění dle pohlaví, věku na úrovni (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) (roční)
- VUPSV – vybrané ekonomické výsledky – zaměstnanost (čtvrtletní/roční)

Dále bude provedeno:

- Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- Telefonické šetření u subjektů, které nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 5 podpořených subjektů (tj. cca 5 % z celkového počtu podpořených subjektů). U

těchto subjektů budou provedeny detailní analýzy podpořených osob dle prezenčních listin, které budou vyžádány v příslušných RO SZIF ve spolupráci se zadavatelem.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

V rámci evaluace finančního a věcného pokroku bude provedena analýza dostupných dat o čerpání prostředků PRV 2007-2013 v opatření III.3.1 Databáze PRV 2007-2013 bude sloužit jako hlavní zdroj pro indikátory. Ty budou dále komparovány se statistickými údaji ČSÚ a VUPSV.

Pro detailnější hodnocení výsledků tohoto opatření budou využity informace a údaje z dotazníkového šetření, ve kterém budou osloveni všichni realizátoři projektů v tomto opatření (na základě kontaktních údajů v databázi SZIF). Evaluátor rovněž provede na vzorku 5 realizátorů vzdělávacích projektů zhodnocení struktury osob, které byly podpořeny ve vzdělávacích aktivitách dle struktury prezenčních listin evidovaných na příslušných RO SZIF. Kontrafaktuální analýzu v tomto opatření nebude možné provést s ohledem na to, že není možné stanovit skupinu osob, které neprošly realizovanými vzdělávacími aktivitami, a zároveň měly zájem se vzdělávacích aktivit účastnit.

III.4.1 Získávání dovedností, animace a provádění

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

V rámci tohoto opatření místní partnerství získávala dovednosti pořádáním informačních a propagačních akcí a vzděláváním svých zaměstnanců, partnerů a členů orgánů. Opatření bylo také zaměřeno na tvorbu integrovaných rozvojových strategií formou komunitního plánování a na poradenství a služby spojené s jejich tvorbou. Cílem tohoto opatření bylo zavedení místní rozvojové strategie do systému programů rozvoje venkova a posílení lidského potenciálu jako základní podmínky pro místní ekonomiku a zajištění místních služeb.

2. Použitý ukazatel

Opatření bude vyhodnoceno kvantitativně pomocí indikátorů projektů:

- Počet získaných dovedností a uspořádaných akcí
- Počet účastníků na akcích
- Počet podpořených místních partnerství
- Počet účastníků, kteří úspěšně dokončili vzdělávací akci

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

Hodnoty indikátorů budou získány z dat SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.4.1.

Dále bude provedeno:

- Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- Telefonické šetření u subjektů, které nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 3 až 4 podpořených subjektů (tj. cca 5 % z celkového počtu podpořených subjektů);
- Šetření na úrovni vybraných RO SZIF (Středočeský, Jihočeský kraj, a kraj Vysočina), kde budou evaluátorem zjišťovány informace a údaje o charakteru získaných dovedností a zaměření uspořádaných akcí. Příslušné RO SZIF budou osloveny ve spolupráci se zadavatelem.

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

V rámci evaluace finančního a věcného pokroku bude provedena analýza dostupných dat o čerpání prostředků PRV 2007-2013 v opatření III.4.1 Databáze PRV 2007-2013 bude sloužit jako hlavní zdroj pro indikátory. Tato kvantitativní evaluace bude doplněna kvalitativním zhodnocením na základě informací získaných dotazníkovým šetřením, ve kterém budou osloveni všichni realizátoři projektů v tomto opatření na základě kontaktních údajů v databázi SZIF.

Jako kontrafaktuální přístup budou v tomto opatření vybrány 3 obce, které podávaly žádosti o dotaci, nicméně podporu nezískaly. Se zástupci těchto obcí budou provedeny individuální řízené rozhovory (přímé nebo telefonické), v jejichž rámci budou identifikovány rozdíly v životaschopnosti a míry oživení místního rozvoje ve srovnání s obcemi, které dotaci získaly.

1.5.4. Detailní metodika ex-post evaluace – OSA IV.

IV

OSA 4: LEADER

IV. 1

Celkové porozumění a souvislosti osy a příslušných opatření

Hlavním cílem Osy IV je realizovat místní rozvojové strategie (tedy Strategický plán Leader) a spolupráci místních partnerství. Principy LEADER jsou pro rozvoj venkovských oblastí zvláště vhodnou metodou, protože sloučením různých subjektů působících v rurálním prostoru tyto principy vedou k pozitivním efektům. Právě prostřednictvím místních akčních skupin (MAS) dostávají šanci zapojit se do problematiky jednotlivých oblastí široké vrstvy obyvatelstva, a to především formou převzetí rozhodovacích pravomocí týkajících se příslušných venkovských oblastí. Princip Leader neznamená antagonistickou podobu místních samospráv, je naopak jejich vhodným doplňkem v cílených aktivitách pro obnovu a rozvoj obcí a přispívá také k rozvoji zemědělského sektoru a péči o přírodu a krajinu.

Obecným cílem programu „LEADER je podporovat aktivitu a systém řízení „bottom up“, podporovat podnikání na venkově. Hlavním přínosem metody LEADER je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny jednak uvnitř venkovských regionů a komunit, jednak prostřednictvím venkovských komunit. Místní úroveň řízení je z hlediska metody Leader spoluprací založenou na partnerství tří skupin místních subjektů: veřejná správa, podnikatelský sektor a občanská společnost. Šetřením (MTR) byly zjištěny určité slabiny LEADER.

K posouzení dosavadního vývoje OSY IV PRV využijeme hodnotící a výroční zprávy Výroční zpráva PRV za rok 2008-2012, Sběr dat a monitoring PRV, Průběžné hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013.

Slabiny minulého období:

Činnost MAS se neintegrovala do celkového systému řízení rozvoje venkovských oblastí. Například strategické plány LEADER a integrované strategie území se nepromítly do programů rozvoje krajů, do činnosti ORP a bez několika iniciativních pokusů se ani nepropojily s nástroji, jako je Místní agenda 21. Tím, že byly strategické plány LEADER, jako rozvojové dokumenty vytvořeny zdola podle skutečných potřeb, zůstaly jakoby izolované od ostatních nástrojů řízení rozvoje území. Střednědobé hodnocení nepotvrdilo domněnku, že MAS je dominantní síla a má podstatný vliv na život obce. Nepodařilo se prosadit partnerský princip, veřejná správa plně neporozuměla metodě LEADER a nepodařilo se využít jejího potenciálu.

Hodnocení se zaměří na to, do jaké míry nový program PRV reaguje na tyto slabiny minulých období a jak naplňuje uplatňování principů LEADER.

Opatření IV.1.1. Místní akční skupina

V rámci tohoto opatření byly podporovány místní akční skupiny, které v souladu s principem Leader zajišťovaly realizaci svých **Strategických plánů LEADER** (dále SPL). SPL na období 2007(8)-2013 vymezuje možné oblasti podpory na základě podmínek Programu rozvoje venkova pro jednotlivé osy a jejich opatření, kromě nárokových opatření osy II a opatření Podpora předčasného ukončení zemědělské činnosti, Seskupení producentů a Pozemkové úpravy v ose I.

V hodnocení se zaměříme především na skutečnosti, které byly zdůrazňovány v závěrech a doporučeních střednědobého hodnocení PRV z roku 2010. Jedná se o:

- implementaci metody LEADER (v PRV implementována nebyla – v tematických OSÁCH se nadále pracuje s přístupem „top-down“ založeným na podpoře vzájemně neprovázaných a neintegrováných projektů izolovaných příjemců)
- udržení kvalitního personálu MAS,
- zvýšení počtu aktivních členů,
- utváření partnerství mezi aktivními subjekty v regionu z různých sektorů
- růstu odbornosti, dovedností a připravenosti partnerů MAS a místních žadatelů
- Rozdělení MAS podle dělby práce a odpovědnosti vůči platební agentuře (SZIF)
- Preference pro projekty spolupráce (projekty spolupráce nejsou v PRV výslovně preferovány před projekty izolovaných žadatelů).

Implementační orgány aktivně nevedou MAS k naplňování všech principů LEADER a tento přístup nechápu jako metodu, nýbrž jako jeden z programů či opatření, který pouze duplikuje opatření tematických OS a je proto vnímán spíše jako přívěšek Programu než metoda jeho realizace.

Opatření IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie

Podpora se vztahuje na projekty, které jsou v souladu se schváleným Strategickým plánem Leader (SPL), zpracovaným v rámci podpory z opatření IV.1.1. a Pravidly pro žadatele opatření IV.1.2. vybírány místními akčními skupinami (MAS) schválenými pro realizaci SPL.

V hodnocení se zaměříme především na skutečnosti, které byly zdůrazňovány v závěrech a doporučeních střednědobého hodnocení PRV z roku 2010. Jedná se o:

- Problematiku utváření partnerství mezi aktivními subjekty v regionu, kde je efekt jen částečný. Objevuje se jen tam, kde je partnerská spolupráce jedním z výslovných požadavků MAS na místní žadatele. Protože však ŘO dále nesleduje, jak je princip partnerství na projektové úrovni;
- Integraci SPL do vertikálního systému řízení;
- Fakt, že MAS nepředstavují dominantní sílu a nemají podstatný vliv na život obce ani na její řízení;
- Chybějící doklady o využití integrovaných strategií území a strategických plánů Leader V rozvojových programech krajů;
- Přístup Leader a výsledky činnosti MAS zatím nejsou integrovány do celkového systému.

Opatření IV.2.1. Realizace projektů spolupráce

Dotace byla poskytována na projekty národní spolupráce na území České republiky, s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami na území České republiky a na projekty mezinárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi MAS a jinými skupinami, pracujícími na principech LEADER v rámci členských států EU a na území třetích zemí.

Smyslem tohoto opatření bylo využití příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí. Základní myšlenkou ve vztahu k ose LEADER je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově.

V hodnocení se zaměříme především na skutečnosti, které byly zdůrazňovány v závěrech a doporučeních střednědobého hodnocení PRV z roku 2010. Jedná se o:

- spolupráci mezi podpořenými MAS a nepodpořenými MAS v rámci opatření
- kontakty a spolupráce se zahraničními MAS
- identifikace „předstírané“ spolupráce partnerů, kteří nezávisle na sobě realizují své individuální projekty, přestože jsou navenek deklarovány jako projekty spolupráce
- přenos dobré praxe a sdílení zkušeností mezi jednotlivými MAS

IV. 2

Metodický přístup k Ose IV

Evaluace je založena na kombinaci kvantitativního a kvalitativního hodnocení hierarchie cílů PRV, které se dělí na výstupy, výsledky a dopady – a tomu odpovídající indikátory. Hodnocení bude dle standardu CMEF (Common Evaluation and Monitoring Framework) rozděleno do třech základních fází:

1. Plánování hodnocení / Strukturování
2. Shromažďování dat a informací a jejich analýza / Pozorování
3. Hodnocení / Posuzování

Zodpovídání evaluačních otázek

Základem pro hodnocení osy 4 budou odpovědi na evaluační otázky:

- Stanovení hodnotících kritérií
- Přiřazení indikátorů k otázkám, příp. navržení vlastních doplňkových indikátorů
- Určení zdrojů dat a způsobu jejich získání
- Sladění klíčových výrazů používaných při hodnocení
- Sběr a analýza primárních a sekundárních dat
- Formulace odpovědí

Posouzení míry, do jaké Program přispívá k dosažení svých cílů a cílů stanovených v NSPVV ČR

Při posuzování míry dosažení stanovených cílů byla pozornost soustředěna na úroveň opatření, OS a v rámci možností také celého Programu. Ve všech případech posuzování zahrnovalo:

- Posouzení kvantitativních a kvalitativních indikátorů používaných Programem
- Porovnání aktuálního stavu plnění daných indikátorů s cílovými hodnotami stanovenými v Programu případně doporučených v průběžných zprávách (příp. v NSPRV).
- Celkové zhodnocení plnění závazků v OSE IV, využívání principu Leader mimo MAS a případné návrhy na změny zaměření dílčích aktivit OSY IV

Formulace závěrů a doporučení

Určení faktorů, které přispívají k úspěchu, či neúspěchu provádění programu vyžaduje použití těchto informačních zdrojů:

- Analýza věcného a finančního plnění opatření
- Zvážení externích faktorů, které mohly ovlivnit úspěšné čerpání prostředků OSY IV Programu PRV
- **Formulace závěrů a doporučení, určení možných úprav nutných pro budoucí program PRV** na základě provedených analytických a syntetických prací u jednotlivých opatření.

Evaluační postup

KROK 1 – analýza náplně OSY IV PRV a jejího finančního plnění

- Studium programové dokumentace (Nařízení ES 1698/2005, Národní strategický plán rozvoje venkova, PRV, Pravidla, Výroční zprávy, analýzy opatření OP Zemědělství, ex-ante hodnocení PRV apod.)
- Studium výchozího a finálního stavu podporovaných MAS k datu ukončení programovacího období 2007-2013
- Identifikace vazeb mezi podporou z OSY IV a jejími výslednými efekty v MAS
- Analýza finančního plnění – sestavení přehledů
- Identifikace nedostatečného čerpání
- Identifikace oblastí s nadměrným zájmem o podporu

KROK 2 – obsahová analýza projektů se žádostí o proplacení

Zjištění struktury podporovaných projektů na základě dat za jednotlivá (pod)opatření a OSY IV projektů se žádostí o proplacení:

- Obsahová stránka
- Přibližné rozložení čerpaných prostředků podle způsobilých výdajů
- Identifikace typů investic s ohledem na zájem ze strany příjemců
- Roztřídění MAS (popř. obcí) do skupin podle typu projektů

- Analýza sítí MAS z pohledu čerpání pomoci, existence, typů projektů
- Konzultace s odpovědnými gestory (pod)opatření OSY IV

KROK 3 – šetření na vzorcích příjemců a srovnávacích skupin MAS

- Analýza z dat (odpovědi) předchozích hodnotících zpráv
- Výběrové doplňkové šetření v rámci jednotlivých skupin MAS (viz krok 2)

KROK 4 – analýza získaných informací

- Komparace získaných dat za vzorky příjemců a srovnávacích skupin mezi sebou

KROK 5 – závěry evaluace

- Vyhodnocení dosažení cílů OSY IV PRV
- Formulace doporučení

Sběr primárních dat

Navážeme na techniky použité ve Střednědobém hodnocení PRV hodnocení OSY IV (celého PRV) – technika CATI: Computer Assisted Telephone Interviewing (Telefonické dotazování s podporou počítače), CAWI: Computer Assisted Web Interviewing (Online dotazování pomocí internetu), telefonické a osobní rozhovory se žadateli (osobní rozhovory měli také formu kratší případové studie) a expertní škálování.

Práce s daty a s kurzem EUR/ CZK

Předpokládáme, že pro analýzu regionálního rozložení dotací a míry úspěšnosti budou k dispozici data z IS SZIF. K přepočítávání kurzů EUR/CZK budou použity kurzy z Výročních zpráv.

Omezení provádění evaluace

a) Omezená kvantifikovatelnost výsledků a dopadů

Odpovědi nejsou svým charakterem plně kvantifikovatelné, mají kvalitativní povahu.

b) Příčiny výsledků a dopadů

Předpokládáme následující problémy s:

- identifikací externích faktorů
- oddělení jejich působení od působení intervencí PRV.
- **očištění dopadů** od jiných vlivů, než je podpora PRV

c) Časové zpoždění výstupů, výsledků a dopadů

Čerpání prostředků v jednotlivých opatřeních PRV je nerovnoměrné, a to jak z důvodu postupného vyhlásování výzev, tak z věcných důvodů.

d) Absence úplných a spolehlivých dat v časových řadách

V tomto případě budeme hledat náhradní postupy (obdobná či podkladová data sbíraná za jinými účely, vzorky, případové studie, vybraná makroekonomická zhodnocení, dílčí závěry), které nám tato data alespoň z části pomohou doplnit.

Zdroje dat pro posouzení Osy IV

Hodnocení ex post vezme v úvahu následující dokumenty:

- Výroční zpráva PRV za rok 2008-2012,
- Sběr dat a monitoring PRV,
- Střednědobé hodnocení Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013.
- Dílčí zjištění prezentovaná v průběžné evaluační zprávě ex-post hodnocení ze strany společnosti KPMG (2015).

Pro další doplnění dalších souvislostí využijeme následující dokumenty

- Politika územního rozvoje ČR (2008)
- Národní rozvojový plán ČR 2007-2013
- Strategie celoživotního učení ČR 2007-2015
- Strategie realizace Smart Administration 2007-2015 (Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby)
- Národní strategický plán rozvoje venkova 2007-2013 [akt. 2010]
- Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)
- Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2007-2013
- Koncepce podpory místní Agendy 21 v ČR do roku 2020
- Leader (<http://leader.isu.cz/socio.aspx>)
- NS MAS ČR, <http://www.nsmas.cz>
- Strategie Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začleňování představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské unie. V oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením je její vlajkovou iniciativou Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, která je zaměřena na podporu hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Ve své kapitole III.2. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopné ekonomiky
- Soubor návrhů nových nařízení Evropské komise na období 2014–2020. Nově je navrhováno společné nařízení, které nastavuje obecné podmínky pro fondy tzv. Společného strategického rámce.
- Strategie konkurenceschopnosti ČR, Zpět na vrchol 2012 – 2020 - Strategie charakterizuje záměr vlády dostat do roku 2020 Českou republiku prostřednictvím této strategie mezi 20 nejvíce konkurenceschopných zemí světa. Strategie posuzuje konkurenceschopnost v devíti pilířích. Např.: trh práce, makroekonomická stabilita.
- Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014-2020 - Strategie regionálního rozvoje ČR je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. V kapitole 1.2.2. Územní soudržnost je charakterizován trh práce, obyvatelstvo, sociální exkluze atd.
- Analýza lokálních politik, nástrojů a potřeb obcí v oblasti sociálního začleňování a monitoring realizace opatření obsažených v NAPSÍ
- Dokumenty Spolku pro obnovu venkova ČR, Celostátní síť obnovy venkova, Zprávy o stavu zemědělství vydávané ročně Ministerstvem zemědělství (tzv. Zelené Zprávy), Analýzy se Svazu měst a obcí, Dokumenty SZIF
- Leader a informační zdroje Strategického plánu LEADER (SPL),
- Proposal for REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL laying down the common provisions for the ERDF, ESF, Cohesion Fund, EAFRD and EMFF, COM(2011) 615 final/2
- Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD). COM(2011) 627 final/22
- Výstupy českých a mezinárodních grantů
- Multifunkčnost k udržitelnosti českého zemědělství (MPSV ČR) 2004-2007

- Regionální diferenciacce venkovského prostoru Česka –VAV MMR (2007–2011)
- Venkovský prostor pro žiti nebo dožití - NAZV QI 92A023(2008-2012)
- Capitalisation of Research Results on the Multifunctionality of Agriculture and Rural Areas” MULTAGRI “ (EU SSA project within the Sixth Framework, contractnumber 505 297) <http://multagri.lyon.cemagref.fr/> (2003-2005)

Postupy a výsledek vyhodnocení hodnotících otázek

Tab. 6: Shrnutí hodnocení na úrovni Osy IV

Cíle (a) výsledkové a b) dopadové	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF dopadový indikátor	Specifický – doplňkový indikátor
Realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství	Do jaké míry přispěl PRV 2007-2013 k budování místních kapacit pro zaměstnanost a diverzifikaci prostřednictvím programu LEADER?	Příspěvek PRV 2007-2013 k budování kapacit pro zaměstnanost a diverzifikaci prostřednictvím programu LEADER.	Zlepšení řízení ve venkovských oblastech	Role MAS ve vztahu k obcím
	Do jaké míry přispěly MAS k dosažení cílů místní strategie a PRV 2007-2013?	Příspěvek MAS k dosažení cílů místní strategie a PRV 2007 – 2013.	Uvolnění endogenního potenciálu	Přísun finančních prostředků do obcí Rozvojový potenciál v obcích
	Do jaké míry byl implementován přístup LEADER?	Stav a míra implementace přístupu LEADER.	Zavedení víceodvětvových přístupů a podpora spolupráce	Míra aplikace principu partnerství na lokální úrovni Míra implementace principů v ostatních osách PRV
	Do jaké míry přispěla implementace přístupu LEADER ke zlepšení místní správy?	Příspěvek implementace přístupu LEADER ke zlepšení místní správy.	Zlepšení řízení ve venkovských oblastech	Míra zlepšení sociálního klimatu, v řízení obce a v přitažlivosti pro podnikatele a obyvatele

Opatření 4.1.1 Místní akční skupina

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Sociální kapitál je jedním z předpokladů využití rozvojového potenciálu venkova. Avšak sociální kapitál nese rysy veřejného statku a není tedy primárně akumulován podnikatelskými subjekty, a proto je zde iniciační role státu tak důležitá. Metoda LEADER vychází z přesvědčení, že jedině lidé, obyvatelé příslušného území vytvářející místní společenství (komunitu) znají nejlépe problémy a potřeby svého území a je schopno je samostatně a aktivně řešit na základě principu odspoda-nahoru. Místní akční skupiny (MAS) vytvářené na základě partnerství veřejného (obce, jimi založené organizace) a soukromého (obce, NNO, aktivní občané) sektoru se staly důležitým prvkem, sehrávajícím důležitou úlohu při rozvoji venkova. Prostřednictvím nich Intervence z PRV významně podpořily aktivizaci všech zdrojů území MAS pro lepší využití jeho potenciálu a zlepšení kvality života lidí, kteří v něm žijí. Nástrojem proto byly na základě komunitního projednávání vytvořené Strategické plány LEADER a v rámci nich realizované projekty. V rámci tohoto opatření realizovaly místní akční skupiny svůj Strategický plán Leader. Podpora byla poskytována místním akčním skupinám, které splní kritéria přijatelnosti, posuzovaná SZIF, a byla vybrána Hodnotitelskou komisí, složenou ze jmenovaných expertů. Přímá dotace MAS se poskytovala na provoz, administrativu a poradenství spojené s realizací SPL.

2. Použitý ukazatel

- počet podpořených akcí (poskytování informací o místní rozvojové strategii, vzdělávání zaměstnanců apod.)

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

- Dotazníkové šetření prostřednictvím webového rozhraní – budou osloveni všichni příjemci podpory (identifikace struktury použití dotace a organizovaných akcí), celkem bylo podpořeno 112 MAS;
- Analýza sekundárních dat, tj. zejména indikátorové sestavy z monitorovacího systému (včetně identifikace všech žadatelů a příjemců) a monitorovací a výroční zprávy a zprávy a podklady Národní sítě MAS ČR (NS MAS);
- Individuální rozhovory s pracovníky řídicího orgánu a SZIF, s pracovníky NS MAS a s žadateli a příjemci dotace (cca 5 % vzorek ze skupiny podpořených i nepodpořených MAS).

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Toto opatření podpořilo všechny vybrané MAS přímou dotací na provoz, administrativu a poradenství spojené s realizací SPL, tak aby byly dostatečně vybaveny pro zajištění činnosti svých aparátů pro realizaci SPL, která probíhala prostřednictvím veřejných i podnikatelských subjektů (příjemců) z území MAS v rámci následujícího opatření 4.1.2. Konkrétní dopady lze tedy hodnotit až v rámci tohoto opatření, kde bude kontrafaktuální analýza provedena.

Opatření 4.1.2 Realizace místní rozvojové strategie

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Podporu lze poskytnout na projekty, které jsou v souladu se schváleným Strategickým plánem Leader místní akční skupiny a příslušnými podmínkami opatření programu rozvoje venkova. Projekty k realizaci vybírá na základě předem stanovených bodovacích kritérií místní akční skupina prostřednictvím své výběrové komise

2. Použitý ukazatel

- Počet zapojených (podpořených MAS)
- Celková rozloha oblastí MAS
- Celková populace v oblasti MAS
- Počet projektů financovaných MAS
- Počet příjemců (realizátorů MAS)

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

- Dotazníkové šetření formou webového rozhraní u příjemců podpory;
- Analýza sekundárních dat, zejména indikátorové sestavy z monitorovacího systému (včetně identifikace všech žadatelů a příjemců) a monitorovací a výroční zprávy a zprávy a podklady Národní sítě MAS ČR (NS MAS);
- Ex-post hodnocení Strategického plánu LEADER k 31. 12. 2015 (základní zdroj informací pro evaluaci);
- Individuální rozhovory s pracovníky řídicího orgánu a SZIF, s pracovníky NS MAS a s vybranými žadateli a příjemci dotace (cca 10 rozhovorů).

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Při hodnocení dopadů intervence vycházíme z předpokladu, že území, ve kterých působily podpořené subjekty i kontrolní skupina z území, ve kterém nebyl realizován SPL, řešily obecně podobné problémy a z nich vyplývající potřeby. Pro kontrafaktuální analýzu bude vybrána dostatečně reprezentativní

skupina MAS v regionech ve kterých bylo jejich prostřednictvím podpořeno nejvíce projektů a k nim kontrolní skupina cca tří MAS, které v programovém období 2007-2013, nebyly vybrány k podpoře a nerealizovaly SPL, a tudíž subjekty v území jejich působnosti nerealizovaly v rámci opatření IV.1.2. žádné projekty.

Opatření 4.2.1 – Realizace projektů spolupráce

1. Jev, na který intervence míří a logika změny vyvolaná intervencí (vazba příčina – následek při intervenci):

Podpora byla poskytována na projekty spolupráce mezi územími na národní úrovni nebo nadnárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami v rámci členských států a na území třetích zemí. Smyslem tohoto opatření je využití příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí.

2. Použitý ukazatel

- Počet podpořených projektů spolupráce
- Počet spolupracujících MAS

3. Způsob jeho získání (např. sběr dat, název databáze),

- Dotazníkové šetření prostřednictvím webového rozhraní u příjemců podpory – koordinační MAS (celkem realizováno 140 projektů spolupráce, z toho 116 národní, 24 mezinárodní);
- Analýza sekundárních dat, zejména indikátorové sestavy z monitorovacího systému (včetně identifikace všech žadatelů a příjemců) a monitorovací a výroční zprávy a zprávy a podklady Národní sítě MAS ČR (NS MAS), dokumentace koordinačních MAS k projektům spolupráce;
- Individuální rozhovory s pracovníky řídicího orgánu a SZIF, s pracovníky NS MAS a s vybranými žadateli a příjemci dotace – manažery projektů spolupráce (7 rozhovorů, tj. 5 % vzorek ze 140 realizovaných projektů).

4. Stručný popis metody hodnocení a způsob konstrukce kontrafaktuální analýzy.

Toto opatření podporovalo projekty spolupráce MAS z různých a často dost odlišných regionů popř. i zahraničních partnerů (Slovensko, Polsko, Finsko apod.) a projekty byly zaměřeny především na výměnu zkušeností a získávání příkladů dobré praxe. Dopady projektů mají dlouhodobý charakter a projeví se v práci MAS a jejich prostřednictvím celého území až v dalším období. S ohledem na tato specifika není možné vytvořit relevantní kontrolní skupinu použitelnou pro kontrafaktuální analýzu, nebude tedy tato u tohoto opatření provedena.

1.5.5 Hodnocení Technické asistence a Národní sítě rozvoje venkova

Technická asistence

Hodnocení bude řízeno hodnotící otázkou:

Do jaké míry přispěla technická pomoc k dosahování cílů programu?

Technická asistence bude hodnocena především studiem zpráv o projektech, na které byly příslušné prostředky vynakládány s tím, že budou konfrontovány s prioritami a potřebami v implementaci a řízení opatření v PRV. Ze statistiky/monitoringu budou identifikovány ukazatele vstupu a výstupu.

Relevantní respondenti budou tázáni s cílem zjistit ukazatele „uspokojení“ s naplněním funkce Technické asistence, které mohou být považovány za ukazatele dopadu.

Národní síť rozvoje venkova

Cíle sítě:

Seskupit organizace a administrativu zapojenou do podpory rozvoje venkova a zemědělství,

- Vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem za účelem technické asistence pro projekty národní a mezinárodní spolupráce,
- Podpořit implementaci a hodnocení politiky rozvoje venkova a zemědělství sdružením expertů,
- Sběr a výměna informací a údajů o nejlepší praxi a know-how,
- Organizace seminářů, setkání, workshopů týkajících se subjektů podílejících se na rozvoji venkova a zemědělství,
- Vytvoření databáze expertů a poradců; systém certifikace poradců pro venkov a zemědělství osy III a IV PRV,
- Být komunikačním a marketingovým nástrojem mezi subjekty činnými v oblasti rozvoje venkova.

Hodnocení bude řízeno hodnotící otázkou:

Do jaké míry přispěla Národní síť rozvoje venkova k dosahování cílů program?

Budou identifikovány ukazatele vstupů, výstupů (počty seminářů, brožur, prezentace nejlepší praxe) a výsledků (např. počty sítí, diskusních fór).

1.5.6 Posuzování na úrovni programu

Posouzení intervenční logiky programu

Intervenční logika bude nejprve posouzena na její koherenci napříč potřebami a cíli/opatřeními a to na začátku procesu hodnocení.

Jakmile se bude blížit ke konci hodnocení Programu na úrovni opatření a Os, bude možné opět hlouběji posoudit intervenční logiku pomocí syntézy výsledků těchto hodnocení.

Budou posuzovány typy Intervenčních logik:

- Rozvoj podnikání
- Efektivita podnikání a konkurenceschopnost
- Zlepšení environmentální kvality
- Diversifikace a resilience (životaschopnost venkovské ekonomiky při šocích).
- Kvalita života.
- Přístupy postavené na partnerství.

Výsledky posouzení intervenční logiky, postavené na odpovídajících teoriích a logice výsledků/dopadů programu, budou podrobeny posouzení vybraných a nestranných odborníků (rozhovory, případně workshop) s cílem zajistit triangulaci.

Průřezové hodnotící otázky – úroveň programu

Hodnocení většiny průřezových otázek bude do značné míry vázáno na hodnocení na úrovni jednotlivých os a odpovídající ukazatele a hodnotící kritéria. Konečné závěry a doporučení budou formulovány integrovaně celým týmem tak, aby bylo možné zahrnout synergie, komplementarity a případně antagonismy působení opatření v jednotlivých osách.

Hodnocení většiny průřezových otázek bude do značné míry vázáno na hodnocení na úrovni jednotlivých os a odpovídající ukazatele a hodnotící kritéria. Konečné závěry a doporučení budou formulovány integrovaně celým týmem tak, aby bylo možné zahrnout synergie, komplementarity a případně antagonismy působení opatření v jednotlivých osách.

Tab. 7: přehled přístupu k odpovězení hodnotících otázek na úrovni programu

Cíle	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF dopadový indikátor	Specifický indikátor
Rozvoj venkovského prostoru na základě trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí, snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, podpora rozšiřování a diverzifikace ekonomických aktivit ve venkovském prostoru.	Do jaké míry PRV přispělo k růstu celé ekonomiky venkova?	Prokazatelný růst ekonomiky Prokazatelný růst produktivity práce	Hospodářský růst Produktivita práce	Hrubá přidaná hodnota v podporovaných hospodářstvích/podnicích (EUR) Nezemědělská hrubá přidaná hodnota v podporovaných podnicích (EUR) Hrubý počet vytvořených pracovních míst Populace venkovských oblastí, která má prospěch ze zlepšených služeb Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS (EUR) Čistý počet pracovních míst na plný úvazek
Zvýšení zaměstnanosti v rámci venkovského prostoru a diverzifikace zemědělských činností	Do jaké míry PRV přispělo k růstu zaměstnanosti?	Prokazatelný nárůst pracovních míst	Tvorba počtu pracovních míst	Hrubá pracovní místa Čistá pracovní místa Míra vlivu intervencí PRV na růst pracovních míst (dle výsledků dotazníkových šetření)
Změna trendu při snižování biodiverzity Udržení zemědělských a lesních oblastí s vysokou přírodní hodnotou Zlepšení a ochrana kvality vody Příspěvek v boji proti klimatickým změnám	Do jaké míry PRV přispělo k ochraně a zlepšení přírodních zdrojů a krajiny, včetně druhové různorodosti a HNV zemědělství/lesnictví?	Prokazatelné zachování případně zlepšení přírodních zdrojů, včetně HNV a druhové různorodosti	Index ptáků zemědělské krajiny Rozsah HNV zemědělství a lesnictví Kvalita vody	
Podporu zmírnění a adaptace na klimatické změny	Do jaké míry PRV přispělo k produkci obnovitelných zdrojů energie?	Prokazatelný nárůst objemu produkce obnovitelných zdrojů energie	Nárůst produkce obnovitelných zdrojů energie	Zvýšení energetické účinnosti Zvýšení nezemědělské hrubé přidané hodnoty v podpořených podnicích v projektech na BPS Celkový objem vyrobené elektrické energie subjektů podpořených projektů
Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Do jaké míry PRV přispělo ke zvýšení konkurenceschopnosti v zemědělství a lesnictví?	Prokazatelný nárůst konkurenceschopnosti	Hospodářský růst (HPH) Produktivita práce (HPH/pracovníka)	
Zmírnění a přizpůsobení se změně klimatu a podpora výroby energie z obnovitelných zdrojů	Do jaké míry PRV přispělo k mitigaci a adaptaci na klimatickou změnu?	Prokazatelné zvýšení fixace C. Prokazatelné změny v hospodaření snižující dopady klimatické změny	Fixace C Plochy s prokazatelnou funkcí v mitigaci dopadů klimatické změny	Produkce obnovitelné energie, snížení emisí skleníkových plynů, Plocha zalesněná, zatravněná a plocha meziplodin (mitigace) – prevence eroze, zrychleného odtoku vod
Zlepšení ochrana kvality voda	Do jaké míry PRV přispělo k lepšímu managementu vody (kvalita, užití, kvantita)?	PRV prokazatelně přispělo ke zlepšení kvality vody, k jejímu efektivnějšímu užívání a zadržení	Pokles bilance živin	Nové plochy se sníženým únikem živin do vod. Nové plochy zadržující vodu v krajině

		vody v krajině		
Podpora hospodářské diverzifikace venkova	Do jaké míry PRV přispělo ke zlepšení kvality života na venkově a podpoře diverzifikace na venkově?	Prokazatelné zvýšení kvality života na venkově prostřednictvím vybudování základní infrastruktury a diverzifikace ekonomických aktivit ve venkovských oblastech (tj. nezemědělských činností, cestovního ruchu, zakládání a rozvoj mikropodniků)	Zvýšení nezemědělské hrubé přidané hodnoty v podpořených podnicích Počet osob využívajících zkvalitněné služby	Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS Čistý počet pracovních míst na plný úvazek Zvýšený počet osob s přístupem k internetu
Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Do jaké míry PRV přispělo k zavádění inovativních přístupů?	Prokazatelný nárůst nově zaváděných inovací	Počet podniků zavádějících nové produkty nebo nové technologie	Počet inovativních přístupů aplikovaných v rámci diverzifikace nezemědělských činností Přenos dobré praxe a sdílení zkušeností mezi jednotlivými MAS Zlepšení řízení ve venkovských oblastech
Všechny hlavní cíle programu	Do jaké míry Národní síť rozvoje venkova přispěla k naplnění cílů PRV?	Prokazatelně přispěla: Nedostatečně Dostatečně Do značné míry	Kvalitativní hodnocení - škála	Počet vytvořených sítí a diskusních fór. Počet akcí šířících dobrou praxi.
Všechny hlavní cíle programu	Do jaké míry technická pomoc přispěla k naplnění cílů PRV?	Prokazatelně přispěla: Nedostatečně Dostatečně Do značné míry	Kvalitativní hodnocení - škála	
Všechny hlavní cíle programu	Jak efektivně byly zdroje PRV využity ve vztahu k dosažení zamýšlených výsledků?	Neefektivně Efektivně Velmi efektivně	Kvalitativní hodnocení - škála	

2. Případová studie

Opatření III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy

2.1 Cíle případové studie

Poskytnout zadavateli informaci a přehled o plánovaném způsobu:

- zodpovězení hodnotící otázky;
- posouzení intervenční logiky;
- vyhodnocení vlivu systému implementace a identifikování faktorů úspěchu/neúspěchu intervence;
- kvalitativního posouzení existence mrtvé váhy.

Tato část tudíž představuje formu zajištění realizace evaluace vybraného opatření zadavatelem.

2.2 Kontext

Problémem venkova ČR na počátku programového období nebylo jen zachování zemědělství, ale také stabilizace obyvatelstva na venkově. Podíl pracovníků v zemědělském sektoru nepředstavoval dostatečně stabilizující faktor venkovského osídlení. Proto byla nutná změna hospodářské struktury venkova a vytvoření atraktivního prostředí pro bydlení a podnikání, včetně podmínek pro malé podnikatele, tj. podpořit tvorbu nových pracovních míst diverzifikací činností mimo zemědělství a zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech. Bariérou pro zakládání mikropodniků na venkově byla zejména obava z podnikatelského rizika a nedostatek vstupního kapitálu. Struktura ekonomických aktivit ve venkovských oblastech byla mnohem chudší než celostátní průměr.

Venkovský prostor v této konstelaci téměř vůbec nevytvářel nová pracovní místa, protože zájem o zaměstnávání ze strany zemědělských podniků byl velmi nízký. Se snižováním zemědělské výroby, především některých výrob náročných na ruční práce (chmel, ovoce, zelenina apod.), klesala i potřeba sezónních pracovníků. Pro venkov tudíž bylo problémem řešení stabilizace venkovského obyvatelstva prostřednictvím diverzifikace činností zemědělských podniků směrem k nezemědělským činnostem. Cílem diverzifikace bylo udržení a vytvoření pracovních míst na venkově a udržení nebo zvýšení příjmu hospodářství.

2.3 Představení Opatření III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Opatření bylo zaměřeno na realizaci jednotlivých aktivit ve venkovských oblastech v rámci diverzifikace činností zemědělských subjektů směrem k nezemědělským činnostem s cílem dosažení výrazného posílení ekonomického potenciálu a zajištění podmínek pro kvalitní život místních obyvatel a stability venkovského prostoru pro podporu zaměstnanosti.

Podpora byla zaměřena na diverzifikaci činností zemědělských subjektů směrem k nezemědělským činnostem zejména z oblasti těžby a úpravy vybraných nerostných surovin, zpracovatelského průmyslu, stavebnictví, obchodu, oprav motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost, řemeslných činností (např.: truhlářství, tesařství, kovářství, výroba keramiky, pletení košíků, sklářská výroba, rukodělné činnosti a dále zednické práce, zámečnictví, čalounictví, opravy strojů a zařízení, maloobchod apod.). Dále byla podpora zaměřena na výstavbu decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR k dosažení 8 % energie z obnovitelných zdrojů. Přednostně bylo podporováno využití existujících budov a ploch a prosazování inovačních přístupů.

Projekty pro žádost o podporu se předkládaly podle svého charakteru v rámci následujících záměrů:

- a) diverzifikace činností nezemědělské povahy;
- b) výstavba a modernizace bioplynové stanice;
- c) výstavba a modernizace kotelen a výtopen na biomasu včetně kombinované výroby tepla a elektřiny;
- d) výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv.

Projekty byly realizovány v obcích do 2000 obyvatel na území České republiky. V případě zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie byly projekty realizovány na území celé ČR kromě hlavního města Prahy.

2.4 Popis předmětu intervence a efektu intervence

V rámci plnění stanovených cílů byly podporovány následující aktivity, na jejichž realizaci mohli příjemci (zemědělské podnikatelé) získat podporu ve výši 50-60 % (podle cenové mapy):

- Stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), případně nová výstavba budov, ploch za účelem diverzifikace zemědělských aktivit, upřednostněno je využití stávajících budov a ploch;
- nákup budov, strojů, technologie, zařízení provozoven a dílen, hardware, software;
- výstavba decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů paliv a energie (biomasy nebo bioplynu) – pro vytápění nebo výrobu elektrické energie; kotelny, rozvody tepla či energie, bioplynové stanice (homogenizační jímka, reaktor, zásobník bioplynu, uskladňovací nádrž, kogenerační jednotka, tepelný výměník atd.);
- projektová a technická dokumentace, která je součástí pořízení investice;
 - z dodatečného rozpočtu ERP/HC byly podporovány investice
- související se zpracováním zemědělské/lesní biomasy na výrobu obnovitelné energie (např. nákup budov, strojů, technologie, zařízení provozoven, hardware, software);
- související se zařízeními na výrobu obnovitelné energie z biomasy a jiných obnovitelných zdrojů (např. kotelny, výtopny, rozvody tepla či energie, bioplynové stanice).

Na jaký jev intervence míří, co se chce řešit

Obecně z mid-term hodnocení vyplývalo, že dopady realizovaných aktivit v podporovaných opatřeních vedoucí k rozvoji vnitřního potenciálu venkova podporou místního rozvoje podnikatelských aktivit a zvýšení zaměstnanosti venkovského obyvatelstva bylo v reálném dopadu intervence nižší, než se předpokládalo. A také hodnotitelé zjistili, že diverzifikace nezemědělské činnosti přímo nevedla k zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem podporovaných diverzifikací jejich aktivit na venkově.

Tyto ale i další souvislosti bude nezbytné v rámci ex-post hodnocení Programu rozvoje venkova v období 2007 – 2013 prověřit a analyzovat posun od posledního hodnocení včetně reflexe výsledků dílčích analýz ex-post hodnocení provedeného ze strany společnosti KPMG. Hodnotitelé se tedy zaměří na empirické ověření přispění podpořených intervencí k cílům Osy III. Mezi stěžejní analytické otázky tedy bude patřit:

- Jak a do jaké míry přispělo toto opatření k hospodářské diverzifikaci žadatelů? (Do jaké míry podpořily podporované investice další pracovní příležitosti pro zemědělská hospodářství mimo zemědělství? Do jaké míry přispěly podporované investice ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech?)
- Jaké další účinky, včetně těch, které souvisí s jinými cíli/ osami, jsou spojeny s implementací tohoto opatření (nepřímé pozitivní/negativní dopady na příjemce, nepodpořené subjekty, lokální úroveň)?

2.5 Hodnocení intervenční logiky

Představení intervenční logiky

V rámci priorit EU jsou definovány cíle na úrovni Programu, osy a opatření, s cílem naplnit tyto cíle jsou definovány skupiny opatření a podopatření, které společně naplňují cíle programu a osy a každé opatření/podopatření směřuje k naplňování cílů operativních/na úrovni opatření.

Obr. 8: Zjednodušený přehled intervenční logiky, do níž je zasazena problematika diverzifikace činnosti nezemědělské povahy

EU cíle Potřeby ČR	3. Kvalita života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace Kontext, potřeby - tvorba nových pracovních míst v netradičních odvětvích na zajištění náhrady za očekávané úbytky pracovních příležitostí v zemědělství a potravinářském sektoru a z kvalitativní venkovské infrastruktury.		
Cíle PRV	1. Posílit atraktivitu venkova k životu včetně zlepšení podmínek pro hospodářský růst realizací opatření zaměřených převážně na diverzifikaci ekonomických (nezemědělských) aktivit	←	Vytvořit pracovní místa a zajistit vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky, zajistit naplnění závazků ČR v oblasti využití OZE
Cíle osy	2. Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE	←	- Zvýšení nezemědělské HPH - v podpořených podnicích - Hrubý počet vytvořených pracovních míst - Celkový objem vyrobené elektrické energie
Cíle opatření	3. Různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti; různorodost venkovské ekonomiky; zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit; zmírnit negativní změny klimatu podporou využívání obnovitelných zdrojů energie	←	Výstupy - Počet příjemců podpory - Celkový objem investic - Počet projektů na bioplynové stanice
			Opatření III.1.1 Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy
			Rozpočet
			Cílení

Intervenční logika představuje proces odvození cílů od potřeb a EU priorit a to v příslušné hierarchii: od cílů programu, přes cíle osy až po cíle opatření.

Účelem je, aby cíle z nižší úrovně pomocí komplementarity/synergie podporovaly naplňování cílů na vyšší úrovni (cíle opatření mají naplňovat cíle osy a tyto zase cíle programu). Efekt intervence, v tomto případě integrované produkce, je potom měřen na úrovni výstupů (umožňují posoudit cíle na úrovni opatření), na úrovni výsledků (umožňují naplnit a posoudit cíle osy) a na úrovni dopadů, které podporují naplnění cílů programu. Posouzení naplňování cílů je podpořeno odpovídajícími ukazateli (výstupovými, výsledkovými a dopadovými).

Intervenční logiku lze posuzovat na úrovni programu, os a opatření. Posouzení intervenční logiky bude využito při formulování závěrů a zmíněno zvláště v případech, kdy by bez tohoto posouzení mohly být závěry zkreslené.

U intervenční logiky lze postupovat např. pomocí otázek:

Odpovídají cíle, opatření a odpovídající rozpočet potřebám?

Odpovídá struktura rozpočtu relativní závažnosti priorit identifikovaných v potřebách?

Odpovídá implementační proces opatření a cílům na úrovni os a opatření?

2.6 Přístup k nalezení odpovědi na evaluační otázku

Zodpovězení evaluační otázky bude konzistentní s hodnotícím kritériem a indikátory (CMEF i specifickými indikátory). Z tohoto důvodu jsou hodnotící kritéria definovány spolu s výběrem odpovídajících indikátorů.

Tab. 8: Logika přístupu k odpovídání na hodnotící otázky

Cíle	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF indikátor	Specifický indikátor (dopadový)	
Cílem podopatření je podpora komplexních způsobů hospodaření na zemědělské půdě šetrných ke složkám životního prostředí a poskytujících základ pro produkci kvalitních surovin zabezpečujících	Do jaké míry PRV přispělo k ochraně a zlepšení přírodních zdrojů a krajiny, včetně druhové různorodosti a HNV	Prokazatelné zlepšení přírodních zdrojů, včetně druhové různorodosti	1. Výstupový 2. Výsledkový 3. Dopadový	1. Počet podniků a plocha v IP 2. Nárůst ploch a podíl ploch v IP 3. Kvalita vody	Rozdíl v druzích a počtech jedinců vybraných druhů hmyzu, rostlin mezi IP a KP

nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin.	zemědělství/lesnictví?			
Cílem opatření je podpora různorodosti zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti; různorodost venkovské ekonomiky; zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit; zmírnit negativní změny klimatu podporou využívání obnovitelných zdrojů energie	Jak a do jaké míry přispělo toto opatření k hospodářské diverzifikaci žadatelů? <i>(Do jaké míry podpořily podporované investice další pracovní příležitosti pro zemědělská hospodářství mimo zemědělství Do jaké míry přispěly podporované investice ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech?)</i>	Realizované projekty v rámci tohoto opatření přispěly ke zvýšení počtu dodatečných aktivit podpořených subjektů, což vedlo k zvýšení jejich hospodářské diverzifikace	Výstupy - Počet příjemců podpory - Celkový objem investic - Počet projektů na bioplynové stanice Výsledky - Hrubý počet vytvořených pracovních míst Dopady - Čistá přidaná hodnota vyjádřená v PPS - Čistý počet pracovních míst na plný úvazek	Diverzifikace aktivit příjemců podpory Nárůst počtu pracovních míst v oblasti cestovního ruchu Rozvoj hospodářství venkova: hodnocení přínosů pro podpořené podniky, hodnocení srovnávací skupinou

Než je možné zodpovědět evaluační otázku, bude nejprve posouzen stupeň naplnění plánu ukazatelů.

Cíl na úrovni opatření:

Jedním ze zásadních výstupů provedené evaluace, umožňující posouzení míry plnění stanovených cílů bude posouzení míry stupně dosažení stanovených indikátorů.

Výstupy (operační cíle opatření): Různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti

58 - Počet příjemců podpory/ 350

59 - Celkový objem investic/ 296 359 tisíc €

Výstupy (specifické cíle opatření) : Různorodost zemědělské ekonomiky

7 - Zvýšení přidané hodnoty vytvořené nezemědělskou činností/ 4,3 mil € za období 2007-2013

8 - Celkový hrubý počet nově vytvořených pracovních míst/ 2 700 za období 2007-2013

(kvantitativní hodnoty jsou stanoveny souhrnně pro všechna opatření v rámci III.1)

Zdroj: Program rozvoje venkova ČR pro období 2007-2013, verze z prosince 2015, schválená EK, 5.3 Souhrnná tabulka operativních, specifických a celkových cílů a indikátorů jejich výstupů, výsledků a dopadů pro jednotlivá opatření Programu rozvoje venkova (včetně odhadu kvantifikace)

Příspěvek k naplňování cílů na úrovni OSY:

Zde bude možné jen posoudit, zda přispělo opatření k naplnění cílů na úrovni osy, co jsou následující cíle daného opatření na úrovni výsledku:

- Zvýšení nezemědělské HPH v podpořených podnicích - € 2,2 mil.
- Hrubý počet vytvořených pracovních míst - 400
- Celkový objem vyrobené elektrické energie - 490 GWh

Odpovědět na otázku, zda toto opatření přispělo k naplnění cílů Osy III, bude možné tak, že budou posouzeny hodnoty výsledkových indikátorů tohoto opatření s kontextem situace ve venkovských oblastech. Rozdíl mezi výchozím stavem a stavem na konci programovacího období bude základem pro posouzení, zda přispělo opatření k naplnění cílů Osy III.

Příspěvek k naplňování cílů na úrovni Programu (dopadové cíle)

Dopadové indikátory je nutné v rámci analýz situace naplnit, neboť zpravidla nejsou dostupné přímo ze statistik SZIF nebo MZe.

Efekt opatření se dle programového dokumentu předpokládá v ukazatelích čisté přidané hodnoty vyjádřené v PPS a čistém počtu pracovních míst na plný úvazek.

Dopadový ukazatel je možné získat z databáze Albertina – budou zajištěna data za podpořené subjekty (dle IČ) a dále pro kontrafaktuální komparaci budou vybrány subjekty bez podpory ve vybraných krajích (resp. okresech)

ČR) s nejvyššími počty podpořených subjektů, neboť není nezbytně nutné porovnávat situaci ve všech krajích ČR.

2.7 Navrhované metody hodnocení a popis jejich uplatnění

Pro získání podkladových materiálů a souborů ukazatelů, jako základu pro formulaci odpovědí na zadané evaluační otázky bude použito následujících metod:

- Dotazníkové šetření formou webového dotazníku pro indikativní zmapování výchozí situace ex-post hodnocení;
- Doplnkové telefonické šetření na vzorku 5 % podpořených subjektů, tj. 15 subjektů;
- Metoda srovnávacích skupin s využitím databáze Albertina.

Metodický přístup k hodnocení vychází ze zadaného úkolu, kterým je vyhodnocení do jaké míry, realizované projekty přispěly k naplnění cílů opatření III.1.1., prioritní osy III, tak aby mohlo být jasně stanoveno, jak byly naplněny věcné cíle opatření a jaké jsou reálné efekty, přínosy a dopady realizovaných projektů pro venkov a jeho obyvatele.

V úvodní fázi bude vyhodnocen věcný pokrok dosažený v programovém období 2007-2013 v opatření III.1.1. Toto úvodní šetření, provedené především formou desk research dostupných podkladů, dotazníkového šetření a doplněno řízenými rozhovory ve vybraných podnicích vytvoří datový základ pro následující etapy a umožní především vyhodnotit, jak byly naplňovány monitorovací indikátory, pomocí kterých jsou sledovány dosažené výsledky a výstupy jednotlivých projektů. Konkrétně se bude evaluace soustředit na sledování dynamiky naplňování jednotlivých indikátorů výsledků a výstupů, identifikaci silných a slabých míst naplňování indikátorů, vytipování problematických oblastí, kde došlo k nesplnění plánovaných cílových hodnot

Na základě toho bude provedena analýza podmínek a příčin zjištěného stavu monitorovacích indikátorů. Cílem této části evaluace bude zjistit kvalitativní, případně kvantitativní důvody ne/naplněnosti jednotlivých sledovaných indikátorů. Zdrojem informací pro závěry a doporučení budou zejména data z dotazníkového šetření a z řízených rozhovorů s příjemci podpory.

V další fázi evaluace bude provedena identifikace a vyhodnocení neplánovaných (přímých i nepřímých) přínosů a dopadů realizace opatření III.1.1 formou kvalitativního průzkumu (prostřednictvím dotazníkového šetření a řízených rozhovorů), který poskytne podklady pro zhodnocení toho, jaké další přínosy, dopady či externality (pozitivní i negativní) vznikají v důsledku realizace projektů realizovaných v rámci opatření III.1.1.

Inovativním přístupem pro posouzení přínosů a dopadů bude využití určitých prvků kontrafaktuální analýzy. V tomto kontextu je tím myšleno především využití tzv. **kontrolní skupiny subjektů**. Pro zjištění a očištění vlivu projektů podpořených v rámci Osy III bude nezbytně nepracovat pouze se subjekty, které obdržely dotaci, ale také se subjekty, které nebyly PRV nijak dotčeny. Tato filozofie bude držena při hodnocení dopadů, jelikož se jedná o podstatnou část ex-post hodnocení. V této části budou využita data z doplňkového dotazníkového šetření na úrovni subjektů, kteří neobdrželi dotaci z tohoto opatření a analýza bude provedena ve vybraných krajích/okresech s nejvyššími počty přijatých žádostí, aby kontrolní skupina subjektů měla co nejvyšší míru vypovídací schopnosti. Údaje budou zajištěny z databáze Albertina pro vybrané okresy (cca 3 až 4).

Pokud jde o identifikaci dopadů, budou zjištěné výsledky ještě očištěny prostřednictvím určení tzv. mrtvé váhy, která bude kvantifikována u zjištěných dopadů na základě dat poskytnutých příjemci realizované podpory, a to jak v rámci plošného dotazníkového šetření, tak i v doplňujícím telefonickém šetření. Jedná se o následující:

1. Mrtvá váha, tj. změny, ke kterým by došlo i bez realizace intervence.

Při řešení této problematiky bude u realizátorů v rámci dotazníkového šetření a telefonických rozhovorů zjišťováno, do jaké míry to byla právě provedená intervence, která zapříčinila danou změnu / efekt.

2. Alternativní atribuce, tj. efekt dosažený jinou aktivitou či intervencí

V první řadě bude zjišťováno v rámci dotazníkového šetření a telefonických rozhovorů s příjemci, zda probíhaly v daném časovém úseku i jiné (mimořádné) aktivity, či intervence, které mohly dosaženou

změnu / efekt ovlivnit. Pakliže bude takováto aktivita identifikována, bude příjemce požádán o odhad jejího vlivu (atribuce) k dosaženému efektu. Následně bude provedeno i expertní ohodnocení této atribuce evaluátorem.

3. Drop-off, tj. snížení efektu intervence v čase

S ohledem na to, že potřeby a situace podniku se v čase mění, budou na toto téma zjišťovány informace u příjemců, kdy se v rámci dotazování bude evaluátor ptát, jak se měnily potřeby a podmínky podniku od návrhu projektu po jeho realizaci, a zda byl změnou těchto podmínek nějak snížen, případně i zvýšen efekt intervence.

Po dokončení sběru dat z terénního šetření bude provedeno shrnutí závěrů a jejich syntéza. V rámci tohoto shrnutí budou formulovány obecné závěry a příslušná doporučení.

Zdroje informací

Pro ex-post evaluaci bude využita kombinace dat z monitorovacího systému a dalších socio-ekonomických a demografických ukazatelů. Řešitelský tým bude tedy pracovat jak se sekundárními daty, tak i s primárními daty, která budou sesbírána v rámci dotazníkového šetření u příjemců podpory a řízených rozhovorů.

Data pro evaluaci Opatření III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Sekundární zdroje:

- ČSÚ – roční národní účty, souhrnné zemědělské účty (roční)
- Databáze Albertina (všechny podpořené subjekty dle IČ a dále kontrolní skupina subjektů bez podpory z tohoto opatření ve vybraných 3 až 4 okresech, ve kterých byly nejvyšší počty přijatých projektů)
- šetření u podpořených podniků – otázky ve společném web dotazníku,
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnotící indikátory – typ nezemědělské aktivity, závazný počet nově vytvořených míst
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1. (v členění dle pohlaví a věku žadatele); zaměření nezemědělských činností - roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnotící indikátory – typ nezemědělské aktivity
- SZIF – celkový objem investic vynaložených na opatření v členění na veřejné a soukromé výdaje (žádosti o proplacení); zaměření nezemědělských činností - roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření
- ČSÚ – roční národní účty, struktura NH v členění dle sektorů; podíl čisté přidané hodnoty v PPS v jednotlivých sektorech NH na úrovni krajů (NUTS 3) (roční)
- ČSÚ – struktura zaměstnanosti v členění dle NH, pohlaví, věku (15-24 let) na úrovni krajů (NUTS 3) (roční); vývoj ekonomické aktivity obyvatel (čtvrtletní/roční) (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3); údaje o regionálních trzích práce (NUTS 3 – údaje krajských poboček ČSÚ) (roční); dlouhodobá nezaměstnanost v členění dle pohlaví, věku (20-24 let) na úrovni (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) (roční)
- VUPSV – vybrané ekonomické výsledky – zaměstnanost (NUTS 1) (čtvrtletní/roční)
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření III.1.1.: hodnocené indikátory – závazný počet nově vytvořených pracovních míst v členění na pracovní místa na zemědělském hospodářství (farmě) a mimo farmu

Primární zdroje:

- Dotazníkové šetření – u všech podpořených subjektů (předpokládáme pouze několika procentní návratnost a výsledky budou tudíž pouze indikativní pro další fázi hodnocení),
- Telefonické šetření u subjektů, kteří nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 5 % podpořených subjektů, tj. 15 subjektů.

Dopočítávání výsledků ze vzorku na celou populaci sledovaného opatření není třeba, neboť budou zpracována data za celou populaci.

Sběr dat bude podmíněn oficiálním dopisem MZe, který bude zaslán osloveným subjektům, a který zvýší ochotu respondentů na dotazy odpovídat.

2.8 Samotné zodpovězení hodnotící otázky

Pro zodpovězení hodnotící otázky budou vzaty v úvahu následující podklady:

- Výsledky analýzy (rozměr jednotlivých ukazatelů - výsledků a dopadů)
- Vliv předchozích programovacích období
- Kontext

Konstrukce závěrů

Z odpovědí a kontextu bude možné formulovat obhajitelné závěry ohledně:

- Stupně naplnění cílů
- Intervenční logice intervence
- Faktorů úspěchu/neúspěchu

Vysvětlení návrhu hodnocení

S ohledem na zaměření tohoto opatření (tj. diverzifikace činností zemědělských subjektů směrem k nezemědělským činnostem s cílem dosažení výrazného posílení ekonomického potenciálu a zajištění podmínek pro kvalitní život místních obyvatel a stability venkovského prostoru pro podporu zaměstnanosti) je nezbytné využití nejen kvantitativních údajů SZIF (MZe), ale také dalších sekundárních údajů ČSÚ pro hodnocení kontextu vývoje v dané problematice (tj. celkové trendy v rámci ČR) a vysvětlení vývoje vlivu intervencí PRV. Specificky budou rovněž využity údaje databáze Albertina pro podpořené subjekty (dle IČ) a dále pro nepodpořené subjekty ve vybraných krajích/okresech (cca 3 až 4 okresy). Tyto souvislosti budou následně konfrontovány v kvalitativním výzkumu na úrovni podpořených subjektů formou plošného dotazníkového šetření a vymezeným počtem telefonických rozhovorů pro zajištění dostatečné reprezentativity výsledků.

2.9 Kvalitativní část posouzení

S cílem odpovědět také na evaluační otázky bude navržen kvalitativní výzkum v podobě plošného dotazníku, telefonických šetření se zástupci podpořených subjektů.

Metoda sběru dat:

Viz výše – primární zdroje dat.

Analýza dat

Kvantitativní – statistické posouzení výsledků dat SZIF, databáze Albertina, ČSÚ;

Kvalitativní – vyhodnocení škál a volných odpovědí.

AEO – Titul Integrovaná produkce

2.10 Cíle případové studie

- Odpovědět na hodnotící otázky.
- Posoudit intervenční logiku.
- Vyhodnotit vliv systému implementace a identifikovat faktory úspěchu/neúspěchu intervence.
- Kvalitativně posoudit existenci mrtvé váhy.

Krátký úvod do metody – případová studie (často zaměňována za „jednu z ukázek“ jak se postupuje v celém hodnocení, nutno vidět jako náročnou výzkumnou metodu).

2.11 Kontext

Roste poptávka společnosti (spotřebitelů, daňových poplatníků, voličů a odborníků) po bezpečnějších potravinách a po snížení škod způsobených běžnou zemědělskou praxí na životním prostředí (příkladem je opakující se situace s používáním původně bezpečných POR, později identifikovaných jako škodlivých). Důkazem je postupné zpřísnování právních předpisů týkajících se používání prostředků na ochranu rostlin, které vyústilo v přijetí normy, vyžadující od zemědělců používat postupy integrované ochrany rostlin.

Ovoce je v ČR nedostatečně rentabilní a je pod tlakem konkurence a sady se tedy nedostatečně rychle obnovují obdobně je na tom i produkce zeleniny (obojí produkuje ČR méně, než je domácí spotřeba). Lépe je na tom vinařství.

2.12 Představení titulu „Integrovaná produkce“

Jedná se o podporu uceleného systému hospodaření, jehož pravidla podléhají certifikaci a kontrole (např. ÚKZÚZ).

Tento titul zahrnuje tři typy managementů:

II.1.3.1.2.1 Management integrovaná produkce ovoce

II.1.3.1.2.2 Management integrovaná produkce révy vinné

II.1.3.1.2.3 Management integrovaná produkce zeleniny

Cíle titulu (společné s titulem Ekologické zemědělství):

Cílem podopatření je podpora komplexních způsobů hospodaření na zemědělské půdě šetrných ke složkám životního prostředí a poskytujících základ pro produkci kvalitních surovin zabezpečujících nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin.

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Vylučuje se souběžné pěstování ovoce v systému konvenčním a integrovaném u jednoho pěstitele.
- Nepoužívat stanovené chemické prostředky na ochranu rostlin.
- Používat povolené biologické prostředky na ochranu rostlin.
- Zajistit odběr vzorků půdy a odběr vzorků ovoce pro rozbor na vybrané chemické látky.
- Hodnoty sledovaných chemických látek nesmí překročit mezní limity stanovené MZe ČR, případně zvláštním právním předpisem.
- Minimální intenzita integrované produkce je dána průměrným počtem stromů (keřů) na 1 hektar sadů daného pozemku, na který má být poskytnuta podpora, a to u jaderovin 500 kusů, peckovin 200 kusů, bobulovin 2000 kusů.

2.13 Vývoj rozloh a jejich podíl na celkové rozloze

Vývoj ploch a podílu IP na celkovém sektoru: ovoce, víno, zelenina

Jedná se o růst rozsahu systému hospodaření, který přináší oproti konvenčnímu zemědělství prokazatelné přínosy, a který vznikl ze soukromé/skupinové iniciativy.

Hypotéza:

Výjimečný je v tom, že má vyspělý podpůrný systém (výzkumu, přenos informací a poradenství), který pomáhá překonávat významnou část bariér v rozvoji takového systému.

2.14 Stručný úvod do implementace

Certifikační systém + kontrola = důvěra jak spotřebitele, tak výrobce. Ekonomicky životaschopný systém, který je schopen do jisté míry nést náklady navíc.

Jako hypotézu lze formulovat: „Výjimečný je zejména svým systémem odborné podpory, zejména v oblasti ochrany rostlin, ale také způsobech obdělávání, managementu vody a živin. V tomto ohledu představuje spolu s ekologickou produkcí ve vinicích a sadech takřka výjimku mezi ostatními směry produkce v ČR.“

2.15 Popis předmětu intervence a efektu intervence

V rámci běžné praxe využívají zemědělci povolené látky a postupy v hospodaření. Používání těchto látek (např. hnojiva a prostředky na ochranu rostlin) je spojeno s různou mírou negativních dopadů na složky životního prostředí.

Používání konvenčních prostředků na ochranu rostlin vede k:

- Výrazné redukci druhové různorodosti v místech aplikace.
- Transportu jejich reziduí v ekosystému, včetně rizika kontaminace vodních ekosystémů a vodních zdrojů.
- Rizikům zanechání reziduí v potravinách.
- Vynakládání energie na jejich produkci a aplikaci.

Používání konvenčních zejména průmyslových hnojiv vede k:

- Transportu živin v ekosystému, včetně rizika kontaminace vodních ekosystémů a vodních zdrojů.
- Vynakládání energie na jejich produkci a aplikaci.

Integrované zemědělství míří právě na redukci objemu používání prostředků na ochranu rostlin a vyloučení těch, které představují pro ekosystém největší riziko. Dosahuje redukci tím, že je aplikuje dle monitoringu (tedy jen na míru a ne preventivně) a tím, že používá biologické metody ochrany rostlin, nebo ekosystémům jinak blízkých preparátů. Tento systém také staví na promyšleném managementu živin tak, aby nedocházelo k plýtvání a tím i rizikům úniků živin do složek životního prostředí. Součástí systému integrovaného zemědělství je také ochrana půd a půdní vláh (např. zatravněná meziřadí u pěstování vína snižuje utužení a obohacení půdy organickými látkami zvyšuje kapacitu půdy držet vodu). Podporou rozvoje a udržování integrovaného zemědělství je současně rozšiřován systém, který již dodržováním pravidel hospodaření podporuje naplňování cílů PRV (zejména

2.16 Hodnocení intervenční logiky

Představení intervenční logiky

V rámci priorit EU jsou definovány cíle na úrovni Programu, osy a opatření, s cílem naplnit tyto cíle jsou definovány skupiny opatření a podopatření, které společně naplňují cíle programu a osy a každé opatření/podopatření směřuje k naplňování cílů operativních/na úrovni opatření.

Obr. 9: Zjednodušený přehled intervenční logiky do níž je zasazeno integrované zemědělství

EU cíle Potřeby ČR	2. zlepšovat životního prostředí a krajiny podporou hospodaření s půdou Kontext, potřeby (např. bránit dalšímu poklesu biodiverzity)		
Cíle PRV	1. Změna trendu při snižování biodiverzity, Zlepšení a ochrana kvality vody (pokles bilance)	←	Zvýšení biodiverzity, zlepšení a ochrana kvality vody
Cíle osy	2. Nárůst plochy území se způsobem hospodaření, který přispívá ke: zlepšení biodiverzity, zlepšení kvality vody, příznivé změně klimatu, zlepšení kvality půdy	←	Nárůst plochy, nárůst podílů ploch s IP
Cíle opatření	3. podpora komplexních způsobů hospodaření na zemědělské půdě šetrných ke složkám životního prostředí a poskytujících základ pro produkci kvalitních surovin zabezpečujících nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin	←	Výstupy (počet podpořených podniků)
			Titul integrovaná produkce
			Rozpočet
			Cílení

Intervenční logika představuje proces odvození cílů od potřeb a EU priorit a to v příslušné hierarchii: od cílů programu, přes cíle osy až po cíle opatření.

Účelem je, aby cíle z nižší úrovně pomocí komplementarity/synergie podporovaly naplňování cílů na vyšší úrovni (cíle opatření mají naplňovat cíle osy a tyto zase cíle programu). Efekt intervence, v tomto případě integrované produkce, je potom měřen na úrovni výstupů (umožňují posoudit cíle na úrovni opatření), na úrovni výsledků (umožňují naplnit a posoudit cíle osy) a na úrovni dopadů, které podporují naplnění cílů programu. Posouzení naplňování cílů je podpořeno odpovídajícími ukazateli (výstupovými, výsledkovými a dopadovými).

Intervenční logiku lze posuzovat na úrovni programu, os a opatření. Posouzení intervenční logiky bude využito při formulování závěrů a zmíněno zvláště v případech, kdy by bez tohoto posouzení mohly být závěry zkreslené.

U intervenční logiky lze postupovat např. pomocí otázek:

Odpovídají cíle, opatření a odpovídající rozpočet potřebám?

Odpovídá struktura rozpočtu relativní závažnosti priorit identifikovaných v potřebách?

Odpovídá implementační proces opatření a cílům na úrovni os a opatření?

2.17 Přístup k nalezení odpovědi na evaluační otázky

Zodpovězení evaluační otázky bude konzistentní s hodnotícím kritériem a indikátory (CMEF i specifickými indikátory). Z tohoto důvodu jsou hodnotící kritéria definovány spolu s výběrem odpovídajících indikátorů.

Tab. 8: Logika přístupu k odpovídání na hodnotící otázky

Cíle	CEQ	Hodnotící kritéria	CMEF indikátor 1. Výstupový 2. Výsledkový 3. Dopadový	Specifický indikátor (dopadový)
Cílem podopatření je podpora komplexních způsobů hospodaření na zemědělské půdě šetrných ke složkám životního prostředí a poskytujících základ pro produkci kvalitních surovin zabezpečujících nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin.	Do jaké míry PRV přispělo k ochraně a zlepšení přírodních zdrojů a krajiny, včetně druhové různorodosti a HNV zemědělství/lesnictví?	Prokazatelné zlepšení přírodních zdrojů, včetně druhové různorodosti	1. Počet podniků a plocha v IP 2. Nárůst ploch a podílů ploch v IP 3. Kvalita vody	Rozdíl v druzích a počtech jedinců vybraných druhů hmyzu, rostlin mezi IP a KP

Pozn.: specifický indikátor je vybrán zejména z toho důvodu, dopadový indikátor na úrovni programu ne zcela smysluplně odpovídá na tuto konkrétní operaci, která má prokazatelný vliv na jiné skupiny volně žijících organismů, než jsou ptáci (ukazatel ptáků zemědělské krajiny).

Než je možné zodpovědět evaluační otázku, bude nejprve posouzen stupeň naplnění plánu ukazatelů.

Cíl na úrovni opatření:

V PRV byl stanoven cíl na úrovni opatření ve výši 50 000 tis. ha

Odhad plánovaných výdajů (nebyl v PRV stanoven) lze odvodit z průměru sazeb 460 EURO/ha (přibližně 15500 Kč/ha). Plán celkové alokace zdrojů by se mohl tedy pohybovat přibližně na úrovni 575 mil. Kč za v roce, když bude této úrovně dosaženo.

Vstupy získané z výročních zpráv budou porovnány s odhadovanou alokací finančních prostředků.

Výstupy představují rozlohy v IP dle jednotlivých operací, tedy v:

- IP sady
- IP vinice
- IP zelenina.

Součet vstoupivších ploch bude představovat ukazatel, umožňující posoudit stupeň dosažení cílů na úrovni výstupů ve srovnání s plánovanými výstupy v opatření (50 000 ha).

Příspěvek k naplňování cílů na úrovni OSY:

Zde bude možné jen posoudit, zda přispělo IP k naplnění cílů na úrovni osy, co jsou následující cíle

Nárůst plochy území se způsobem hospodaření, který přispívá ke:

- zlepšení biodiverzity o 83 tis. ha
- zlepšení kvality vody o 26 tis. ha
- zlepšení kvality půdy 21 tis. ha

Odpovědět na otázku, zda tento titul přispěl k naplnění cílů Osy II, bude možné tak, že dosažená plocha ve všech třech operacích (hodnota ukazatele výstupu), představuje navýšení celkové plochy v IP v ČR.

Podklad bude možné pro porovnání získat ze statistiky MZe o rozloze IP (např. součást analýzy, vypracované pro nové PRV).

Rozdíl mezi výchozím stavem a stavem na konci programovacího období bude základem pro posouzení, zda přispěl titul k naplnění cílů Osy II.

Příspěvek k naplňování cílů na úrovni Programu (dopadové cíle)

Dopadové indikátory je nutné v rámci analýz situace naplnit, neboť zpravidla nejsou dostupné přímo ze statistik SZIF nebo MZe.

Efekt opatření ve fyzickém světě, odpovídající celé hierarchii cílů směřuje odpovídá změnám v druhové různorodosti, změně jakosti vod a půdy.

Dopadový ukazatel je možné získat skutečným pozorováním na začátku a na konci intervence, nebo pozorováním na dotčené ploše a na kontrolní ploše se stejnými přírodními charakteristikami, nebo modelově. zvyšování/snižování tlaku na jakost vod

Navrhované metody hodnocení a popis jejich uplatnění

Vzhledem k tomu, že skutečné pozorování (monitoring ve fyzickém světě) byl prováděn systematicky jen u vybraných druhů volně žijících organismů, avšak nikoli měřením jakosti vod, ani měřením změn v půdě, bude nezbytné pro vodu a půdu použít jiné analytické metody.

Proto je navržena kombinace metod:

Pro posouzení změn druhové různorodosti bude využit výsledek biomonitoringu, prováděného firmou Biokont s.r.o., který stavěl na porovnávání ploch IP a konvečních ploch, případně ploch v blízkém okolí, jako kontrolních. Monitoring se potýkal s nedostatkem kontrolních ploch stejné charakteristiky. Vyhodnocení bude provedeno na základě těchto výsledků.

V případě dopadu na vody bude nutné použít tzv. indikátor tlaku (OECD metodika), tj. zjištění objemu hnojiv a prostředků na ochranu rostlin (POR) aplikovaných v IP zemědělství na plochu. Porovnáním aplikace těchto látek s vědomím, že skladbě těchto látek je v IP neobsahuje např. POR s větším rizikem ovlivnění životního prostředí, se spotřebou POR a hnojiv v konvenčním systému hospodaření bude možné odpovědět na otázku, zda přispěl tento titul k naplňování cílů programu v oblasti ochrany vod.

V případě ochrany půd bude možné provést modelové posouzení snížení eroze vlivem zatravněného meziřadí vinic v IP (podmíněno dostupnými podklady o vstup jednotlivých bloků do IP vinic).

Intenzita používání POR a hnojiv bude také zjišťována u zemědělců pomocí jednoduchého dotazníku a tato podpoří data, získaná v ÚKZÚZ.

V rámci příhraniční spolupráce „Ochrana přírody a ekologizace vinohradnictví“ bylo také testováno zhutnění půd ve vinohradech a výsledky poslouží také k posouzení dopadů tohoto systému hospodaření.

Bude možné využít výsledků testů různých preparátů (konvenčních a alternativních-biologických, nebo netoxických) v ochraně vína prováděných firmou Biokont dle standardů EPO.

Jako doplňkový ukazatel bude možné posoudit, jaký objem C byl fixován v půdě zatravněné např. v případě IP vinic. V tomto případě bude porovnána situace před vstupem a po vstupu do opatření a to zejména u nově vstoupivších ploch, neboť po určité době se ukládání C na ploše TP snižuje.

Zjištěné výsledky budou ještě očištěny prostřednictvím určení tzv. mrtvé váhy, která bude kvantifikována u zjištěných dopadů na základě dat poskytnutých příjemci realizované podpory, a to jak v rámci plošného dotazníkového šetření, tak i v doplňujícím telefonickém šetření. Jedná se o následující:

1. Mrtvá váha, tj. změny, ke kterým by došlo i bez realizace intervence.

Při řešení této problematiky bude u realizátorů v rámci dotazníkového šetření a telefonických rozhovorů zjišťováno, do jaké míry to byla právě provedená intervence, která zapříčinila danou změnu / efekt.

2. Alternativní atribuce, tj. efekt dosažený jinou aktivitou či intervencí

V první řadě bude zjišťováno v rámci dotazníkového šetření a telefonických rozhovorů s příjemci, zda probíhaly v daném časovém úseku i jiné (mimořádné) aktivity, či intervence, které mohly dosaženou změnu / efekt ovlivnit. Pakliže bude takováto aktivita identifikována, bude příjemce požádán o odhad jejího vlivu (atribuce) k dosaženému efektu. Následně bude provedeno i expertní ohodnocení této atribuce evaluátorem.

3. Drop-off, tj. snížení efektu intervence v čase

S ohledem na to, že potřeby a situace podniku se v čase mění, budou na toto téma zjišťovány informace u příjemců, kdy se v rámci dotazování bude evaluátor ptát, jak se měnily potřeby a podmínky podniku od vstupu do opatření do ukončení závazku, a zda byl změnou těchto podmínek nějak snížen, případně i zvýšen efekt intervence.

Zdroje informací

Statistika SZIF a MZe (čísla bloků, které vstoupily do jednotlivých typů IP, počty a přehled žadatelů dle jednotlivých operací: vinice, sady, zelenina s jejich strukturálními charakteristikami – rozlohy vstoupivší do titulu)

Monitoring MZe a databáze SZIF

Monitoring Biokont – výsledky biomonitoringu

Výsledky kontrol ÚKZÚZ (objem vstupů, výsledky kontrol, výsledky testů na sledované látky atd.)

Pro ex-post evaluaci bude využita kombinace dat z monitorovacího systému. Řešitelský tým bude tedy pracovat jak se sekundárními daty, tak i s primárními daty, která budou sesbírána v rámci dotazníkového šetření u příjemců podpory a řízených rozhovorů.

Data pro evaluaci Opatření III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Sekundární zdroje:

- ČSÚ – roční národní účty, souhrnné zemědělské účty (roční)
- šetření u podpořených podniků – otázky ve společném web dotazníku,
- SZIF – roční evidence žádostí o dotaci v rámci opatření

Primární zdroje:

- Telefonické šetření u subjektů, kteří nevyplní webový dotazník s dílčími otázkami dotazníku na vzorku 10 % podpořených subjektů, tj. 35 subjektů.
- Dotazníkové šetření o spotřebě POR a hnojiv, o faktorech úspěchu titulu a určení, které operace na půdě typické pro IP by prováděli i bez podpory v rámci IP

Vzorek bude odvozen od celé populace dle standardních metod. Např. pokud bychom vzali u IP víno jako celou populaci 700, potom by vzorek měl dle obvyklých kvót představovat ca 250 respondentů, aby byl reprezentativní. Avšak vzhledem k velké homogenitě vzorku z hlediska zaměření výroby – jen víno – by měl reprezentovat populaci i menší vzorek, avšak při respektování rozložení četností velikostní struktury podniků v celé populaci. Tito budou osloveni pomocí webového dotazníku a v případě nízké návratnosti proběhne sběr zbývajících dotazníků telefonicky. Vzorek v rozpětí 100-140 respondentů budeme považovat za uspokojivý o situaci v IP zejména proto, že bude zajištěna triangulace s pomocí jiných zdrojů dat, jako budou výstupy z ÚKZÚZ, svazu producentů a kvalitativního výzkumu.

Velikost vzorku u tohoto (ale i jiných opatření) vyžaduje, aby MZe dodalo databázi podniků, účastnících se na opatřeních i s kontaktními údaji.

Sběr dat bude podmíněn oficiálním dopisem MZe, který bude zaslán osloveným podnikům, a který zvýší ochotu respondentů na dotazy odpovídat.

Na základě znalosti pravděpodobnostního rozdělení výběru nebo na základě stanovených kvót dopočteme výsledky na celou populaci.

2.18 Samotné zodpovězení hodnotící otázky

Pro zodpovězení hodnotící otázky budou vzaty v úvahu následující podklady:

- Výsledky analýzy (rozměr jednotlivých ukazatelů - výsledků a dopadů)
- Vliv předchozích programovacích období
- Kontext

Konstrukce závěrů

Z odpovědí a kontextu bude možné formulovat obhajitelné závěry ohledně:

- Stupně naplnění cílů
- Intervenční logice intervence
- Faktorů úspěchu/neúspěchu

Vysvětlení návrhu hodnocení

Integrované systémy pěstování některých skupin plodin jsou komplexní způsoby hospodaření, které se opírají o poměrně rozsáhlý a sofistikovaný metodický rámec. Pro účely poskytování podpor v rámci Agroenvironmentálních opatření PRV se z výše uvedených metodických rámců rekrutovala sada podmínek pro stanovení základních požadavků hospodaření (podmínek způsobilosti) pro daný dotační titul. Právě tyto podmínky jsou klíčové nejen pro stanovení vlastních kompenzačních plateb, ale jsou zároveň nositelem určitých intervenčních hodnot ve vztahu k celkové intervenční logice programu/opatření a vlastního titulu integrované produkce.

2.19 Kvalitativní část posouzení

S cílem odpovědět také na otázku „které jsou faktory úspěchu a nebo neúspěchu tohoto titulu?“ bude navržen kvalitativní výzkum v podobě případové studie. Studium systému podpory tohoto typu hospodaření jako kontextu pro studovaný nástroj politiky, diskuse s odborníky v této oblasti. Bude sestaven dotazník mířený na proces implementace, toku informací a zkušeností atd. tak, aby bylo možné vysvětlit co největší část faktorů, které ovlivňují účast/neúčast zemědělců na titulu, jejich ochotu dále v IP podnikat nebo naopak pokračovat v IP i bez podpory. Šetření by také mělo získat názory zemědělců na systém IP a vnímání jeho přínosu životnímu prostředí. Více zdrojů informací zajistí dostatečnou triangulaci pro spolehlivost závěrů.

Metoda sběru dat:

Hloubkové rozhovory se zástupci organizací producentů a vybraných producentů (počet v rozpětí 8 - 10).

Analýza dat

Kvalitativní – vyhodnocení škál a typických odpovědí (dle metodiky případových studií, např. dle Yin 2002).

3. Postup řešení, organizace práce, přístup k jednání se zadavatelem

3.1 Postup řešení

Konkrétní metodologický aparát je podrobně rozpracován v samostatné kapitole věnované obecnému metodickému postupu ex-post hodnocení, který je dále doplněn upřesněním dílčích detailů a specifik metodiky hodnocení OSY I, II, III, IV.

Obecný postup a harmonogram řešení bude dle zadávací dokumentace rozdělen dle následujících fází hodnotícího procesu

Tab. 9: Postup řešení

Fáze hodnocení	Předpokládané činnosti	Výstup
Strukturování	Setkání projektového týmu	<i>Úvodní zpráva o hodnocení</i> <i>dva měsíce od podpisu smlouvy</i>
	Analýza a vyhodnocení relevantních dokumentů, dosavadních analýz a evaluací (včetně analýzy výchozího stavu se zahrnutím výsledků zejména ex ante hodnocení, a dále závěrů a doporučení Střednědobého hodnocení PRV)	
	Revize stávajících metodik případně návrh nové metodiky pro zodpovídání hodnotících otázek včetně směrnic pro dotazování, souhrn potřeb zjišťování dat včetně stanovení způsobu jejich získání	
	Revize ukazatelů relevantních pro PRV dle vodítek EK, případně stanovení doplňujících národních ukazatelů zejména v oblasti obnovitelných zdrojů energie a požadavků na informace či dílčí studie umožňující efektivitu, účinnost a vhodnost opatření/programu. S tímto souvisí i dílčí revize intervenční logiky pro jednotlivá opatření PRV z pohledu potřeby upřesnění metodického postupu ex-post hodnocení.	
	Upřesnění a detailní specifikace metodiky pro zodpovídání hodnotících otázek včetně směrnic pro dotazování pro jednotlivá opatření PRV, souhrn potřeb zjišťování dat z databází, včetně stanovení ukazatelů a požadavků na informace či dílčí studie umožňující posoudit efektivitu, účinnost a vhodnost opatření/programu	
	Popis metodiky ke stanovení dosažených hodnot dopadových indikátorů vycházející zejména z dostupných metodik EK	
	Zpracování metodiky pro vyhodnocení výsledkového indikátoru R6 Nárůst plochy území se způsobem hospodaření, který přispívá k zlepšení biodiverzity, kvality vody, klimatu, půdy a předcházení marginalizace, včetně jeho kvalitativního posouzení	
Pozorování Analýzy Posuzování	Shromažďování údajů a informací, jejich třídění – v rámci této aktivity budou shromážděny nezbytné údaje, informace, související dokumenty a data. Bude nezbytné jednoznačně stanovit, zda jsou dostupné zdroje informací pro průběžné a ex-post hodnocení dostatečné. V opačném případě bude navrženo řešení a metoda pro získání doplňujících požadovaných informací.	
	Analýzy dostupných informací se zřetelem na posouzení účinků a dopadů opatření /programu z hlediska cílů	
	Kvantifikaci vybraných ukazatelů výstupů a výsledků	
	Dílčí odpovědi na hodnotící otázky a závěry z analýzy, které budou zpracovány pro jednotlivá opatření i program jako celek	
	Kritická diskuse k jednotlivým hodnotícím otázkám	

	Souhrn zjištěných obtíží při hodnocení, doporučení na základě výsledků hodnocení, včetně případných návrhů na úpravu programů	
	Posouzení efektivity a účinnosti programu	
	Posouzení jednotlivých os a příslušných opatření z hlediska jejich dopadu (analýza a diskuse dle hodnotících otázek)	
Ex-post hodnocení programového období 2007 - 2013	Posouzení míry do jaké program přispěl k dosažení cílů stanovených v Národním strategickém plánu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013	<i>Zpráva z ex-post hodnocení 15.10. 2016</i>
	Stanovení faktorů, které vedly k úspěšnému / neúspěšnému provádění programu	
	Analýza důvodů, které vedly k nedosažení očekávaných výsledků a dopadů, analýza a diskuse o kvantitativních informacích z veřejných statistik, jednotlivých průzkumů, šetření a dalších relevantních zdrojů	
	Závěry a doporučení – soudržnost použitých opatření se sledovanými cíli, rovnováha mezi různými opatřeními programu, míra dosažení cílů specifických pro program, jakož i cílů stanovených ve vnitrostátní strategii a ve strategii Společenství, doporučení na základě výsledků ex-post hodnocení	
Připomínkové řízení ze strany zadavatele	Zpracování připomínek zadavatele k předložené zprávě o ex-post hodnocení	<i>Říjen-prosinec 2016</i>
Připomínkové řízení ze strany Evropské komise	Zpracování případných připomínek Evropské komise ke zprávě o ex-post hodnocení	<i>2017</i>
Průběžné informace pro zadavatele	<p>Informace o realizovaných činnostech pro odbor ŘO PRV. Zpráva s informacemi bude obsahovat přehled realizovaných aktivit, jejich vyhodnocení, hlavní výstupy, potíže při realizaci zadání a další kroky. Struktura bude následující:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hodnocené období • Odevzdané výstupy • Použité metody a postupy • Popis realizovaných aktivit • Komunikace se zadavatelem a s ostatními subjekty • Účast na externích akcích • Aktivity plánované na příští měsíc • Identifikované problémy 	<i>Průběžně 1x za měsíc písemná zpráva, nejpozději k poslednímu pracovnímu dni v měsíci</i>

3.2 Organizace práce a přístup k jednání se zadavatelem

V úvodu této části je potřeba poznamenat, že navržený řešitelský tým je plně obeznámen s metodickým pokynem pro průběžné hodnocení programů pro rozvoj venkova na období 2007–2013, včetně společných otázek týkajících se hodnocení, které vydala Evropská komise. Metodický přístup je plně v souladu s tímto metodickým pokynem. Zhotovitel využije relevantní druhy informačních zdrojů, u nichž předpokládá přínos k dosažení cílů projektu. Jedná se jak o zdroje již existující, tak rovněž o zdroje, jejichž zmapování či zpřístupnění se předpokládá v průběhu realizace ex-post hodnocení.

Tým zhotovitele je díky svým aktivitám ve značném rozsahu již seznámen s těmito dokumenty. V některých případech se jeho členové dokonce podíleli v různých projektech zaměřených na hodnocení či analýzy různých nástrojů politiky rozvoje venkova EU (viz příložené životopisy zapojených expertů, např. ex-post hodnocení HRDP, aktivity týkající se metody LEADER, výzkumné projekty). **Všechny tyto zkušenosti a znalosti zhotovitele z oblasti programových dokumentů a strategií představují důležitý předpoklad pro efektivní realizaci**

projektu ve stanoveném termínu. Navíc budou využity zkušenosti členů týmu, kteří se podíleli na hodnocení relevantních aktivit týkajících se podpory venkova již v současném programovém období 2007 – 2013.

Přístup k jednání se zadavatelem

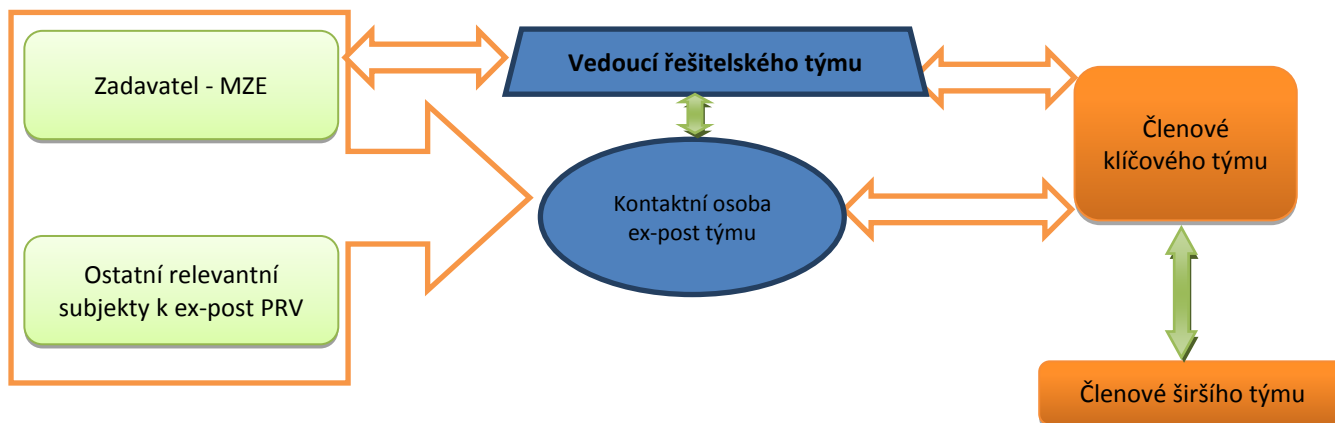
Řízení projektu bude v gesci vedoucího řešitelského týmu, který bude odpovědný za realizaci ex-post hodnocení vůči zadavateli. **Vedoucí řešitelského týmu doc. Ing. Martin Pěluha, Ph.D.** je držitelem požadovaného certifikátu prokazující jazykové znalosti (FCE), má dlouhodobé zkušenosti nejen s vedením a koordinací evaluačních týmů, ale také se dlouhodobě specializuje na problematiku hodnocení nástrojů politiky rozvoje venkova EU v ČR.

Pro celkovou komunikaci v rámci zakázky je ustaven **kontaktní osobou řešitelského týmu Ing. Jaroslav Pražan, Ph.D.** Klíčové podklady pro hodnocení budou předávány v elektronické podobě, příp. v písemné formě ze strany zadavatele či ostatních relevantních subjektů k ex-post hodnocení (např. SZIF). Tyto podklady budou dále rozděleny příslušným členům klíčového týmu ex-post řešitelského týmu pro hodnocení.

Komunikace evaluačního týmu se zadavatelem bude probíhat oficiálně dvěma způsoby komunikace. Tyto způsoby komunikace jsou zvoleny s ohledem na velikost řešitelského týmu a také s ohledem na to, že je pravděpodobné, že potřeba komunikovat k záležitosti ex-post evaluace bude i s dalšími subjekty. Jedná se o:

1. Prvním způsobem je **průběžná emailová komunikace**. Emailová komunikace umožňuje zálohování informací a jejich přesné zařazení v čase. Tato průběžná komunikace bude probíhat mezi osobami, zadavatele a kontaktní osoby této nabídky. Toto omezení umožní oběma stranám udržení přehledu o dění v realizaci evaluace (například přehled o tom, jaké dokumenty a materiály získal evaluační tým pro řešení).
2. **Pravidelné setkání zástupců řešitelského týmu se zadavatelem** (min. ve dvouměsíční periodicitě) je druhým způsobem komunikace. Toto setkání může probíhat jak v prostorách zadavatele, tak i evaluačního týmu. Tohoto setkání se mohou zúčastnit všichni členové řešitelského týmu, budou-li potřebovat komunikovat se zadavatelem. V rámci těchto jednání budou pravidelně ve dvouměsíční periodicitě projednávány i body v návaznosti na aktuální měsíční průběžné informace pro zadavatele – viz výstupy ex-post evaluace. V případě, že zadavatel nebo řešitelský tým budou potřebovat uspořádat schůzku i mimo zmíněný rámec pravidelných setkání, bude možné schůzku zorganizovat dle vzájemné dohody.

Obr. 10: Organizační schéma spolupráce v průběhu ex-post hodnocení

Klíčové výstupy dle výkazu činností v zadávací dokumentaci budou předkládány ve vytištěné podobě ve 2 vyhotoveních v českém jazyce a na 1 vyhotovení CD-ROM. O předání a převzetí jednotlivých zpráv bude smluvními stranami ve dvojím vyhotovení sepsán předávací protokol.

Připomínkové řízení k výstupů ex-post hodnocení bude probíhat ve dvou úrovních, tj.:

- 3) **Ze strany zadavatele** – pro posouzení, zda zpráva splňuje požadavky zadavatele, bude stanovena lhůta 10 pracovních dnů od předání a převzetí zprávy. Po této lhůtě bude zpracovatel informován o požadavku ze strany zadavatele na odstranění případných vad a nedodělků, s termínem pro jejich odstranění do 10 pracovních dnů od obdržení písemného požadavku. V případě, že zpráva nebude

zpracována dle požadavků zadavatele na odstranění vad a nedodělků, daný postup se bude opakovat, a to do okamžiku předání zprávy bez vad a nedodělků. Zpráva se bude považovat za předanou a schválenou podpisem zadavatele na předávacím protokole spolu s uvedením data schválení.

- 4) **Ze strany Evropské komise** – řešitelský tým ex-post hodnotitele bude rovněž zpracovávat připomínky ze strany Evropské komise. Přidanou hodnotou tohoto návrhu projektu jsou zkušenosti řešitelského týmu s finalizací závěrečné evaluační zprávy z ex-post hodnocení programu HRDP, v jehož rámci členové řešitelského týmu aktivně spolupracovali se zahraničním expertem Ianem Condliffem (Velká Británie), a se kterým získali potřebné zkušenosti pro formulaci zjištění a závěrů z ex-post hodnocení tak, aby zpráva byla úspěšně schválena ze strany Evropské komise.

Kontrola kvality

Jeden z členů klíčového týmu bude pověřen kontrolou kvality práce a výstupů.

Krizový management

Interní předávání informací a řešení případných problémů, či konfliktů, bude zajišťováno pravidelnými schůzkami vedoucího řešitelského týmu projektu, členů klíčového týmu a členy širšího týmu realizujících projektové aktivity. V případě řešení krizové situace se hodnotitelé, vedoucí řešitelského týmu i klíčový tým sejdou operativně v co nejbližším termínu a stanoví postup řešení. Sporné situace, které mohou nastat v rámci realizace projektu ex-post hodnocení, budou řešeny vedoucím týmu, členy klíčového týmu, kteří vydají informace o nápravných opatřeních, která budou závazná pro všechny hodnotitele podílejících se na realizaci projektu. V průběhu celého hodnocení se také předpokládá velmi úzká spolupráce členů klíčového týmu a vedoucího týmu s příslušnými pracovníky zadavatele, tj. Ministerstva zemědělství ČR.

Předpoklady pro realizaci ex-post hodnocení

Hlavním předpokladem je otevřenost všech zúčastněných subjektů ke spolupráci s cílem dosažení maximální objektivity a přesvědčivosti hodnocení. Hodnotitel musí mít přístup ke všem relevantním informacím a údajům pro hodnocení od institucí, organizací a hodnocených subjektů.

Možným rizikem je skutečný nedostatek statistických údajů odpovídajících potřebám hodnocení, jejich nevhodný formát, příp. i včasnost jejich dodání. Hodnocení však vyžaduje shromáždění dostatečného množství kvalitativních a kvantitativních dat nejen od Ministerstva zemědělství a SZIF, ale vlastním šetřením.

3.3 Časový harmonogram a popis zapojení členů realizačního týmu

Časový harmonogram plně vychází z podmínek zadávací dokumentace a je dále znázorněn v přehledném Ganttově diagramu. Velice důležitá bude nultá úvodní fáze, jejímž cílem bude nutné zajistit plynulý a efektivní chod projektu ex-post hodnocení. Hlavními výstupy této nulté fáze bude:

- Efektivně fungující projektový tým
- Odsouhlasený harmonogram činností na celý projekt
- Nastavený mechanismus informování zadavatele
- Podepsaná smlouva

Vnitřní management projektu

Efektivní vnitřní management projektu musí zajistit kompletní podporu projektovému týmu, efektivní komunikaci, jak mezi zadavatelem a řešitelem, tak mezi členy klíčového týmu a širšího projektového týmu, koordinaci jednotlivých aktivit, dodržování harmonogramu úkolů a včasné zpracovávání zpráv v patřičné kvalitě.

Zahájení projektu

V zájmu úspěšné realizace tohoto projektu musí být již v samém počátku v návaznosti na datum podpisu smlouvy jasně definovány termíny předávání dílčích výstupů a zpráv ze strany zpracovatele a zároveň termíny komentování výstupů ze strany zadavatele, a PS. Dále musejí být řešiteli předány všechny relevantní materiály, podklady a dokumenty, které nejsou dostupné na internetu. Za tímto účelem se zadavatel setká s vedoucím řešitelského týmu a členy klíčového týmu. Výstupy ze schůzky budou následující:

- sjednocení představ zadavatele a přístupu řešitele k projektu
- upřesnění harmonogramu, odsouhlasení přesných termínů dodání předpokládaných výstupů projektu a vypořádání připomínek zadavatele
- podpis smlouvy
- předání relevantních dokumentů řešitelskému týmu

Pro přehlednost je nutné zdůraznit význam jednotlivých kontrolních bodů, které budou zahrnovat setkání zástupců řešitelského týmu (klíčový tým) se zadavatelem. Předpokládá se v roce 2016 celkem 3 uzlové (kontrolní) body, které budou úzce navázány nejen na termíny předpokládaných jednotlivých výstupů, ale také na potřeby průběžné komunikace stěžejních záležitostí ex-post evaluace PRV se zadavatelem.

Harmonogram plnění včetně závazných termínů

Tab. 10: Harmonogram

Výstup	Termín
Předpokládaný termín zahájení realizace zakázky	Únor 2016
<i>Úvodní zpráva o hodnocení</i>	Duben 2016
<i>Zpráva ex-post hodnocení</i>	15. října 2016
<i>Informace o realizovaných činnostech pro odbor Řídící orgán PRV</i>	1 x za měsíc písemná zpráva Kontrolní termíny s prezentací výstupů: březen, červen, září
<i>Zpracování připomínek zadavatele k předložené zprávě o ex-post hodnocení</i>	Říjen – prosinec 2016
<i>Eventuelně zpracování připomínek EK ke zprávě o ex-post hodnocení</i>	2017

Výstupem práce zhotovitele bude **úvodní zpráva o hodnocení, dílčí průběžné zprávy** v průběhu hodnocení a **zprávy z první a druhé etapy ex-post hodnocení**. Zhotovitel bude také prezentovat výstupy a závěry všech hodnotících zpráv na jednáních Monitorovacího výboru PRV. Nedílnou součástí předmětu díla bude také popis použitých metodik a databáze relevantních údajů. Dílo bude zahrnovat i terénní pořízení dat a jejich textové, případně grafické zpracování.

Tab. 11: Ganttův diagram postupu prací

2016 - 2017

	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	2017
Předpokládaný podpis smlouvy												
Měsíční zprávy												
Úvodní zpráva pro hodnocení												
kontrolní termín - prezentace výstupů												
Zpráva ex-post hodnocení												
Zpracování připomínek zadavatele												
Zpracování připomínek EK												